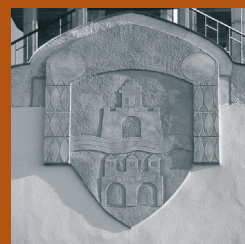

Budapest Főváros
Önkormányzata
Főpolgármesteri
Hivatal
Főépítési Iroda

*Municipality of
Budapest
Mayor's Office
Bureau of the Chief
Architect*

H-1052 Budapest,
Városház u. 9-11.
+36 1 327-1154

www.budapest.hu

design: www.palatumstudio.hu

BUDAPEST

VÁROSFELJESZTÉSI KONCEPCIÓ
összefoglaló
URBAN DEVELOPMENT CONCEPT
summary

2003

BUDAPEST 2003

VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

ÖSSZEFOGLALÓ

URBAN DEVELOPMENT CONCEPT SUMMARY

Megbízó <i>Client</i>	BUDAPEST FŐVÁROS ÖNKORMÁNYZATA FŐPOLGÁRMESTERI HIVATAL FŐÉPÍTÉSZI IRODA <i>MUNICIPALITY OF BUDAPEST MAYOR'S OFFICE BUREAU OF THE CHIEF ARCHITECT</i>	
	Dr. Demszky Gábor főpolgármester / <i>mayor</i>	
Megbízó felelőse <i>Client's experts</i>	Dr. Schneller István főépítész, irodavezető / <i>chief architect, head of office</i> Simonyi Sándor alosztályvezető / <i>head of division</i> Hegedús Viktória	
Projekt manager <i>Project manager</i>	Tosics Iván Pallai Katalin	Városkutatás Kft. F38 Kft.
Stratégiai csoport <i>Strategic group</i>	Baross Pál Barta Györgyi Erő Zoltán Koszorú Lajos Locsmánci Gábor Molnár László Pallai Katalin Schuchmann Péter Schulek János Tosics Iván	Kolpron Budapest MTA Regionális Kutatási Központ PALATIUM Stúdió Kft. Teampannon Kft. BME Urbanisztikai Intézet Főmterv Rt. F38 Kft. Pestterv Kft. Főmterv Rt. Városkutatás Kft.
Szakértők <i>Experts</i>	Dóczi József Harsányi László Ikvai-Szabó Imre Pála Károly	Investment Kft. Alius Kft. Főpolgármesteri Hivatal Fővárosi Pedagógiai Intézet
Munkatársak <i>Collaborators</i>	Gyarmathy Katalin Hegedús Viktória Beleznay Éva ifj. Erdősi Sándor Gerőházi Éva Szemző Hanna Krajcsi Sarolta	Főépítész Iroda Főépítész Iroda Városkutatás Kft. Városkutatás Kft. Városkutatás Kft. Városkutatás Kft. Habilitas Kft.
Opponens <i>Opponent</i>	Vármai Gábor	PARDES iroda
Összeállította <i>Prepared by</i>	Szilágyi Klára	PALATIUM Stúdió Kft.
Borítóterv <i>Cover</i>	Varga Péter István	PALATIUM Stúdió Kft.

Budapest, 2003. december

TARTALOMJEGYZÉK

CONTENTS

<i>PREFACE</i>	1 ELŐSZÓ
<i>INTRODUCTION</i>	3 BEVEZETŐ
<i>PRECONDITIONS, FUTURE PROSPECTS OF BUDAPEST: THE NEXT 30 YEARS</i>	5 KERETFELTÉTELEK, BUDAPEST NAGY TÁVLATÚ JÖVŐKÉPE: A KÖVETKEZŐ 30 ÉV
<i>THE LONG-TERM STRATEGIC GOALS: THE FIRST 15 YEARS</i>	9 HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIAI CÉLOK: AZ ELSŐ 15 ÉV
<i>STRATEGIC GOALS OF THE URBAN DEVELOPMENT CONCEPT</i>	11 A VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ STRATÉGIAI CÉLJAI
<i>SUPPORTING THE CITY'S ECONOMIC ROLE, GEOGRAPHIC AND HISTORICAL CHARACTER</i>	11 A GEOPOLITIKAI HELYZET KIHASZNÁLÁSA A FŐVÁROSI GAZDASÁG HATÉKONYSÁGÁNAK ELŐSEGÍTÉSE
<i>DEVELOPING THE TRANSPORT SYSTEM</i>	17 A KÖZLEKEDÉSI RENDSZER FEJLESZTÉSE
<i>IMPROVING THE QUALITY OF THE BUILT ENVIRONMENT</i>	21 AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET MINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA
<i>PROTECTING THE NATURAL ENVIRONMENT</i>	25 A TERMÉSZETI KÖRNYEZET MINŐSÉGÉNEK JAVÍTÁSA
<i>THE CITY OF CULTURE AND LEISURE</i>	28 A KULTÚRA ÉS SZABADIDŐ VÁROSA
<i>SUSTAINABLE SOCIETY AND SOCIAL WELFARE</i>	32 A FENNTARTHATÓ TÁRSADALOM ÉS A KÖZÖSSÉGI GONDOSKODÁS
<i>SPATIAL INTEGRATION OF THE CITY AND ITS VICINITY</i>	38 VÁROS ÉS KÖRNYÉKE TÉRSÉGI INTEGRÁCIÓJA
<i>DEVELOPING THE SPATIAL STRUCTURE</i>	41 A VÁROSI TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE
<i>APPENDIX</i>	51 FÜGGELÉK
<i>THE SYSTEM OF THE STRATEGIC GOALS</i>	A STRATÉGIAI CÉLOK RENDSZERE

KÉPEK JEGYZÉKE

LIST OF ILLUSTRATIONS

3.: Nyugati pu.; **4.:** Lánchíd, Döbrentei u., Andrásy út, a Duna pesti oldala, Budapest Plázs 2003, Skanska irodaház, önkormányzati bérlakások Csepelen, Kálvin téri aluljáró; **5.:** Budapest Aréna; **8.:** városmegújítás / *urban renewal* – Aulich utca Vásárcsarnok, Ferencváros; **9.:** Corvin tér; **10.:** kortárs építészet / *contemporary architecture*: Siemens irodaház, Hungária krt., Millenáris park, Barabás villa, Gödör, Erzsébet tér; **11.:** a Nemzeti Múzeum lépcsője; **12.:** pályaudvarok / *stations* – Ferihegyi repülőtér, Népliget autóbusszpályaudvar, Keleti pályaudvar; **13/1.:** Lágymányosi híd, Déli pályaudvar, csepeli szabadkikötő; **13/2.:** Váci úti irodaházak, Alkotás Point, Gravoform Betűház, KOKI; **14.:** irodaházak / *offices*: Ericsson, Tölgyfa u., Flórián tér; **15/1.:** egyetemek és főiskolák / *universities and colleges* – ELTE Múzeum Körút, Közgazdaságtudományi Egyetem, Táncművészeti Főiskola; **15/2.:** kereskedelmi szolgáltatások / *commercial services* – MOM Park, Duna Plaza, üzlet a Kiskőrúton; **16/1.:** szállodák / *hotels* – Art'otel, Gellért, West End Hilton, Grand Hotel Royal; **16/2.:** gyógyfürdők / *spas* – Rudas, Szt. Lukács, Gellért, Széchenyi; **18.:** közösségi közlekedés / *public transport*; **19.:** parkolás / *parking*: Szent István tér, Szabadság tér, Pollack M. tér; **20/1.:** Bartók Béla út, 2002; **20/2.:** a 4-es metró építéséhez kapcsolódó tervek / *proposals for underground nr.4* – Baross tér, Kálvin tér, Fővám tér; **22/1.:** városrehabilitáció / *urban renewal* – Váci u., Ráday u., Havas u., Ráday u.; **22/2.:** Belgrád rkp., Baross u., Futó u., Szerb u.; **23/1.:** közterek rehabilitációja / *renewal of public areas* – Tompa utca, Szomorj Dezső tér, Mikszáth Kálmán tér, Kosztolányi Dezső tér, Váci u.; **23/2.:** átmeneti zóna / *brown-field zone* – Csepel Művek, Graphisoft park, MEO, Dorottya udvar; **24.:** lakásépítés / *housing*: Dessewffy utca, Magház, Római Kert, önkormányzati bérlakások Csepelen; **25.:** közszolgáltatások / *public services*; **27/1.:** zöldterületek / *green areas* – Szent István park, Hajógyári sziget, Háros-sziget; **27/2.:** játszóterek / *playgrounds* – Szent István park, Klauzál tér, Hild tér, Guttenberg tér; **28-29.:** kultúra / *culture*: Vígszínház, Opera, Zeneakadémia, Új Színház, Trafó, Darshan udvar, A38 koncertház, Ateliers Pro Arts/APA! művészeti központ; **30.:** nagy rendezvények / *events* – Budapest Plázs, Sport Sziget, Budapest Parádé, Sziget Fesztivál; **31.:** infosztráda / *the information society* - Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Kempelen Farkas Hallgatói Információs Központ; **32-35.:** szociális kihívás / *social challenge*; **36.:** egészségügy / *health care* - Uzsoki Utcai Kórház, Heim Pál Kórház, mentőszolgálat, Idegsebészet; **37.:** közbiztonság / *public safety* - tűzoltóság, rendőrség, térfelügyelő kamera; **41.:** Corvin-Szigony projekt; **47.:** Duna, hajó kikötők; **48.:** külső városrészek / *outer districts* - Újpalota, Csepel, Pesterzsébet; **50.:** alközpontok / *subcentres* – Örs Vezér tér, Újpest, Angyalföld.

A képeket és ábrákat készítették / *The illustrations are made by:*

Bíró Zsófia, Csapó Balázs, Erő Zoltán, Erő Zsolt, Hegedűs Viktória, Györi Borbála, Mártonffy Gábor, Szilágyi Klára, Tóth Kornél, Vadász Orsolya, Varga Péter István, Veres Ádám

Külön köszönet / *Special thanks:*

Főmterv Rt., www.budapestgyogyfurdoi.hu, www.epiteszforum.hu, www.mentok.hu, www.sziget.hu, www.tuzoltosagbp.hu,

ELŐSZÓ

PREFACE

It is said that the value of a concept can be measured by the degree of its materialisation. Yet this is only partly true. Sometimes urban development concepts or their key elements take decades to materialise, yet the existing concept influences our way of viewing the city, quite strongly at times. The 7-8 decade old concept of the Hungaria ringroad had already shaped the city even before it materialised. The Hungaria project was finished in 2001 and now serves as a fundamental and organic element of the city's transport system.

Guiding ideas, perspective plans are indeed necessary. It is essential for all the actors shaping the city to know where our road will lead us in the end, how we should measure our everyday activities and constrains. The establishment of the municipality system brought with it an increasing consciousness in conceptual thinking. Such, more and more thoroughly elaborated, comprehensive sectoral concepts have guided our work since the introduction of the new municipality system. The prevailing city government, the General Assembly has been responsible for harmonising these ideas and bringing them in tune with reality.

The Urban Development Concept does not lack antecedents. Before accepting the various subconcepts and during the scheduling of the implementation process, due to resource management the decision makers always had to counterbalance the idea with the complex needs and demands of a large city as well as with the all-embracing concept of urban development.

Besides integrating the existing outcomes of urban thinking, the Concept takes its approach even further. It presents proposals in its attempt to integrate residents' needs and the aspects of urban functionality into the definition and negotiation process involving the main sectors, where long-term, strategic decisions are inevitable. The Concept is complex in the sense that it encompasses the role of the municipality and the necessary time frame for the realisation of its goals while remaining on the grounds of reality.

In the four years dedicated to elaborating the Concept, it has changed significantly, its previous versions have been thoroughly discussed. The recommendations resulted in a revised

Úgy mondják, minden koncepció annyit ér, amennyi megvalósul belőle. De ez csak részben van így. A városfejlesztés egy-egy részterületére, ágazatára vonatkozó koncepció vagy annak lényegi eleme néha évtizedekig vár megvalósulásra, de az elképzelés megléte befolyásolja a városról való gondolkodásunkat, jó esetben néha igen erős hatással. Amikor még nem valósult meg, akkor is formálta a várost a Hungaria gyűrű hét-nyolc évtizedes terve. A gyűrű teljes kiépítését Budapest 2001-ben fejezte be, és ma egyik alapeleme a főváros közlekedési rendszerének, annak szerves része.

Kellenek tehát irányadó elgondolások, távlati tervek, tudnunk kell – és a várost formáló többi szereplőnek is tudnia kell – hová akarunk végül, akár kitérőkkel, eljutni, tudnunk kell, mihez mérjük napi tevékenységünket, nem egyszer kényszereinket. Lényegében az új önkormányzati rendszer létrejötte óta egyre tudatosabban haladunk a koncepcionális gondolkodás irányába. Ilyen, egyre kidolgozottabb, átfogó ágazati elképzelések irányították munkánkat az új önkormányzati rendszer bevezetése óta, összehangolásuk, a realitásoknak való megfeleltetésük pedig a mindenkori városvezetés, a Közgyűlés feladata volt.

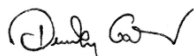
Budapest Városfejlesztési Koncepciója nem előzmény nélküli, még abban az értelemben sem, hogy az egyes részkoncepciók elfogadásakor, megvalósításuk ütemezésékor a döntéshozóknak – már csak az erőforrásokkal való gazdálkodás kényszere miatt is – mindig össze kellett vetniük az elképzelést a nagyváros komplex igényeivel, szükségleteivel, a városfejlesztésre vonatkozó átfogó elgondolásokkal.

A Koncepció, miközben integrálja a városról való gondolkodás eddigi eredményeit, megközelítési módjában szándéka szerint tovább is lép: a nagyváros életműködésének, a lakossági szükségleteknek a szempontjait beépíti azoknak a súlyponti szakági kérdéseknek a meghatározásába, tárgyalásába, amelyekben hosszú távú, stratégiai döntések szükségesek, és javaslatot is tesz ezek irányára. És komplex abban az értelemben is, hogy szempontjai közé emeli a realitást, mind az időbeli megvalósíthatóságot, mind az önkormányzati szerepvállalás lehetőségeit illetően.

A Koncepció a közvetlenül megalkotására fordított négy évi munka alatt sokat alakult, korábbi változatait már széles körben megvitatták. Az akkori észrevételek nyomán átdolgozott dokumentumot tovább formálták a

széles körből beérkezett észrevételek, s a jelentős részvétellel megtartott Városfórumok. Azt reméljük, hogy a Fővárosi Közgyűlés által elfogadott Konceptióban rendszerezett fejlesztési lehetőségek, irányok, orientációs pontok segítségével lesznek a város életét alakító többi szereplőnek – mind az önkormányzati, mind az állami szférának, mind pedig a vállalkozói és a civil szférának – tevékenységük alakításában, és abban, hogy erőfeszítéseik Budapest egészének tudatos fejlesztését is szolgálják.

DR. DEMSZKY GÁBOR
Budapest főpolgármestere
Mayor of Budapest

version, which was then further shaped by incoming remarks and the extremely popular City Forums. We hope that the systematised development opportunities and directions, guiding points of the Concept aproved by the General Assembly will be of help to other actors who shape the city's life – the local municipalities, the central government institutions as well as the entrepreneur and civil sector – in forming their projects and efforts in a way that serves the conscious development of the entire city.

INTRODUCTION

The Urban Development Concept of Budapest is the result of nearly five years' preparatory and coordinating process. The City Council's main objective was to create a framework for urban development, that would serve as a long-term guideline for harmonizing the everyday decisions of city planning.

The long-term policy of the Concept could serve as „common knowledge“, providing the stakeholders involved in city planning with information on individual development strategies and presenting a foundation for the ensuing development of various special fields, sectoral programs and financing projects. The assertion of the elaborated long-term development strategy is ensured by the fact that significant projects and all-embracing sectoral concepts cannot come up against the Urban Development Concept.

The concept also functions as a „self-fulfilling prophecy“: the outlined future prospects found attractive, could influence the decisions of private entrepreneurs and residents alike, thus resulting in such power that would enable larger-scale developments to take place. This is the story of the construction of Andrassy út and Nagykörút, as well... The Concept is therefore a means of communicating with private entrepreneurs.

The Concept's policy and its detailed elaboration provides the city with adequately prepared projects and the opportunity to take part in national or international projects – be it transport development, environmental protection, or social support system.

Last but not least the Concept serves as a basis for structure and lay-out plans in the city and its districts, which, if revised, could even in details reflect the programs containing the most significant elements.

The guideline of the Urban Development Concept, a vision with great perspectives sets out from the conditions of urban development and local characteristics, determining the city's image and the city planning process for the next 30-40 years. This forms the basis for the city's long-term strategy, which contains strategic goals for the next 15 years, and besides presenting their future legal and financial aspects, decomposes them into locally concentrated

BEVEZETŐ

Budapest Városfejlesztési Konceptiója közel öt év előkészítő és egyeztető munkájának eredménye. A város vezetése olyan fejlesztési kerettersvet kívánt kidolgozni, amely a későbbiekben egyértelmű és távlatosan végig-gondolt vezérfonalként szolgál ahhoz, hogy a városfejlesztés mindennapi döntései egymással harmonikus összhangban legyenek.

A Városfejlesztési Konceptió nagytávlatra megfogalmazott célrendszere lehet az a „közös tudás“, amely a várost építő szereplők számára megfelelő tájékozódást adhat saját fejlesztési stratégiájuk kialakításához, határozott alapot nyújt a különféle szakterületek, ágazati programok, finanszírozási tervek későbbi kidolgozásához. A kidolgozott hosszú távú fejlesztési stratégia érvényesítését az biztosítja, hogy a jelentősebb fejlesztések, s természetesen az átfogó ágazati konceptiók nem lehetnek elmentésesek a Városfejlesztési Konceptióval.

A konceptió ugyanakkor „önmagát megvalósító jóslatként“ is működik: amennyiben a felvázolt jövőkép vonzó, akkor a magánfejlesztők, a lakosság döntéseit is befolyásolja. Így a közcélú fejlesztéseket kísérő magánfejlesztések olyan erőt képviselnek, amelyek már nagyobb léptékű beavatkozásokat is lehetővé tesznek. Így épülhetett meg a 19. sz. során az Andrassy út vagy a Nagykörút is. A Konceptió tehát a magánfejlesztőkkel kialakítandó párbeszéd egyik igen fontos eszköze is.

A Konceptió egységes célrendszere, a megfogalmazott célok sora, valamint azok részletes kidolgozása lehetővé teszi, hogy a város mindig rendelkezék kellően előkészített projektekkel, részt vehessen országos, vagy nemzetközi programokban – legyen szó akár közlekedési fejlesztésekről, akár környezetvédelemről, akár szociális támogatási rendszerekről.

Végül, de nem utolsósorban ez a Konceptió az alapja a város és kerületei településszerkezeti terveinek, szabályozási terveinek, melyek aktuális felülvizsgálata már részleteiben is tükrözheti az itt csak a leglényegesebb elemeket felvázoló programokat.

A Városfejlesztési Konceptió vezérfonala a nagy távlatú jövőkép, amely 30-40 évre előretekintve fogalmazza meg – a városfejlesztés keretfeltételeiből és a város adottságaiból kiindulva – azt, hogy milyen legyen a főváros, mik legyenek a városfejlesztés általános alapelvei. Ezen alapszik a város hosszú távú stratégiája, amely 15 évre szóló stratégiai célokat tartalmaz, és a jogi, finanszírozá-

si körülmények előrevetítésével lebontja ezeket átfogó és egy adott területre koncentráló célokra, és meghatározza a Főváros azokban történő szerepvállalását is.

A Városfejlesztési Koncepció tehát figyelembe veszi a középtávú pénzügyi fejlesztési programot, de feltételezi, hogy ez utóbbi fokozatosan a Koncepcióhoz igazodik. A három, nagyon eltérő műfajú és időtávlatú tervnek ugyanis egy átfogó rendszer részeként, integráltan kell érvényesülniük és hatniuk. Ezek Budapest távlati tervezésének alapvető dokumentumai, amelyeket időről időre felül kell vizsgálni: a középtávú fejlesztési programot évente, a hosszú távú stratégiát választási ciklusonként, a nagy távlatú jövőképet ennél ritkább időközönként. Mindez biztosítja a városfejlesztés kellő rugalmasságát és a városfejlődés feletti ágazati és településrendezési szempontú koncepcionális kontroll lehetőségét is a Főváros számára.

A hosszútávú fejlesztési koncepció elfogadása után következik a középtávú városfejlesztési program prioritásrendszerének kidolgozása. Ebben már konkrétan ki-rajzolódnak azok a projekt térségek, ahol a fejlesztéseknek legnagyobb a szinergikus hatása. Ezek után következik a projektek megvalósításának előkészítése.

István Schneller

DR. SCHNELLER ISTVÁN
Budapest főépítésze
Chief architect of Budapest

general aims and determines the city's role in them.

The Concept respects the middle-term financial development program, but assumes its gradual adjustment. The three plans of different genres and perspectives are all part of a complex system and therefore have to prevail and take effect in an integrated manner. These three fundamental documents of prospective city planning should be revised from time to time: the middle-term development program annually, the long-term strategy in each electoral cycle, long-term vision less frequently. All this would ensure flexible city planning and grant the city conceptual control over sectoral and structural development.

Following the public approval of the long-term concept, the next step is the preparation of the priorities for the medium-term development program. Within its framework, the project areas with the highest synergy of developments can be outlined, and then arrives the time to realise the projects.

PRECONDITIONS, FUTURE PROSPECTS OF BUDAPEST: THE NEXT 30 YEARS

Based on the thorough examination and evaluation of the city's physical and social background, the Urban Development Concept determines the strategic measures necessary to face the challenges of 21st century urban development in Europe, as well as the changes taking place in the city and its society.

Looking into the future, it is necessary to be aware of the fact, that the resident population of Budapest is constantly decreasing: in 15 years, of the once two million residents, only 1.6 million might remain. This is one of the greatest challenges for the city: besides slowing down this process, it is necessary for the resident population and the prospectively constant daytime population to offer more efficient and better quality urban services.

Defining values

Urban development in Budapest requires the coordination of three different objectives:

- *efficiency - functionability: besides securing a proper place and attractive conditions for actors of the economy, the modern industry and service sector, the city must ensure rational, high quality conditions for entrepreneurs' and residents' everyday activities;*

- *liveability: preservation and development of the city's intellectual diversity, individuality, environmental quality and the built environment; liveability paired with functionability to project appeal and homeliness;*

- *solidarity - equity: reducing tension caused by extremities and gradually closing the gap between social groups and certain urban areas, so that they may interpret urban development as a success.*

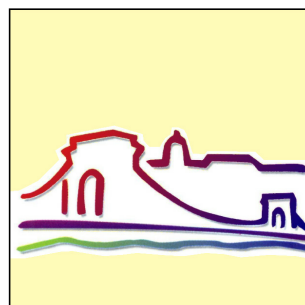
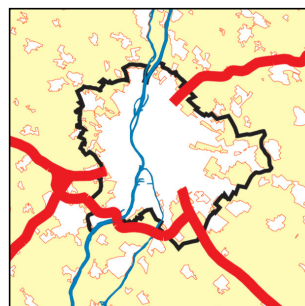
None of these values should prevail at the expense of others. One of the main objectives of urban development is to constantly secure the harmony between the measures serving these three values. The aim is therefore to secure a liveable and lovable city, where precautionary measures are taken to avoid further intensification in social differences.

Cooperation should also be regarded as a general value, considering the numerous stake-

KERETFELTÉTELEK, BUDAPEST NAGY TÁVLATÚ JÖVŐKÉPE: A KÖVETKEZŐ 30 ÉV

A Városfejlesztési Konceptió a város gazdaságának, fizikai és társadalmi adottságainak gondos megismerése és értékelése alapján határozza meg azokat a stratégiai lépéseket, amelyek hozzásegítik a várost, hogy szembenézhesen a 21. század európai városfejlődésének, az adott hely és az adott társadalom változásainak kihívásaival.

A következő évtizedekre előretekintve tudatosítani kell magunkban, hogy a város állandó lakosainak száma csökken: az egykor kétmillióos Budapest 15 év alatt akár 1,6 millióra is fogyatkozhat. Ez az egyik legjelentősebb kihívás a város számára, hiszen egyrészt mérsékelni kell a népességfogyás ütemét, másrészt a csökkenő állandó lakosságnak de várhatóan szinten maradó nappali népességnek hatékony módon és egyre jobb minőségben kell városi szolgáltatásokat nyújtani.

Értékrendszer választás

Budapest városfejlesztésében három alapvető feladatcsoport között kell egyensúlyt teremteni:

- **hatékonyság - működőképesség:** a város biztosítson megfelelő helyet és vonzó vállalkezési környezetet a gazdaság szereplőinek, a korszerű iparnak, a szolgáltató szektornak és igyekezzen minél racionálisabban, minél magasabb szinten biztosítani a városlakók, a gazdasági szereplők mindennapi tevékenységének feltételeit;
- **lakhatóság - élhetőség:** a város szellemi gazdagságának, egyediségének, környezeti minőségének, épített környezetének megőrzése és fejlesztése, a lakhatóság a mindennapi működőképességgel párosulva adja a város vonzerejét és otthonosságát;
- **szolidaritás - méltányosság:** a leszakadó társadalmi csoportok vagy egyes városi területek támogatása, fokozatos felzárkóztatása, a szélsőségekből adódó feszültségek mérséklése annak érdekében, hogy a város fejlődését minél többen sikerként élhessék meg.

Ezen értékek egyike sem érvényesülhet a másik rovására. A városfejlesztés egyik legfontosabb feladata, hogy e három értéket szolgáló intézkedéseinek egyensúlyát a jövőben mindenkor biztosítsa. A cél tehát az, hogy a város gazdasági erejének növekedése mellett is élhető, a lakói által szeretett hely maradjon, ahol biztosítékok vannak a társadalmi különbségek további éleződésének megelőzésére is.

A fentiekén túlmenően általános értékek kell tekinteni az együttműködést, mivel a városfejlesztés sokszereplős folyamat. Ki kell alakítani az együttműködés legmegfelelőbb formáit a fejlesztésben közreműködő magán és közösségi partnerekkel, a város és a városkörnyék közszereplőivel, az állami és nemzetközi szereplőkkel.

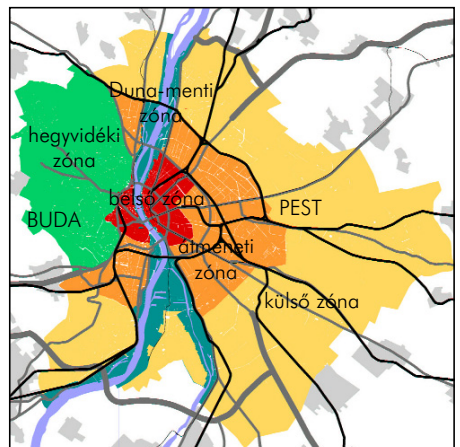
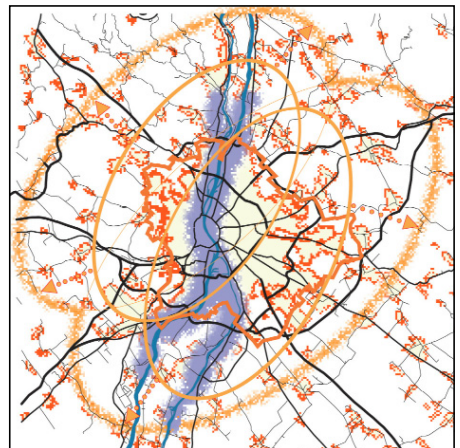
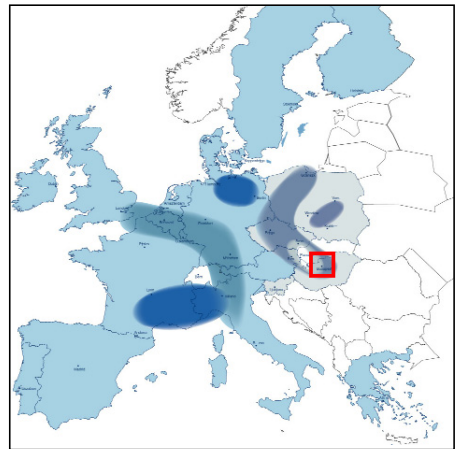
Nemzetközi és regionális együttműködés

A város együtt él környezetével: az európai városhálózat részeként, az ország fővárosaként, a budapesti agglomeráció részeként.

- **Budapest nemzetközi szerepe:** a legnagyobb kihívás az, hogy Budapest az európai városhálózat erős tagja legyen, várhatóan hosszú ideig az EU egyik kapuvárosaként;
- **Budapest az ország fővárosa:** a városnak a nemzetközi kapcsolatok pozitív eredményeit az ország egésze felé kell hatékonyan közvetítenie;
- **Budapest a szűkebb régió és az agglomeráció központja:** az agglomerációval folytatott mindennapi együttműködés keretein belül meg kell találni a településfejlesztés kölcsönös előnyöket biztosító formáit.

Fenntartható környezeti és társadalmi fejlődés

A városfejlesztés egyik alapkövetelménye, hogy mind a környezet, mind a társadalom számára biztosítsa a folyamatos megújulás lehetőségeit, ne élje fel tartalékait.

európai fejlődési zónák
European development zones

az agglomeráció térszerkezete
spatial structure of the agglomeration

Budapest szerkezeti zónái
structural zones of Budapest

holders of urban development. It is essential to develop the most adequate forms of cooperation between private and public partners, public actors of the city and its agglomeration area, national and international players.

International and regional cooperation

The city coexists with its surroundings: as part of the European city network, as the country's capital, as part of Budapest's conurbation.

- *Budapest's international role: the greatest challenge is to be a solid member of the European city network – hopefully as one of the EU's long-term gateways;*

- *Budapest as the country's capital: the city has to effectively transmit the benefits of international relations to the entire country;*

- *Budapest as the center of a smaller region and conurbation: the forms of urban development ensuring mutual advantages must be found within the framework of everyday cooperation with the conurbation.*

Sustainable environmental and social development

One of the basic requirements of city planning is to grant the environment as well as the society the opportunity to constantly renew itself without using up all its reserves.

- *land use: the aim is the development and preservation of a compact city with diverse functions in accordance with the European line of urban development. The expansion of the city, the increasing urbanisation of its surroundings and the deterioration of inner city neighbourhoods and former industrial areas should all be avoided. Future land use should be developed in a way that enables the reuse of previously urbanised areas.*

- *social problems of the city: the disarrangement of society, the emergence of new poverty, the increasing social segregation awakens the possibility of extremity. One of the main objectives of the Urban Development Concept is the conscious management of this matter, reduction of tension regarding distribution, prevention of future inequality.*

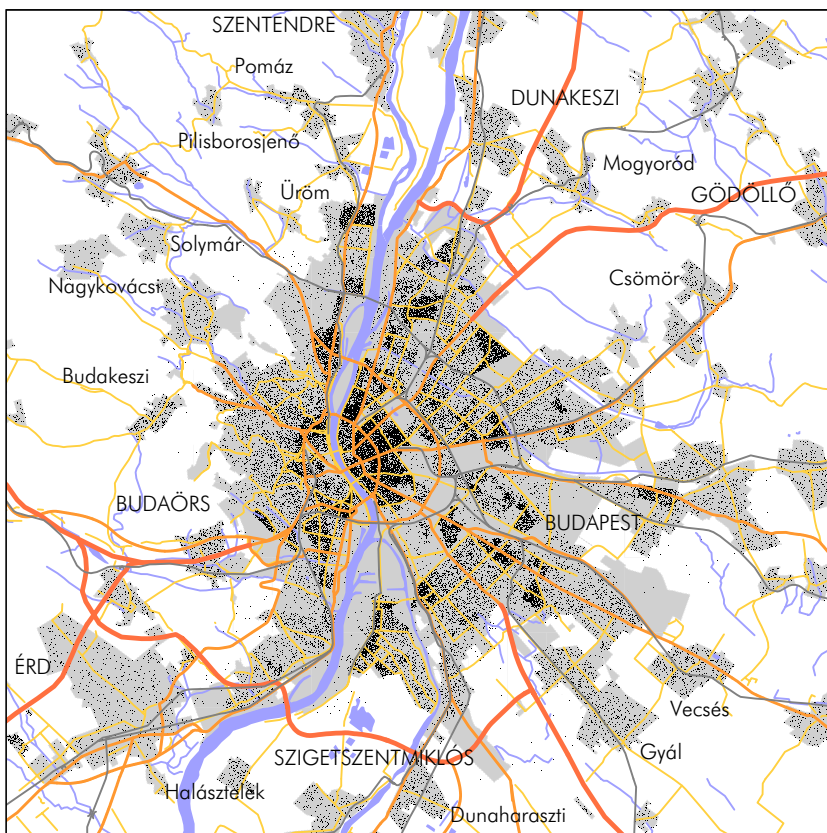
- *a város terület-felhasználása: cél a városfejlődés európai útjának megfelelő kompakt, vegyes funkciójú részekből álló város kialakítása és megőrzése. Nem szerencsés a város szétterülése, a városkörnyék egyre terjedő beépítése, s eközben a belső városrészek, a korábbi ipari területek pusztulása. Az elkövetkező évek terület-felhasználását úgy kell alakítani, hogy főként a város már beépített területeinek újrahaznosítására adódjék lehetőség és igény.*

- *a nagyvárosi társadalmi problémák: a város társadalmának szétzilálódása, az új szegénység megjelenése, az eltérő helyzetű társadalmi csoportok fokozódó elkülönülése (szegregációja) szélsőséges helyzetek kialakulásának lehetőségét vetíti előre. Ezért fontos cél e kérdések tudatos kezelése, a nagyvárosi ellátási feszültségek csillapítása és a várhatóan keletkező új egyenlőtlenségek kivédése.*

A térszerkezet, a városszerkezet átalakulása

A városfejlődésben az elkövetkező években az alábbi legfontosabb folyamatoknak kell érvényre jutniuk:

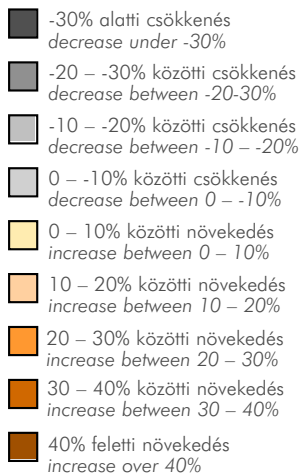
- *a rozsdáövezetben: az északi és déli Duna-hidak megépítésével fokozatosan ki kell építeni a Körvasúti körutat, amely feltárja az ún. átmeneti zóna rozsdáövezetét. E zóna megújulása érdekében a környezetbarát ipari, lakó, szolgáltatási, kereskedelmi, közlekedési és zöldterületi funkciók egymással szerves kapcsolatban lévő hálózatait kell sokféle – magán és közhatalmi – eszközzel kialakítani, magas presztízsű „parkvárossá” fejlesztve az elhanyagolt ipari övezetet.*

a budapesti agglomeráció szerkezete, a lakóterületek és a laksűrűség

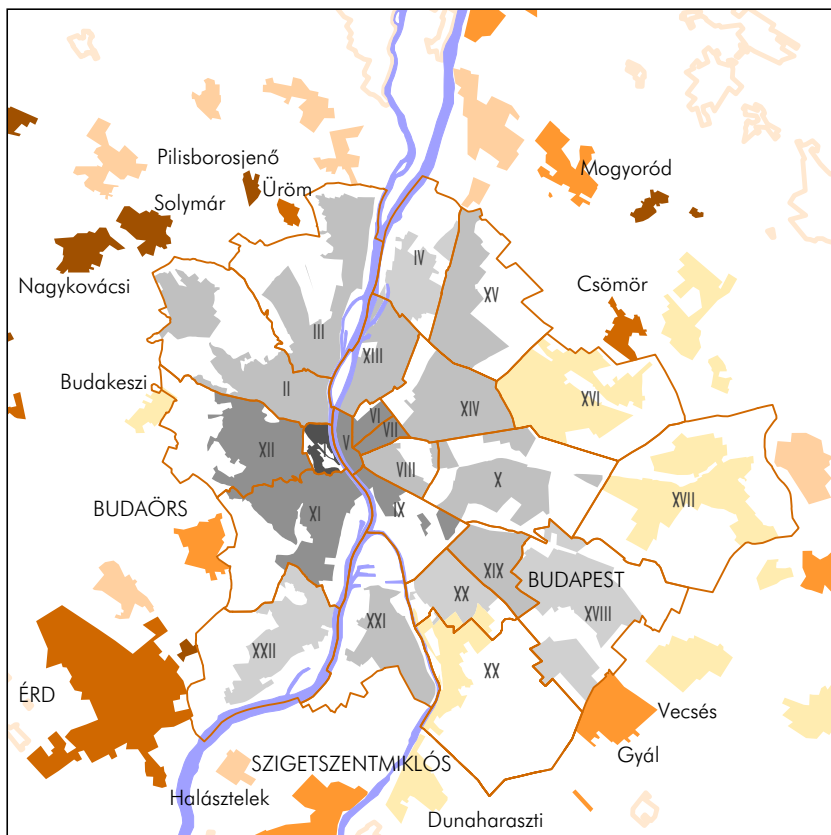
the structure of the agglomeration of Budapest, its residential areas indicating population density

a budapesti térség településeinek lakosság szám változása (1990-2001)

changes of population in Budapest and its agglomeration (1990-2001)

- a belső városrészekben: folytatni kell, és egyúttal fel kell gyorsítani a belső városrészek komplex rehabilitációját, nagyjából a közösségi és magánszektor összehangolt akciói, kisebb részben a szociális indítékú közösségi beavatkozások nyomán, minden esetben a gazdasági megvalósíthatóság, a környezetalakítás szempontjainak tudatos érvényesítésével;

- a Duna mentén: az északi és déli térségek partszakaszainak fejlesztésével, a Dunához kapcsolódó funkciók helyének és megoldásainak javításával, továbbá az észak-déli közlekedési tengely tudatos többfunkciós kialakításával a továbbiakban is biztosítani kell a Duna part, a Duna térségének felértékelődését;

- a külső kerületekben: a hagyományos városrészközpontok, az intermodális csomópontok és a bevásárlóközpontok egyensúlyos kapcsolatának megteremtésével meg kell erősíteni a város többközpontú térbeli rendszerét.

A nagy távlatú jövőképet a hosszú távú, 15 évre megfogalmazandó stratégiai célok teszik fokozatosan elérhetővé. Ezek esetében a Konceptió a Fővárosi Önkormányzat szükséges feladatvállalását is meghatározza.

Developing the urban structure

The most significant projects of the next few years are the following:

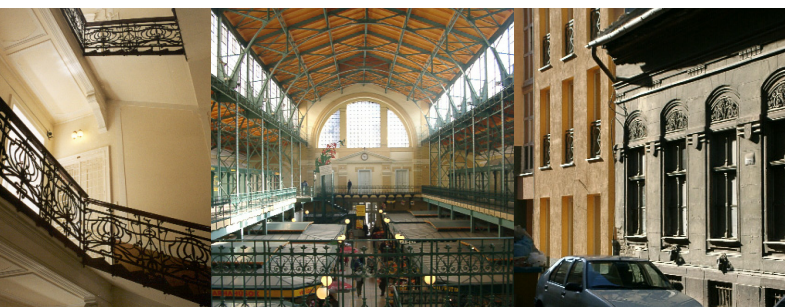
- **brown-field zone:** establishment of the northern and southern bridges of the Danube and gradual development of the so called Körvasút ring-road will ensure the accessibility of the brown-field areas of the transitional zone. With the help of private and public resources, it is essential to establish an organic network of environment-friendly industrial, residential, service, commercial, traffic and green functions, thereby transforming the neglected former industrial areas into high prestige „park cities“;

- **inner city neighbourhoods:** complex rehabilitation should be continued and accelerated, primarily on the basis of coordinated public and private actions, but also due to socially motivated public intervention, by consciously enforcing the aspects of landscaping and economic implementation;

- **along the Danube:** development of northern and southern areas, reorganisation and improvement of functions if necessary, as well as conscious multifunctional development of the north-south communication axis would increase the value of the Danube area;

- **outer districts:** reinforcement of the city's multi-centered structure due to harmonisation of traditional subcenters, intermodal junctions and shopping centers.

Strategic goals for the next 15 years are gradually making future prospects accessible. Along this line, the Concept will determine the necessary steps to be taken by the Municipality of Budapest.

THE LONG-TERM STRATEGIC GOALS THE FIRST 15 YEARS

There are seven main strategic goals necessary to assert the long-term principal values of its future prospects. These are the following:

1. *profiting from the geopolitical situation, increasing the efficiency of the urban economy: exploitation of advantages arising from a fortunate European position, granting the city the conditions necessary for taking on a central role, primarily the ones regarding tourism, economic and logistic functions;*

2. *developing the transport system: differentiated development of the parking system and private transport, besides retaining the priority of public transport, aiming for a decreased and „smart“ mobility, which could harmonise with the most important objectives of structural development;*

3. *improving the quality of the built environment: accelerating the renewal process of inner city sections, development of public spaces, improvement of housing conditions, renewal of the transitional zone to decrease outward migration and retain the city's population;*

4. *improving the quality of the natural environment, developing the network of green areas and the infrastructure necessary for protecting the environment: improvement and conservation of landscape quality, to improve living conditions;*

5. *granting the terms of multicoloured culture, sports and entertainment: expansion of cultural and entertainment services, to increase the city's appeal to its residents and affirm its central role;*

6. *providing social welfare to create a „sustainable society“: improvement of educational and health conditions, protection of city sections threatened by deterioration, to avoid regional segregation and the emergence of slums;*

7. *improving the regional integration of the city and its vicinity: better cooperation between the actors of the area, determination of joint projects.*

In connection with its functional strategic goals, the structural objectives embrace the interventions regarding compactness, mixed land use, multi-centered character and open spaces.

The Concept contains a detailed description of further aims found within its main strategic goals (see Appendix).

HOSSZÚ TÁVÚ STRATÉGIAI CÉLOK: AZ ELSŐ 15 ÉV

A Budapest nagytávlatú jövőképében kijelölt alapértekek érvényesítése hét fő stratégiai cél alapján történik. Ezek a következők:

1. A geopolitikai helyzet kihasználása, a városi gazdaság hatékonyságának elősegítése: az Európán belüli kedvező pozíció előnyeinek legteljesebb kiaknázása, a főváros központi szerepeinek vállalásához szükséges feltételek biztosítása, elsősorban azoké, amelyek a főváros gazdasági, idegenforgalmi, logisztikai feladatainak betöltéséhez feltétlenül szükségesek.

2. A közlekedési rendszer fejlesztése: a tömegközlekedés prioritásának biztosítása mellett az egyéni közlekedés és a parkolási rendszer differenciált fejlesztése, az „intelligens“ mobilitásra, a mobilitás csillapítására való törekvés, amely összhangban van a térszerkezet alakításának legfontosabb célkitűzéseivel.

3. Az épített környezet minőségének javítása: a belső városrészek megújításának felgyorsítása, a közterület-fejlesztés, a lakáshelyzet javítása, az átmeneti zóna megújítása annak érdekében, hogy csökkenjen a városból való elvándorlás, javuljon a város népességmegtartó képessége.

4. A természeti környezet minőségének javítása, a kommunális infrastruktúra és a zöldterületi rendszer fejlesztése: a lakosság életkörülményeit alapvetően meghatározó környezet javítása, fenntartása a növekvő életminőségi elvárások kielégítése érdekében.

5. A sokszínű kulturális kínálat, az egészséges életmód, valamint a sport és szabadidő-eltöltés feltételeinek biztosítása: a kulturális és szabadidős szolgáltatások bővítése annak érdekében, hogy a város ki tudja teljesíteni regionális központi szerepkörét, hogy lakossága számára is érdekes és vonzó helyszínt jelentsen.

6. A „fenntartható társadalom“ kívánalmainak érvényesítése, a közösségi gondoskodás megteremtése: az oktatási és egészségügyi feltételek javítása mellett a legveszélyeztetettebb városrészek leszakadásának fékezésével a cél a területi szegregáció és a szlömösödés megakadályozása.

7. A város és környéke térségi integrációjának fejlesztése: a jobb kooperáció lehetőségeinek keresése a városkörnyék egyéb szereplőivel, a térséggel közösen indítható programok megfogalmazása.

A funkcionális stratégiai célokon túlmenő térszerkezeti célkitűzések a kompaktság, a vegyes térhasználat, a

többközpontúság és a szabad területek, köztérrel biztosítása érdekében összegzik a különböző városrészekben elvégzendő beavatkozásokat.

A koncepció a legfőbb stratégiai célokon belül további célokat fogalmaz meg, amelyeket részletesebben, elemeiben is bemutat – ezek jegyzékét ld. a Függelékben.

A kijelölt fejlesztési prioritásoknak fokozatosan be kell épülniük a városfejlesztésről való középtávú gondolkodásba, a fővárosi gazdálkodás programjába. A 15 éves célrendszer a lehetséges fejlesztéseknek egy olyan keretét adja meg, amelyből közép- és rövidebb távú programokkal, pénzügyi számítások alapján kell a ténylegesen megvalósítandó fejlesztéseket kiválasztani. Egy 7-8 évre szóló városfejlesztési program kidolgozásával kell kiemelni azokat a célokat, amelyek – az ún. hétéves terv gyakorlatától eltérően – a térbeli és az ágazati rendszerek koordinációját, a funkcionális és térszerkezeti szempontok egyidejű érvényesítését teszik lehetővé.

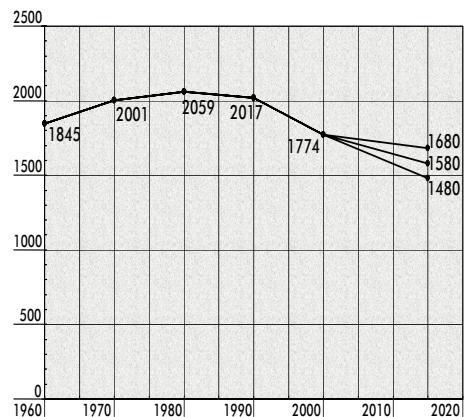
A városfejlesztési elképzelések megvalósításának alapvető feltételét jelentő eszközök és a hatékony intézményrendszer kiépítése erősen függ a politikai és társadalmi adottságoktól. A város működésének elemzéséből fontos következtetések adódnak a mai rendszer átalakítására vonatkozóan:

- az összetettebb városfejlesztési feladatok megoldásához a mainál jóval erősebb horizontális kapcsolatrendszer kialakítása szükséges a Főpolgármesteri Hivatalban a különböző ügyosztályok, a bizottságok és a döntéshozók között;
- erősíteni szükséges a Főváros komplex tervelőkészítő és megvalósító projektmenedzselési képességét, hogy a kiemelkedő nagy programok a megfelelő összetett feladatkörrel megvalósíthatók legyenek;
- a kezdeményezőbb közösségi szerepvállaláshoz szükséges egy aktívabb fővárosi vagyongazdálkodás és ingatlanpolitika kereteinek kialakítása és fokozatos bevezetése;
- új intézményi megoldásokra – önkormányzati társulásokra, célzott gazdasági társaságokra – van szükség a városfejlődés alapvető irányainak kijelölése, a folyamatok megfigyelése és kiértékelése, a kerületekkel, a városkörnyékkel és a régióval való térségi együttműködés, kooperáció hatékony megoldása, a fejlesztési feladatok ellátása érdekében.

It is essential for the middle-term development directions and the urban economy program to gradually integrate the priorities of urban development. The 15-year policy could serve as a framework for possible development projects, which could be further narrowed down with the help of financial calculations. Following the acceptance of the Concept, it will be necessary to elaborate an urban development program for the next 7-8 year term, containing the goals concerning the coordination of spatial and sectoral systems and the parallel enforcement of functional and spatial aspects.

The terms of implementing urban development projects and developing an efficient institution network are closely intertwined with social and political conditions. By analysing the city's way of functioning, important conclusions can be drawn regarding future reorganisation:

- complex urban development projects require a reasonably stronger horizontal network between the different departments, committees and decision makers within the Municipality;
- it is essential to increase the complex preparatory and executive project management ability of the city to ensure the implementation of significant and extensive projects;
- a more initiative public role requires the development and gradual introduction of a more active financial and real estate policy;
- new institutional solutions – cooperative municipal bodies, PPP companies – are necessary to point out the direction of urban development, analyse and evaluate its process, ensure efficient cooperation between the city and its vicinity and manage development projects.

Budapest lakosságszámának előrejelzése
forecast of population of Budapest

STRATEGIC GOALS OF THE URBAN DEVELOPMENT CONCEPT

SUPPORTING THE CITY'S ECONOMIC ROLE, GEOGRAPHIC AND HISTORICAL CHARACTER

The process of dynamic economic modernisation in Budapest encloses the following: structural changes in the economy, decrease in the significance of the industry, dynamic development of remaining industrial sectors and strengthening of services. Since the early 1990's, Budapest has been an invariably attractive region for foreign direct investments, the 50-60% of investments in Hungary is concentrated in Budapest. Apart from a relatively favourable economic structure, the main reason for the economic prosperity of the city and its vicinity in the 1990s was the opportunity to immediately join into the process of European integration.

Budapest's future depends on its ability to fully exploit its geopolitical position. Located at the intersection of Central Europe's most important transport corridors and in the natural center of the Carpathian Basin, this advantageous position is the basis for taking on a central role in the region. Due to conscious intervention, the Municipality of Budapest should enable the economy to benefit from these potentially favourable conditions.

Regional role of Budapest and its accessibility

EU membership will result in an entirely new role for Budapest. As an actor of European economic integration, Budapest will serve as an important connecting link between the EU, southeastern Europe, and the Middle East. As a consequence of its excellent geopolitical position, Budapest must actively take part in shaping the EU's regional policy, in order to stress the importance of metropolitan regions in the EU's institution network.

In accordance with the area development policy of Europe, the city's accessibility, its transport network and transeuropean routes will become high priority development areas.

• railway system: modernisation of the national railway's main lines, high quality passenger stations and large capacity freight transport stations - logistic centers – are needed to serve

A VÁROSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ STRATÉGIAI CÉLJAI

A GEOPOLITIKAI HELYZET KIHASZNÁLÁSA, A FŐVÁROSI GAZDASÁG HATÉKONYSÁGÁNAK ELŐSEGÍTÉSE

1.

stratégiai cél
strategic goal

Budapest gazdaságának gyors modernizációja a gazdaság szerkezetének átalakulásával, az ipari szektor jelentőségének csökkenésével, ugyanakkor megmaradó részének dinamikus fejlődésével, a szolgáltató szektor megerősödésével megy végbe. Az 1990-es évek elejétől kezdve a budapesti gazdaság töretlenül vonzó térsége a külföldi működő tőke beruházásoknak, a Magyarországra érkező külföldi működő tőke 50-60%-a a fővárosba kerül. A 90-es évek gazdasági prosperitásának a viszonylag kedvező gazdasági szerkezeten túlmenően az volt a legfőbb oka, hogy a város és térsége szinte azonnal be tudott kapcsolódni az európai integráció folyamataiba.

Budapest jövőjének záloga, hogy minél teljesebben kihasználja kedvező geopolitikai helyzetét. A Közép-Európa legfontosabb közlekedési folyosóinak metszéspontjában, a Kárpát-medence természetes központjában fekvő város számára egyértelműen adódik a regionális központi szerep lehetősége. A Fővárosi Önkormányzat tudatos beavatkozásokkal kell elősegítse azt, hogy a város előnyére fordíthassa ezeket a potenciálisan kedvező adottságokat.

Budapest térségszervező szerepe, elérhetősége

Amikor Magyarország az EU tagjává válik, Budapest is új helyzetbe kerül. Budapest az európai gazdasági integráció szereplőjeként a korábbinál is fontosabb kapcsolati helyzetbe kerül az EU és a délkelet-európai, közel-keleti térség között. E kiváló geopolitikai pozícióban Budapestnek aktívan kell bekapcsolódnia az EU regionális politikájának alakításába, főként a nagyvárosi régiók különleges szerepének az EU intézményrendszerében való megjelenítése és elismertetése érdekében.

Az európai területfejlesztési irányelveknek megfelelően nagy hangsúlyt kap a város elérhetősége, közlekedési kapcsolatrendszere, a transeurópai útvonalak fejlesztése.

• Budapest vasúti elérhetősége: a MÁV fővonalak korszerűsítésére, a nemzetközi kapcsolatokat – s így a

1.1.
1.2.

átfogó cél
wider objective

Délkelet felé irányuló átmenő forgalmat is – kiszolgáló színvonalas személyforgalmi és nagy kapacitású teherforgalmi pályaudvarokra – logisztikai központokra – van szükség. A várost érintő nagysebességű vasúti hálózat átvezető szakasza szükségszerűen érinti Dél-Budát, így a Kelenföldi pu. a város főpályaudvarává is alakulhat.

- a hajózás szerepe: az aldunai hajóutak mielőbb re-mélhető helyreállítása a Duna közlekedési, áruszállítási szerepének növekedését hozza magával. Ennek előnyeit a főváros csak megfelelő logisztikai kapcsolatokkal ellátott kikötőkkel aknázhatja ki: a Csepeli Szabadkikötő infrastruktúrájának fejlesztése mellett további áruforgalmi kikötő is létesítendő, s időszerű az új nemzetközi személyforgalmi kikötő kialakítása.

- a légi forgalom kiszolgálása: Ferihegy szerepének növekedése már rövid távon is nyilvánvaló, amit földi kapcsolatainak – személy- és áruszállítás esetében egyaránt – javításával követni kell.

- a regionális közúti kapcsolatok fejlesztése: a várost érintő tranzitforgalom jellegéből adódóan az M0 körgyűrű déli szakaszának, az M1-M7-M5-M3 autópályák ösz-

international relations – e.g. transit traffic towards the southeastern region. A possible future high-speed railway inevitably leads past South Buda, possibly transforming Kelenföld station into the central station of Budapest.

- navigation: prospective reconstruction of shipping passages on the lower Danube could increase transport and trade. These advantages can only be exploited in the docks endowed with adequate logistic functions: besides developing the infrastructure of the Szabadkikötő freeport in Csepel, it is important to establish further trade docks and a new international passenger dock.

- air traffic: the significance of Ferihegy airport will obviously increase in the near future, therefore the improvement of its land connections – concerning passenger traffic and trade alike – must follow.

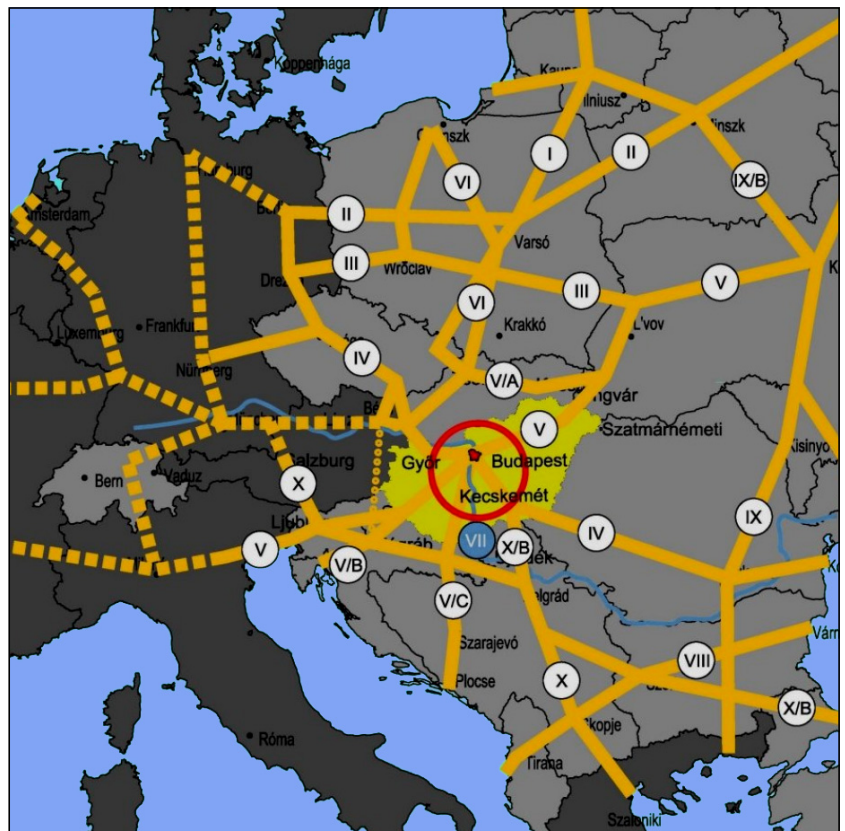
- regional road connections: due to the transit traffic encircling the city, the southern section of the M0 belt, the connection of M1-M7-M5-M3 have high priority, necessitating the most rational solution for the M5-M3 section, and turning the southern section of the M0 ringroad into a motorway.

Efficient and environment-friendly economy

Accelerating the evolution process of business networks is a primary interest of Budapest. In the urbanised economic areas of the city, the increasing competitiveness of cooperating companies and the decreasing costs of production could serve as a solid basis for companies with more stable financial background, thereby increasing the competitiveness of the city and boosting the economy.

európai közlekedési folyosók

European transportation corridors

Geographic concentration serves the innovative network of competing and cooperating companies, adjoining and supporting industries, infrastructure and service as well as alliances. This results in a diverse economy with solid

foundations and a well-balanced structure, with an intense network between big companies and small and middle-size businesses. Such cooperative networks – so-called clusters – could emerge in the following sectors of Budapest's economy: various branches of the industry (pharmaceutics, mechanical engineering, printing), knowledge industry (higher education, research, development, adjoining high-tech industries), tourism (between tourism and commerce). Budapest aims for becoming an innovation center in as many fields as possible, by connecting the knowledge industry and production.

In the future, the Municipality of Budapest must play a more active role in supporting emerging clusters. The municipality's primary role as catalyzer is to participate in project preparation, thereby accelerating the process of spontaneous development.

- *City Marketing Program of Budapest: direct investments are still needed to reconstruct the economy of Budapest. A conscious city marketing program should stress the advantages of the city, present its highly qualified work force and continuous labour organisation, the state of infrastructural networks and the existing multinational companies, thereby promoting their choice of premises. Efficient support of*

cluster formation also serves the local supply: Budapest promotes the concentration of normally dispersed real estate development.

- *Incubator Program of Budapest: Budapest must actively support small and medium-size enterprises (SME) and their relations and improve their chances of being suppliers of larger companies. The development of differentiated local tax systems and the organised establishment of premises can be a means of attaining the above-mentioned, joint expansion*

szekötésének prioritást kell kapnia, ami az M5-M3 szakasz legracionálisabb kialakítását és az autópálya jellegű útvonal teljes autópálya jellegű kiépítését teszi mielőbb szükségessé.

Hatékony és környezetbarát gazdaság

A gazdaság kooperációs hálózatainak szerveződése, e folyamat felgyorsítása alapvető érdeke Budapestnek. A város urbanizált gazdasági terében nő az együttműködő vállalatok versenyképessége, csökkenthetők a termelési költségek, kialakulhatnak a tőkeerősebb, kedvezőbb méretű vállalkozások – erősödik a város gazdaságának versenyképessége, felgyorsul a gazdaság fejlődése. A földrajzi koncentráció segíti a versenyző és kooperáló vállalatok, a kapcsolódó és támogató iparágak, az infrastruktúra és a szolgáltatások, a vállalkozói szövetségek innovatív kapcsolatrendszerét. Kiegyensúlyozott szerkezetű, több lábbon álló gazdaság jön létre, a nagyvállalatok és a kis-és középvállalatok közötti sűrű kapcsolati rendszerekkel. A budapesti gazdaságban ilyen együttműködő rendszerek, ún. klaszterek formálódhatnak az ipar különböző ágazataiban (gyógyszeripar, gépipar, nyomdaipar), a tudásiparban (felsőfokú oktatás, kutatás, fejlesztés, high-tech iparok összekapcsolódásai), valamint az idegenforgalomban (turizmus és kereskedelem kapcsolatában). Cél, hogy Budapest a tudásipar és a termelő gazdaság összekapcsolásával minél több területen váljék innovációs központtá.

1.3.

1.4.

átfogó cél
wider objective

A Fővárosi Önkormányzatnak a jövőben a korábbinál nagyobb szerepet kell vállalnia a szerveződő klaszterek erősítésében. Ez elsősorban katalizátor szerepet jelent, vagyis azt, hogy nem átfogni, irányítani kell e folyamatokat, hanem az előkészítésben való részvétellel és esetenként egy-egy projekt előkészítésében való részvétellel kell segíteni a spontán fejlődés felgyorsítását.

- Budapest Városmarketing Program: Budapest gazdasági szerkezetének átalakításához továbbra is szükség

van a működő tőke bevonására. A budapesti telephelyválasztás elősegítése érdekében tudatos városmarketing programnak kell bemutatnia a város helyzeti előnyeit, a magas képzettségű munkaerőt és annak folyamatos utánpótlását, az infrastrukturális hálózatok kiépítettségét, a nemzetközi cégek jelenlétét. A klaszter-építés hatatos támogatása a területi kínálat segítése is: a Főváros szerepvállalása arra irányulhat, hogy az egyébként szét-szórtnan megvalósuló ingatlanfejlesztések koncentráltan jöjjenek létre.

- Budapest Inkubátor Program: a Fővárosnak aktív lépésekkel kell támogatnia a kis- és középméretű vállalatokat, azok kapcsolatrendszerének, beszállítói lehetőségeinek bővítését. Ennek eszköze lehet az iparűzési adó differenciált rendszerének kialakítása, a telephelyek szervezett biztosítása, de a Főváros a Budapesti Kereskedelmi és Ipari Kamarával és Budapesti Vállalkozásfejlesztési Alappal közösen részt vehet a mikrohitel program bővítésében is.

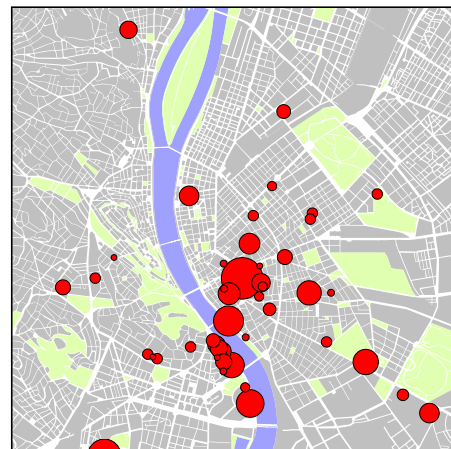
A gazdaság környezetbarát jellegének elősegítése a vállalatok környezettudatos magatartásának fokozatos kialakítását kívánja meg. Bár a legsúlyosabb szennyező iparágak az elmúlt évtized során jórészt eltűntek a városból, kívánatos olyan programok megindítása, amely a vállalatokat arra ösztönzi, hogy gazdasági szempontjaik közé vonják be az ökológiai szempontokat is, tegyenek

erőfeszítéseket a tisztább termelésért, használják hatékonyabban az erőforrásokat. Cél, hogy a vállalkozások minél szélesebb köre olyan termelési eljárásokat, szolgáltatásokat alkalmazzon ill. vezessen be, amelyekkel kimutathatóan csökkenteni tudja az energia- és vízfogyasztást, a hulladék kibocsátást, hogy területükön növeljék a zöldfelületet, csökkentse a légszennyezést és a széndioxid kibocsátást. Ennek érdekében a Főváros a szabályozó eszközök érvényesítésén túlmenően ösztönző jellegű programokat kíván indítani.

1.5. A fővárosi szakképzés és a munkaerő-piaci igények harmonizálása

A jelenlegi iskolarendszerű szakképzés a szakközépiskolákban csak részlegesen tud lépést tartani a gyorsan változó követelményekkel, főként a középfokú végzettséggel rendelkező, fizikai foglalkozású, valamint a korszerű informatikai és termelés technológiai ismeretekkel rendelkező munkaerő iránti növekvő kereslettel. Országosan is megoldásra váró probléma, hogy néhány kiváló

egyetemek és főiskolák (tanulósámuk jelölésével)

universities and colleges (indicating their number of students)

of a certain micro credit program, in cooperation with the Budapest Chamber of Commerce and Industry and the Budapest Enterprise Development Foundation (BEDF).

Strengthening of the economy's environment-friendly character requires the gradual development of an environment conscious attitude on behalf of companies. Most of the dangerous polluting industrial branches have closed down in the city in the past decade, yet it is still desirable to launch programs that encourage companies to integrate ecological aspects into their decision making process, make an effort to attain cleaner production and use resources more efficiently. It is essential for more and more enterprises to introduce and apply new technologies and services, which could significantly decrease energy and water usage, waste disposal as well as increase their green areas, decrease pollution and carbon-dioxide emission. Therefore, besides applying different means of regulation, Budapest aims to launch stimulating programs as well.

Bringing vocational training in tune with the needs of the labour market

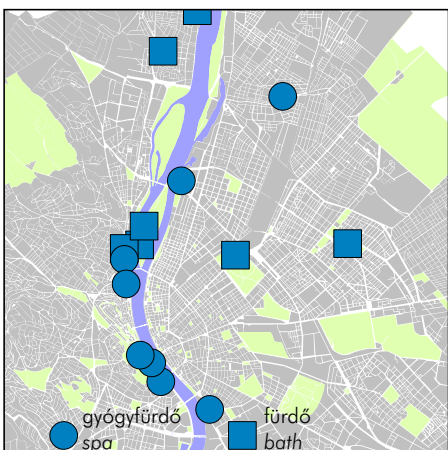
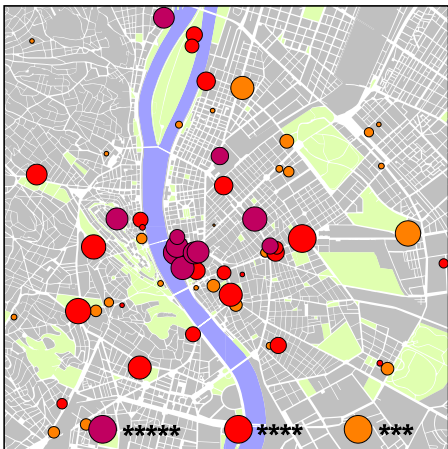
In secondary schools, the current educational system of vocational training can only partly live up to the dynamically changing demands, primarily the growing demands on work force in possessing knowledge of up-to-date information and production technology and well-trained blue collar workers. Apart from a few excellently functioning schools and professions (economics, informatics), vocational training lacks a proper reputation and is increasingly becoming the students' second or third choice only. This problem is yet to be solved on a national level.

25% of the nation's vocational training institutions can be found in Budapest and majority of those enjoying local government support are sponsored by the Municipality of Budapest. 30% of students in vocational institutions of Budapest are not residents of the capital, 75% of them live in Pest county.

The harmonisation of vocational training and labour market demands requires the development of a rational vocational training system that sees the school system of the Central Hungarian Region (or at least the conurbation of Budapest) as a whole and offers well-balanced solutions based on cooperation. Besides following the needs of the labour market, Budapest's role in this process is to elaborate strategic plans – for the entire region – and organise them in a way that enables at least the middle-term harmonisation of labour market demands and training output. Apart from the territorial coordination of the region's vocational training network, this includes the harmonisation of the training on the labour market (initiating foundations, private businesses and large companies into the vocational training system in addition to school system education) and the introduction of up-to-date adult education.

Commercial and tourism/travel services

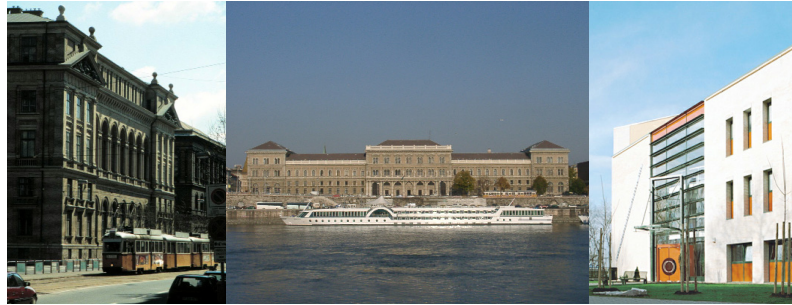
Retail is one of the most important employment sectors of Budapest's economy. After the industry and real estate ventures, trade ranks third in contributing to the GDP of Budapest's economy. Retail underwent significant changes over the course of the past decade, resulting in

Budapest szállodái (befogadóképességük jelölésével) / hotels in Budapest (indicating their capacities)

Budapest gyógyfürdői és fürdői spas and bathes in Budapest

an működő iskola és szakmacsoport kivételével (közgazdasági, számítástechnika stb.) nincs megfelelő presztízse a szakképzésnek, mindinkább a lemaradó diákok második, harmadik választásának céljává válik.

Budapesten található az országban működő szakképző intézmények 25%-a, és ezek közül az önkormányzati fenntartásban működők túlnyomó részének fenntartója a Fővárosi Önkormányzat. A budapesti szakközépiskolákban tanuló nem budapesti lakos diákok aránya 30%, háromnegyed részük Pest megyei.

A szakképzés és a munkaerő iránti igények harmonizációja olyan racionális szakképző hálózat kialakítását teszi szükségessé, amely a Közép-Magyarországi Régió (de legalábbis a budapesti agglomeráció) iskolarendszerét egységben szemléli, és összehangolt, együttműködésre épülő megoldást kínál. Ebben a Főváros szerepe a munkaerő-piaci igények folyamatos nyomon követése mellett olyan – az egész régióra kiterjedő – stratégiai tervezés és szervezés, amely legalább középtávon képes elősegíteni a képzés-kibocsátás és a munkaerő iránti igények jobb összehangolását. Ez a régió szakképzési hálózatának területi összehangolása mellett a szakképzés munkaerő-piaci harmonizációját (az iskolarendszerű képzés mellett az alapítványok, magánvállalkozások, nagyvállalatok szakképzésbe való bevonását), valamint a korszerű felnőttképzés (az egész életen át tartó tanulásra való készség) bevezetését is kell jelentse.

Kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatások

1.7.

A kiskereskedelmi szektor a budapesti gazdaság egyik legfontosabb foglalkoztató ágazata. Az ipar, az ingatlanügyletek után a kereskedelem járul hozzá legnagyobb mértékben a budapesti gazdaság GDP-jéhez. A kiskereskedelemben az elmúlt évtized során döntő átalakulások mentek végbe, ami az új kereskedelmi formák, a bevásárlóközpontok, a hipermarketek, olcsó piacok meg-

jelenésével és egyre növekvő kínálatával járt. A folyamat még jelenleg is zajlik, így hatása nem értékelhető teljes mértékben, azonban a városkörnyékre is kiterjedő kedvezőtlen térszerkezeti változás, a hagyományos városi üzlethálózat részleges elsorvadása már ma is érzékelhető. A további elsorvadást részben a szabályozás eszközeivel, részben a területi kedvezmények rendszerével mindenképpen meg kell akadályozni. Fontos cél a kiskereskedelemben érzékelhető konfliktusok csökkentése, a hagyományos kiskereskedelmi formák támogatása. A kereskedelem fejlesztésében a Fővárosi Önkormányzat fontos közvetett szerepet játszhat például a nagy forgalmú belvárosi útvonalak, hagyományos bevásárló utcák üzleti jellegének visszaállítására, minőségének javítására irányuló komplex munkában, illetve a központrendszer kiegyensúlyozott fejlesztése során a kereskedelmi funkció elősegítésében.

the emergence of an increasing number of new commercial forms, shopping centers, hypermarkets and cheap markets. The process is still underway, therefore its effect cannot be fully evaluated, yet an unfavourable restructuring process has evidently reached the vicinity and the shrinking of the traditional retail system is already visible. This process must be hindered by the means of regulation and the network of local concessions. One of the important objectives is to decrease the obvious conflicts in the retail business and support traditional trade forms. The Municipality of Budapest plays an important, yet indirect role in the commercial development process, in the complex projects concentrating on improving the quality and restoring the business character of traditional shopping streets and busy downtown roads, as well as in promoting the commercial function within the framework of harmonised development in the center system.

Az idegenforgalmi szektor globális növekedése, a magyar gazdaságban játszott szerepe, Budapestnek az országos idegenforgalomban betöltött kiemelkedő pozíciója alapján a város idegenforgalmi szolgáltatásainak bővülésére kell számítani. A Fővárosnak a gazdaságra gyakorolt kedvező áttételei, az adóbevételek növekedése és a munkahelyteremtő hatás miatt a szektor bővítését, fejlődését kell szorgalmaznia. Budapest idegenforgalmának fejlesztése jelenleg nem elsősorban a szállodai férőhelyek számának növelését, hanem a turizmushoz kapcsolódó szolgáltatások, rendezvények kínálatának szélesítését kell jelentenie. Fejlesztetni kell a rétegturizmust: a kultúrával, sporttal, gyógyászattal, a fürdőkultúrával, a tudománnyal (konferenciaturizmus) összefüggő idegenforgalom jelentős és célzott infrastrukturális fejlesztést követel meg. A Fővárosnak az általános városmarketing erősítése mellett elsősorban a turizmus városi infrastruktúrájának szervezésével, új turisztikai helyszínek kialakításának ösztönzésével kell részt vennie a szektor fejlesztésében.

The global expansion of the tourism sector and its role in the Hungarian economy as well as Budapest's outstanding position in the nation's tourism will prospectively result in the expansion of travel/tourism services. Budapest encourages the expansion and development of this sector, due to its positive effects on the economy, on the increase of tax revenues and in creating new jobs. Within tourism development, Budapest should primarily concentrate on introducing a wider range of services and events. It is essential to develop special fields of tourism: tourism concentrating on culture, sports, wellness, bathing culture or science (conference tourism) requires significant and organised infrastructural development. Besides general strengthening of city marketing, Budapest must contribute to the development of the sector by organising the infrastructure of urban tourism and inducing the establishment of new touristic locations.

DEVELOPING THE TRANSPORT SYSTEM

One of the most important strategic goals of transport development is the reorganisation of the city structure in a way that enables the decrease of transport demands and ensures the efficient use of public transport systems. Meeting arising demands with larger capacity road networks should not serve as an attainable goal. The number of automobiles in use is likely to increase in the future, but infrastructural development will probably not be able to meet these increasing demands. Besides the more suitable future allocation of residential and working areas, it is essential to develop the public transport system in a way, that would not make everyday car use inevitable.

Development of public transport

One of the most important objectives of the Urban Development Concept is the development of the public transport system. Only an attracting and high quality public transport system can lead to a decrease in car use. This applies to the city and its conurbation as well.

Besides general development of the network and the rolling stock, three other objectives are to be mentioned:

- raising the general standard of public transport, improving network conditions by providing priority and protected traffic lanes
- improvement of the general quality of public transport, providing priority lanes for public transport vehicles,
- establishment of underground nr. 4 – between Budaörs flower market and Bosnyák tér –, subsequent development of underground nr. 5, the express railway system connecting the suburban railway lines of Szentendre and Csepel/Soroksár,
- tramway system: besides preservation and improvement of the existing network, it is essential to extend the line nr. 1 to South-Buda, adjoining the tram lines along the Danube (17+19), transformation of line nr. 56 in Hűvösvölgy into an express tram, expansion of the tram network in Pest – e.g. extension of lines along the Kiskörút to Nyugati Square.

Development of the integrated transport system of the city

It is not always possible to efficiently integrate lower density outer districts and the agglomeration area into the public transport system. A realistic aim for car owners is to leave their cars at the nearest public transport junction. Besides the city transport company, the suburban bus and railway networks also take on an active role in this process.

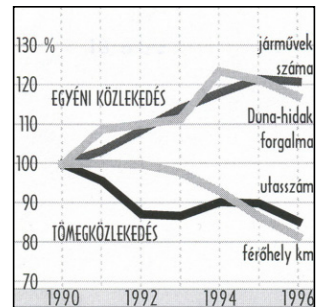
The following two elements are prerequisites of transport integration:

- establishment of the Budapest Transport Association: supporting commuters by standar-

A KÖZLEKEDÉSI RENDSZER FEJLESZTÉSE

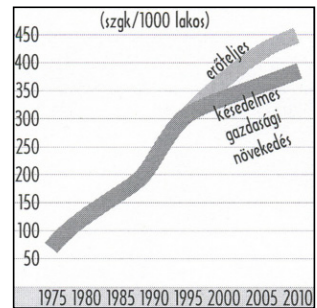
A közlekedés fejlesztésének legfontosabb stratégiai eleme mindenekelőtt a városszerkezet olyan alakítása, amely lehetővé teszi a közlekedési igények csökkentését, a tömegközlekedési hálózatok hatékony használatát. Nem lehet az a cél tehát, hogy a keletkező igényeket minél nagyobb kapacitású úthálózatokkal elégítsük ki. A gépjárművek száma, használatának mennyisége még nőni fog, de a közúti infrastruktúra kiépítése várhatóan nem fogja tudni követni a növekvő igényeket. A lakóterületek és a munkahelyek mainál megfelelőbb elhelyezkedése mellett a tömegközlekedés olymértékű fejlesztésére kell törekedni, hogy a mindennapi gépkocsi használat ne legyen feltétlenül szükséges.

egyéni és tömegközlekedési adatok változása 1990 óta
characteristics of public and individual transport since 1990

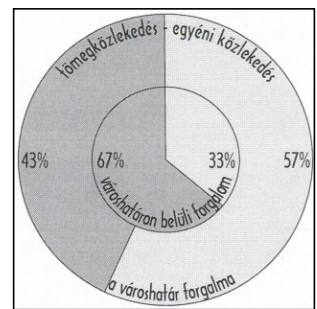
a fővárosi motorizáció várható fejlődése
increase of the number of cars in Budapest

increase of the number of cars in Budapest

a modál-split arány területi alakulása
territorial differences in the share of public and individual transport

territorial differences in the share of public and individual transport

A közösségi közlekedés fejlesztése

A Városfejlesztési Konceptió egyik legfontosabb célként a tömegközlekedés fejlesztését jeleníti meg. A gépkocsi használat visszafogása csak vonzó és színvonalas közösségi közlekedés mellett várható. Mindez a városkörnyék közlekedésére éppúgy igaz, mint a városon belül.

A hálózatok és a járműpark általános fejlesztése mellett három programot kell kiemelni:

- a közösségi közlekedés általános színvonalának fejlesztése, a hálózat adottságainak javítása, védett közlekedési pályák és előnyhelyzet biztosításával;

stratégiai cél
strategic goal

2.1.
2.3.

átfogó cél
wider objective

- a gyorsvasúti hálózat fejlesztése: a 4-es metrónak a Budaörsi virágpiac - Bosnyák tér közötti szakaszát követően mielőbb meg kell kezdeni az ún. 5-ös metró, a csepeli/soroksári és a szentendrei HÉV-vonalaknak a város alatti összekötésével kialakuló gyorsvasút kiépítését.

- a villamosvasúti hálózat fejlesztése: a meglévő hálózat megőrzése, minőségének javítása mellett egyebek között sort kell keríteni az 1-es villamos déli szakaszának bővítésére, a budai Duna-parti vonalak egyesítésére (17+19), a hűvösvölgyi vonal gyorsvasúttá építésére, a pesti oldal hálózatának kiegészítésére – pl. a kiskörúti villamos a Nyugati térig való meghosszabbítására.

2.2. Az integrált városi közlekedés eszközrendszerének fejlesztése

A lazán beépített külső városrészek és a városkörnyéki települések hatékony kiszolgálása tömegközlekedéssel nem minden esetben lehetséges. A reális cél az lehet, hogy a gépkocsi tulajdonosok csupán a legközelebbi tömegközlekedési hálózati csomópontig vegyék igénybe autójukat. E forgalom lebonyolításában a BKV mellett kiemelkedő szerepet kap a VOLÁN és a MÁV.

A közlekedési rendszer integrációja érdekében két elem különösen fontosnak tekintendő:

- a Budapesti Közlekedési Szövetség létrehozása: a BKSZ a díjszabások egységesítésével, közös bérlet kialakításával, a járatok legmegfelelőbb összehangolásával, a külső átszállóhelyeken P+R parkolók kialakításával szolgálja a városkörnyék ingázóit,

- az ún. intermodális csomópontok kialakítása: az átszállóhelyek színvonalas megoldása újszerű, kereskedelemmel, szolgáltatásokkal kiegészített csomópontok kialakítását igényli. Ezek a helyszínek egyúttal városrészközponti funkciókat is kapnak. Ilyenekre adódhat lehetőség elsősorban az Etele téren, az Örs vezér terén, Rákospalota-Újpest ill. Kőbánya-Kispest vasútállomások térségében, a későbbiekben a Flórián téren.

a városközpont forgalmi tehermentesítése
releasing the pressure on the city centre

a budai hegyvidék problémáinak kezelése
casing the traffic problems of the Buda hills

az észak-dél irányú kapcsolatok fejlesztése
developing better connections between the northern and southern parts of Budapest

2.4. A város integrált parkoláspolitikája

A gépkocsi használat visszaszorításához a közösségi közlekedés erőteljes fejlesztése mellett a parkolás-szabályozás eszközei kínálják a leghatékonyabb eszközöket. Ma szinte a város minden pontján gondot jelent az álló járművek elhelyezése. A káosz felszámolása új, közterületen kívül eső parkolók létesítését, a közterületi parkolók

átfogó cél
wider objective

Ma szinte a város minden pontján gondot jelent az álló járművek elhelyezése. A káosz felszámolása új, közterületen kívül eső parkolók létesítését, a közterületi parkolók

dising travel fares, creating unified passes, harmonising transport lines, establishing P+R facilities at outer interchange stations,

- development of so-called intermodal junctions: by adding complementary trade and service functions to interchange stations, the new high quality junctions could also serve as local subcenters – e.g. Etele tér, Örs vezér tér, railway stations of Rákospalota-Újpest and Kőbánya-Kispest, and later on Flórián tér .

Integrated policy on parking

Besides the intensive development of public transport, parking regulation is the most efficient way of decreasing car use. Finding a parking place is difficult in practically every part of the city. Development of new parking places outside of public areas, selective use of public parking areas and strict regulations are necessary to end the current chaos. The establishment of P+R facilities is also an important element of integrated parking management.

The main objective of parking management is to come up with adequate solutions regarding residential and short-term guest parking. However, this does not apply to people driving to work. The establishment of an integrated parking system requires close cooperation with district governments.

Developing the road network

One of the most important aims of road network development is to decrease traffic in the inner areas of the city. This requires the establishment of roads evading the city center. The most significant aim of the development

szelektív használatát és erősen fegyelmező szabályozást kíván meg. Az egységes parkolás-gazdálkodás fontos eleme a P+R parkolók mielőbbi kiépítése is.

Az egységes parkolás-gazdálkodás legfőbb célja, hogy a belső városrészekben a lakossági parkolás és a rövid idejű látogatóforgalom számára egyaránt biztosítson célszerű megoldásokat. Nem cél ugyanakkor a munkába járók gépkocsijainak elhelyezését megkönnyíteni. A célok elérése, az egységes parkolás-gazdálkodási rendszer kialakítása szükségesé teszi a szorosabb együttműködést a kerületi önkormányzatokkal.

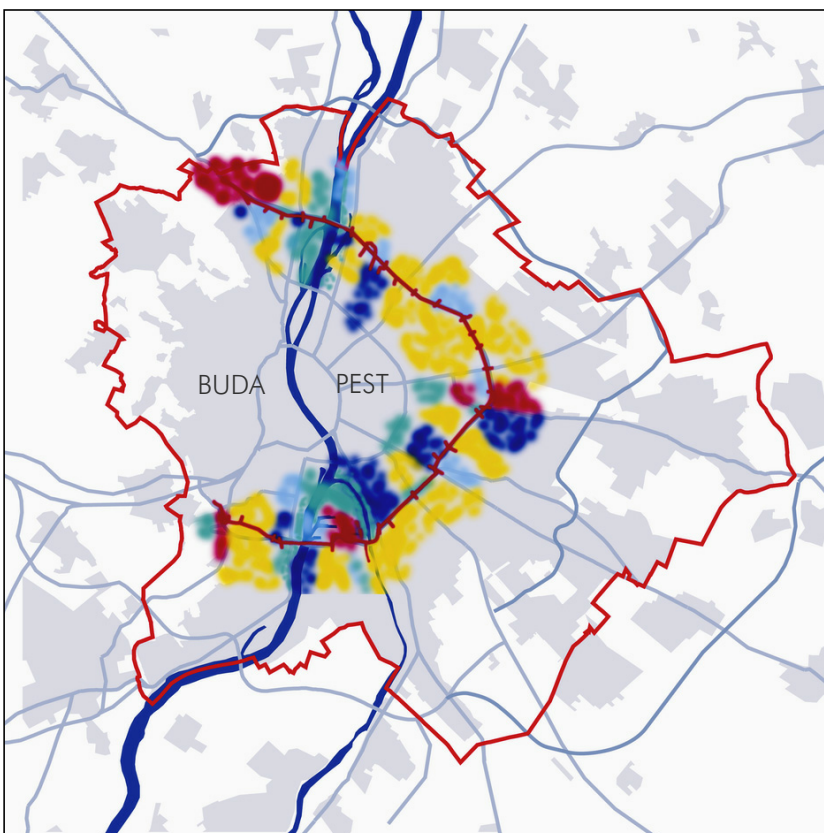

A közúthálózat fejlesztése

A közúthálózat fejlesztésének egyik fontos célja a belső városrészek forgalmának csökkentése. A városközpont forgalmi tehermentesítése érdekében szükség van a városközpontot elkerülő útvonalak kiépítésére. (Jól mutatja ennek kedvező eredményeit az M0 és a Lágymányosi híd megépítése nyomán javuló helyzet Dél-Budán.) A tervezett fejlesztések legfontosabb feladata a hiányzó, a külső kerületeket összekötő gyűrűirányú utak kiépítése, vala-

2.5.

átfogó cél
wider objective

- meglévő lakóterület
existing residential area
- lakóterületi fejlesztés
residential development
- meglévő iparterület
existing industrial area
- átalakuló barnamezős terület
restructuring brown-field area
- zöldterület
green area

a Kőrvasúti körút által feltárt zóna

the zone to be restructured by the the planned Kőrvasúti ringroad

mint a budai hegyvidékről levezető, s a központot elkerülő utak megvalósítása. A belső városrészekben kisebb-nagyobb lépésekben fokozatosan kiterjeszthető a csillapított forgalmú, gyalogos elsőbbségű területek, védett lakóterületi zónák hálózata.

A Városfejlesztési Koncepció legfontosabb közútfejlesztési programja a Körvasúti körút kiépítése a csatlakozó Duna-hidakkal, mely nemcsak a forgalmi igények kiszolgálása, hanem az ún. átmeneti zóna feltárása, a városszerkezet javítása érdekében is szükséges. A körút megvalósítása északon, a 10-es út és az M3-as út közötti szakasz kiépítésével, az új Aquincumi-híd – az Északi vasúti összekötő híd mellett vezetett közúti híd – megépítésével kezdhető meg. Mivel az Árpád-híd terhelése tovább nem növelhető, a városszerkezeti adottságok egyértelműen ezt teszik a legfontosabb beruházássá: ha ugyanis az M0 északi hídja a csatlakozó úthálózat nélkül ezt megelőzően valósul meg, a forgalmi helyzet nemhogy javul, hanem egyes sugár irányú útvonalakon erősen romlik. A Körvasúti körút délebbi szakaszainak megvalósítására csak később kerülhet sor, de a Csepel-sziget jelentős fejlesztési területeinek feltárása Dél-Budapesten is szükségessé teszi a hídépítést.

process is the establishment of ringroads connecting outer districts and roads descending from the Buda hills, that evade the city center. The network of pedestrian based, protected residential areas with reduced traffic load could be gradually extended throughout the inner city.

The most important road development project of the Urban Development Concept is the development of the Körvasút ringroad with its connecting bridges, which could satisfy transport needs, ensure the accessibility of the transitional zone and serve the improvement of the city structure. The first step is to build the section connecting road nr. 10 and M3 and the Aquincum Bridge – the public bridge alongside the northern railway bridge. Since the traffic load of Árpád Bridge cannot be further increased, the Körvasút ringroad's position in the city structure makes it the most important investment: prior establishment of M0's northern bridge without a connecting road system would aggravate the traffic situation along several avenues. The establishment of the ringroad's southern sections will follow later on, but the need for significant and accessible development areas on Csepel Island calls for the construction of bridges in South Budapest as well.

IMPROVING THE QUALITY OF THE BUILT ENVIRONMENT

One of the city's most serious problems is the run-down condition of buildings and public areas. One third of the country's lowest quality building stock can be found concentrated in certain districts of Budapest. The deterioration of urban living conditions has been a major factor in the migration process of an increasing number of families to dynamically developing suburban areas since the mid 1990s.

The architectural richness of inner city sections established in the 19th and early 20th centuries plays a significant role in defining the image of Budapest. The city center is part of the UNESCO World Heritage, signalling international acceptance of its cultural value.

In the light of the above-mentioned, the improvement of the built environment serves several aims/purposes simultaneously and is therefore a key element of the Urban Development Concept.

Urban renewal of residential areas

The programs of the Urban Rehabilitation Fund serve the renewal of both municipal housings and condominiums in historical areas. The complex urban rehabilitation programs pointing beyond individual building renovation projects must be dynamically strengthened. These programs can induce the high quality transformation of certain smaller neighbourhoods, thereby stimulating the renewal of larger areas. The Municipality of Budapest provides

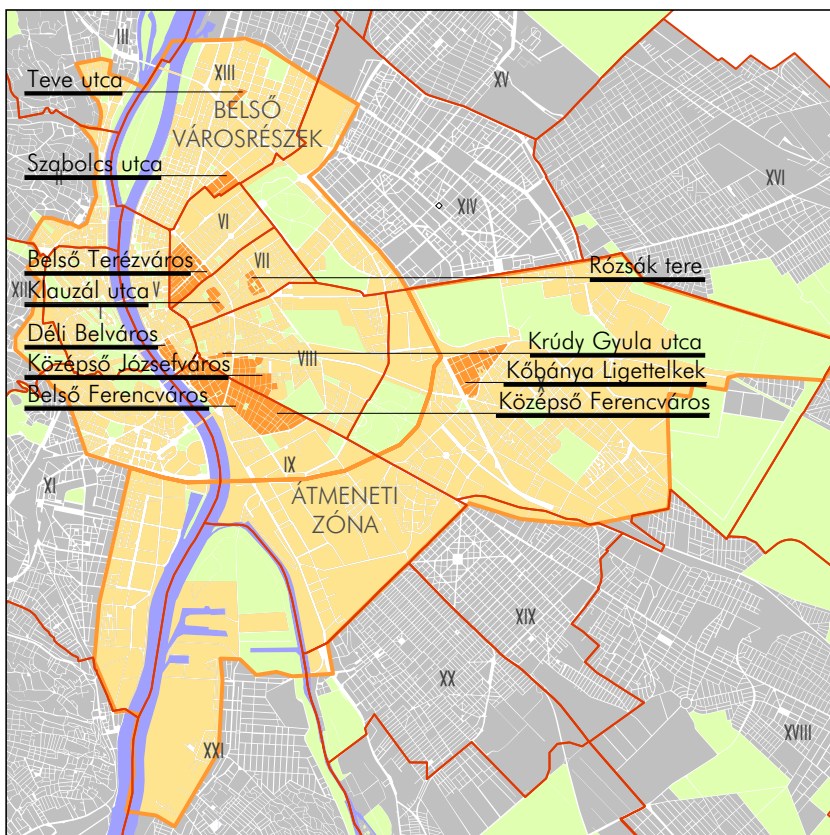
A város egyik legsúlyosabb problémája a lakóházak és közterületek leromlott állapota. Az ország legrosszabb lakásállományának egyharmada a fővárosban, annak egyes részeire koncentráltan található. A városi életminőség feltételeinek romlása erősen hozzájárul ahhoz, hogy az évtized közepétől egyre több család választja a kiköltözést a fejlődő agglomerációba.

Budapest nagyvárosi karakterének ugyanakkor igen fontos eleme a 19. században, a 20. század elején kiépített belső városrészek építészeti örökségének gazdagsága, amelyet a városmag UNESCO Világörökségként kijelölt területe avat nemzetközi mércével is elismert kulturális értékévé.

Az épített környezet javítása a fentiek fényében tehát egyszerre több célt szolgál, a városfejlesztési koncepció egyik kulcselemének tekinthető.

Épület- és városrehabilitáció a lakóterületeken

A történeti városrészek épületállományának megújítását jól szolgálják a Városrehabilitációs Keret önkormányzati és társasházi támogatási programjai. Radikálisan erősíteni kell azonban a komplex városrehabilitációs akcióterületeken folyó munkát, ahol az egyedi épület felújításokon túlmutató komplex programokra kell helyezni a hangsúlyt. Az akcióterületi programok megindíthatják egy-egy kisebb térség minőségi átalakulását, ami várhatóan nagyobb terület újjáéledését ösztönzi. A Fővárosi

a városrehabilitációs programban megjelölt célterületek és az elfogadott akcióterületek (2001-ig)

target areas of the urban renewal programme with the designated action areas (up to 2001)

Önkormányzat az akcióterületeken kiemelt anyagi támogatást biztosít mind a kerületi önkormányzatok, mind a társasházak számára.

A legrosszabb adottságú épületállomány lebontása lehetővé teszi a terület sűrű beépítésének lazítását. A zöldterületek növelésével, új, korszerűbb beépítési módokkal és új lakásformákkal kell vonzóvá tenni a városi életformát. Minden lehetséges eszközt fel kell használni a 19. század során kialakult, tipikus zártudvaros beépítésű sűrű városi szövet finom és fokozatos átalakítására, kiegészítésére a mai lakáspiac követelményeinek megfelelő épületekkel, együttesekkel.

A belső városrészek megújítása mellett fontos a külső városrészközpontok minőségi megújítása is, hiszen ezek karakterének megőrzése, színvonalának emelése a lakosoknak az adott helyhez való kötődésének kulcsa. A program ezért ezt a feladatot is kiemelten kezeli.

exclusive financial support to district governments and residents alike.

The demolition of the lowest quality building stock ensures a decrease in building density. The urban lifestyle could be promoted by an increase in green areas, up-to-date building methods and new building types. Careful means should be applied when adding new buildings that meet the present-day demands of the real estate market, in order to gradually transform and complement the 19th century typical urban fabric.

Besides renewing inner areas, the high quality renewal of local subcenters in the outer districts and the preservation of their character is a key factor in creating a bond between residents and their environment. Therefore, this is also regarded as a high priority element of the urban renewal program.

3.2 Közterületek megújítása és fejlesztése

A közterületek megújítása az egyik leghatékonyabb eszköz a városi környezet minőségének, élhetőségének javítására, amely az általános felértékelődés, fejlesztés megindítását ígéri. Ezért a közterületek megújításának kiemelt szerepet kell kapnia a városrehabilitációs akcióprogramok keretei között, ahol a lakóterületi beépítések fellazítását, zöldfelületek kialakítását, új közösségi területek (agórák) kialakítását szolgálhatja. A programok sikerét a közismert példák – a déli Váci u., Liszt Ferenc tér, Ráday u., Tompa u., Huszár u. mutatják.

További elemek:

- A belső területi rehabilitációhoz kapcsolódó hagyományos városi területeken a gyalogos területek bővítése, csillapított forgalmú lakó- és bevásárlóutca hálózat kialakítása, új, szerkezetjavító közterületi elemek létrehozása (pl. Kálvin tér környete, Király u. - Nagymező u. környete, Középső-Józsefváros és Középső-Ferencváros területe, Falk Miksa és Pozsonyi út környete, Fő utca stb.)

Renewal and development of public areas

The most efficient way of improving the quality and liveability of the urban environment is by renewing public areas, thus securing general revaluation and development. Therefore, the renewal of public areas should be regarded as a high priority task within the framework of urban development programs, which include decreasing the building density in residential areas, development of green areas and establishment of new public areas. Well-known successful examples: south Váci Street, Liszt Ferenc Square, Ráday Street, Tompa Street, Huszár Street. Further elements:

- *extension of pedestrian areas, development of the residential and shopping network with reduced traffic load and development of new, structure – improving public elements in traditional urban areas connected to inner city rehabilitation (e.g. Kálvin tér area, Király utca - Nagymező utca section, Middle-Józsefváros and Middle-Ferencváros area, Falk Miksa utca and Pozsonyi út section, Fő utca etc.);*

- development of public areas attached to the construction of underground nr. 4, primarily in the Bartók Béla út area, in the Várház krt. area, on Baross tér;

- rehabilitation of certain important elements of the cityscape, yet currently run-down areas of the city (e.g. Károly krt., Madách tér, Moszkva tér);

- renewal of public areas in traditional (local) subcenters of outer districts, in cooperation with the city and the districts concerned.

- A 4-es metróhoz kapcsolódóan a felszín rendezése elsősorban a Bartók Béla út környezetében és a Várház krt. térségében, ill. a Baross téren;

- Egyes kiemelt fontosságú, a város arculatát alapvetően meghatározó, leromlott területek, pl. a Károly körút és a Madách tér, vagy a Moszkva tér rehabilitációja;

- A külső kerületi hagyományos városrész központokban a közterületek megújítása az érintett kerületek és a Főváros összefogásával.

Renewal of the brown-field zone

The future use of the former industrial belt surrounding inner areas is a key aspect of city reconstruction. Most of these areas are currently deserted, contaminated and have been broken up into smaller sections. Reutilisation of this abandoned area is the prerequisite for maintaining the city's compactness and placing it on the sustainable path of development. This process will result in significant territorial reserves, where important functions and expansive institutions can be situated (e.g. parks, sports grounds).

Two high priority objectives of the Concept in accordance with transport development programs are as follows:

- developing a new ring-road (the Körvasút Boulevard) and its adjoining areas: redirecting investment initiatives originally targeted at the city and its vicinity to these inefficiently used areas by ensuring their accessibility and turning them into potential investment targets.

- restructuring certain parts of the transitional zone: by establishing new functions in complementing the comprehensive development concept, by developing the area's infrastructure, introducing new support systems, preparing and implementing certain model projects – e.g. redevelopment of Csepel-North, which has served as a target area for national competitions in the past years.

Az átmeneti zóna megújítása, területi tartalékainak feltárása 3.3.

A városszerkezet alakításának kulcskérdése a belső városrészeket körülölelő átmeneti övezet jövőbeli sorsa, átfogó cél hasznosítása. A korábbi ipari övezet területe ma sok helyen üresen áll, szétaprózódott, területe sok helyen szennyezett. A város fenntartható fejlesztési pályára állításának és a város kompaktsága megtartásának elengedhetetlen feltétele a város e kiürülő sávjának újrahaznosítása. Ennek eredményeként jelentős területi tartalékok szabadulnak fel a városközpontokhoz közeli területeken, melyeken fontos funkciók, nagy területigényű létesítmények helyezhetők el (pl. parkok, sportterületek).

A koncepció két kiemelt célja e területre, összhangban a közlekedésfejlesztési programokkal:

- A Körvasúti körút és csatlakozó területei kiépítésével: a városban és városkönyvéken jelentkező befektetői szándékok e területrészek felé irányítása a térségben található zárványok kiszabadításával és potenciális befektetési céllként helyzetbe hozva ezeket az alulhasznosított területeket.

- az átmeneti övezet egyes részeinek átstrukturálása: új funkciók kialakításával átfogó fejlesztési koncepció kidolgozása mellett a terület infrastruktúra-fejlesztésével, a szabályozások javításával, új típusú támogatási rendszerek bevezetésével, egyes mintaprojektek előkészítésével és megvalósításával – pl. a Csepel-sziget csúcsának

valamint a Soroksári Duna-ág körzetének struktúraváltó fejlesztésével, amely térségre a közelmúltban már országos tervpályázat keretében születtek javaslatok.

3.4. A népesség megtartását elősegítő lakáspolitikai

A lakásszektor fejlesztése elsősorban a piaci szereplők feladata. A közsféra közvetett beavatkozására mégis szükség van, hiszen a város lakosságának alakulását, térszerkezetének fejlődését erősen befolyásolja a lakásépítés. A minimális arányúra csökkent bérlakásszektorok az állami támogatásokra alapozó fejlesztése nemcsak a szociális célok érdekében használható eszköz, hanem a város lakáspiacának működésében is jelentős javulást hozhat. Mindezek fontos lépéseket jelentenek a város népességmegtartó képességének javításához.

átfogó cél

wider objective

Az új lakások építése az egyik legerősebb térszerkezet-alakító eszköz, ezért célszerű ezt a városfejlesztés célkitűzéseinek irányába terelni. A Fővárosnak közvetett beavatkozásokkal arra kell törekednie, hogy a nagyobb új lakásépítési akciók a meglévő, illetve tervezett tömegközlekedési kapcsolatokkal rendelkező területeken valósuljanak meg, legyen megfelelő érdekeltség a városrehabilitációs területeken való új lakás építésre, az új lakások egy hányada az átmeneti övezetben és más kiemelt térszerkezet-javító akciókhoz kapcsolódva épüljön meg - javítva ezzel a kompakt városszerkezet megőrzésének esélyét. Ilyen terület pl. az angyalföldi Duna-part, a Mocsáros-dűlő, Észak-Csepel. Cél továbbá a városias lakásformák elterjesztéséhez szükséges feltételek megvalósulásának elősegítése: meg kell találni a tömörebb, fajlagosan olcsóbb, de környezetileg is kedvező feltételeket biztosító beépítési formákat, a háztartások felaprózódásának, a generációk szétköltözésének megfelelő sajátos lakástípusokat.

Housing policy

The private sector is primarily responsible for developing the residential sector, yet it is also essential for the public sector to intervene indirectly, due to the effect housing projects have on the city's population and structural development. The development of the small amount of public housing stock serves not only social objectives, but also the improvement of the city's residential sector. The above-mentioned steps all help in keeping the city's population.

Residential development is one of the most significant means of shaping the city structure and should therefore be regarded as an important objective of urban development. By indirect intervening, Budapest should aim for directing new housing projects to areas with existing and

planned public transport connections, arouse interest regarding building in urban rehabilitation areas, encourage the establishment of new residential buildings in the transitional zone in connection with other restructuring projects – thus increasing the chances of retaining a compact city structure. A few examples: the Danube area in Angyalföld, Mocsáros-dűlő, Csepel North. It is also desirable to promote urban building types: more compact, relatively cheap and environment-friendly building forms, which accommodate small households and enable the separation of different generations.

Improving the quality of the environment is a fundamental value in creating a liveable city that is able to evolve. The quality of the environment basically influences a city's ability to keep its population and – if only indirectly – its economic efficiency as well as the living and health conditions of its residents. The objectives of the Urban Development Concept include the improvement of environmental quality. This leads us to the following comprehensive objectives of the Concept: strengthening the environment-friendly character of the economy, promoting environment-friendly transport, improving the integrated traffic network of the city and its vicinity, improving the quality of the built environment, launching the public area renewal program, developing green spaces, improving the conditions of leisure and recreation, creating a joint development program for the city and its vicinity. All of the above-mentioned examples indirectly serve the improvement of the city's environmental quality. Within the framework of landscape improvement, the development of communal services, green areas and surface elements deserves special attention.

Developing public services and the protection of environment

Concerning environment protection, the public utility network and public service system of the city require significant development. The most important projects are the following:

- *development of the sewer system: on one hand, it is essential to extend the sewer system, since many residential areas are still in need of proper canalisation, which hinders the area's urbanisation. On the other hand, sewage treatment is essential, since most of it is discharged into the Danube without any prior treatment. One of the next decade's most important projects is therefore the development of the central sewage treatment plant on Csepel Island and its adjoining sewer system, the collecting main of Buda. the construction of the South-Buda sewage treatment plant is a long-term development objective, to be launched in cooperation with the conurbation. These projects can be co-financed using EU funds;*
- *preserving the district-heating system: considered as one of the city's most important environmental aims, this problem must be dealt*

A környezetminőség javítása az élhető és fejleszhető város alapvető értékének tekintendő. A környezetminőség meghatározó módon befolyásolja egy város lakónépesség-megtartó képességét, és – ha áttételesen is – a gazdasági hatékonyságát, továbbá az emberek életkörülményeit, egészségét és életminőségét. A környezeti állapot javítása megjelenik a Városfejlesztési Konceptióra épülő programokban. Ennek érdekében a Városfejlesztési Konceptió más átfogó céljai is, mint a gazdaság környezetbarát jellegének erősítése, a környezetbarát közlekedés elterjesztése, a város és környéke térségi integrált közlekedési rendszerének fejlesztése, az épített környezet minőségének javítása, a közterületek megújításának és fejlesztésének programja, a zöldterületek és zöldfelületi elemek fejlesztése, a szabadidő-eltöltés és a szórakozás feltételeinek javítása, a város és térsége közös fejlesztési programjainak kialakítása közvetett eszközökkel a környezet minőségének javítását célozza. Ugyanakkor a környezetminőség javításának kiemelten kezelhető céljai közé tartozik a város egyes kommunális szolgáltatásainak fejlesztése, továbbá a zöldterületek és zöldfelületi elemek fejlesztése.

A város kommunális szolgáltatásainak fejlesztése, települési környezetvédelem

4.1.

A város közműhálózatainak, közösségi szolgáltatásainak rendszere környezetvédelmi szempontból jelentős fejlesztéseket igényel. Ezek között a legfontosabbként az alábbiak jelölhetők meg:

- **a csatornahálózat fejlesztése:** Budapest csatornahálózatának fejlesztése egyszerre két területen igényel jelentős fejlesztéseket. Egyfelől tovább kell növelni a csatornahálózattal ellátott területek nagyságát, hiszen sok lakóterület még ma is csatornázatlan, vagy éppen a csatornázás hiánya akadályozza a városias fejlődést. Másfelől gondoskodni kell a keletkező szennyvizek megfelelő tisztításáról, hiszen ma a szennyvíz legnagyobb része mindenféle tisztítás nélkül kerül a Dunába, ami tarthatatlan. Az elkövetkező évtized egyik legjelentősebb feladata tehát a Csepel-szigeten a Központi Szennyvíztisztító, és a hozzá csatlakozó hálózat – így a budai főgyűjtő – kiépítése. Az elkövetkező hosszú távú időszakban meg

- védett természeti terület
nature conservation area
- védett természeti érték
protected natural value
- védett fasor
protected alley
- közpark, temető, sport terület
public park, graveyard, sportsfield
- erdő
woods

Budapest zöldterületei
green areas of Budapest

kell kezdeni a dél-budai szennyvíztisztító kiépítését az agglomeráció településeinek bevonásával, melynek költségeit részben az EU forrásaiból lehet finanszírozni.

- a távfűtési rendszer megőrzése: a város egyik fontos környezetvédelmi célja a távfűtési rendszer megőrzése. Állami program keretében kell megoldani, hogy a távfűtés mind árképzése, mind rugalmassága tekintetében versenyképesé váljék az egyedi fűtési rendszerekkel, mert környezetvédelmi előnyeit nem szabad feladni;

- a hulladékgazdálkodás: a Főváros egyik aktuális feladata a szelektív hulladékgyűjtés bevezetése, amelynek kapcsán – állami támogatások segítségével – nemcsak a gyűjtés, hanem az újrahasznosítás folyamatát is meg kell oldani. A közeljövő halaszthatatlan beruházása a hulladékégető mű ún. füstgáztisztító berendezésének megépítése, amely ugyancsak az állami környezetvédelmi források felhasználásával valósulhat meg;

- köztisztaság: a köztisztaság javítása érdekében a város fokozottan igénybe vett közterületeit – a parkokat, az aluljárókat, metrómegállókat stb. – „kiemelt területekké” kell nyilvánítani, ahol gyakoribb és alaposabb a takarításra kerül sor.

4.2. A zöldterületek és a zöldfelületi elemek fejlesztése

A zöldterületek rendszerének fejlesztésén belül Budapest kivételesen kedvező táji adottságainak megőrzése mellett szükséges a városi parkok, kisebb zöldfelületek rendszerének bővítése, fejlesztése:

- Térségi zöldövezet fejlesztés: a főváros tágabb környezetében a stratégiai jelentőségű zöldterületeket

with the framework of a governmental program, to enable district heating to become a competitor against individual heating as regards pricing and flexibility, thus exploiting its environmental advantages on the long run;

- waste management: within the framework of one of Budapest's current projects, waste separation as well as recycling should be organised with state support. One of the urgent investments of the near future is the construction of the incineration plant's so-called smoke filtering equipment, funded by the government's environmental resources;

- public sanitation: the standard of cleaning of public spaces has to be increased, a higher priority for the most frequented areas – e.g. parks, underpasses and underground stations – must be declared.

Development of woods and parks

Within the framework of green area development, it is necessary to preserve the exceptionally favourable local landscape conditions and extend the network of urban parks and smaller green areas in Budapest:

- development of green areas on regional level: the green areas of strategic importance should be created and preserved by regulatory means, new acquisition and different tools of compensation. A revitalisation program of stream-valleys should be started, including the creation of new green areas around. By restructuring the transition zone, it is necessary to find new green areas and leisure functions replacing the former brown-field areas, creating a certain „park-district” in the zone;

átfogó cél
wider objective

• *renewing existing forests and parks: it is necessary to carry on with the park-wood program. Besides special protection, large public parks also require development and renewal (Városliget, Népliget, Orczy kert), and the preservation and high-quality maintenance of the large parks in Buda and the city's islands;*

• *creating new large urban parks: North Csepel will house the newest urban park of Budapest. Due to the reorganisation of the transitional zone, new urban parks could also be established in former industrial areas and quarries. The „Green Danube Bank“ projects could serve as further elements, enclosing the general organisation and increasing the utility value of the riverside, while preserving its natural values and peace;*

• *park and playground reconstruction program: renewal of public areas of residential districts and housing estates, enhancement of their function value and biological values, humanisation of pedestrian surfaces. Creation of new green areas and alleys is a substantial part of the program.*

szabályozási eszközökkel, területvásárlással, megfelelő kompenzációval lehetséges megtartani és létrehozni. Meg kell indítani a városon átfolyó patakok revitalizációs programjait, ennek kapcsán növelni kell a környező zöldfelületeket. Az átmeneti zóna új funkciói között meg kell keresni zöldfelületek és a nagy területigényű a szabadidős funkciók helyét, a barnamezős területek helyén egyfajta parkvárost kell létrehozni.

• A meglévő erdők, parkok megújítása: folytatni kell a városi és városkörnyéki erdők parkerdő programjának megvalósítását. A nagy közparkok kiemelt védelme mellett szükséges azok fejlesztése, megújítása (Városliget, Népliget, Orczy kert), a szigetek és a budai nagy parkok jó állapotú fenntartása.

• Új, nagy kiterjedésű városi parkok kialakítása: a Főváros legújabb nagy városi parkjának kiépítésére a Csepel-sziget északi területén kerülhet sor. Az átmeneti zóna rendezése során a korábbi ipari területek, bányák helyén meg kell keresni további parkok kialakításának lehetőségét. A „Zöld Duna-part“ projektek sora a dunai partszakaszok átfogó rendezése, használati értékük növelése mellett természeti értékeik, csendjük megőrzését szolgálja.

• Park- és játszótér-rekonstrukciós program: folytatni kell a sikeres rekonstrukciós programokat, fontos feladat a lakóterületek, kiemelten a lakótelepek közterületeinek zöldfelületeinek felújítása, használati és biológiai értékük együttes növelése. Fasorok telepítésére és újabb aktív zöldfelületek kialakítására kell sort keríteni.

5. A KULTÚRA ÉS SZABADIDŐ VÁROSA

stratégiai cél
strategic goal

Budapest vonzerejét jelentős részben gazdag kulturális kínálatának, kulturális centrum jellegének köszönheti. A Városfejlesztési Koncepció célkitűzése, hogy 15 év alatt Budapest Európa egyik kikerülhetetlen kulturális centrumává váljék a Kárpát-medencében és a kelet-délkelet-európai térségben.

Budapest kulturális kínálatának alakításában a Fővárosi Önkormányzat saját intézmény-hálózatával, kulturális mecénatúrájával eddig is eredményesen vett részt. A ma jellemző intézményfinanszírozási forma és az intézményhálózat átalakulása tovább folytatódik, és egyre bővülő körben fogják kiegészíteni a projektfinanszírozás, és a kulturális tevékenységek esetenkénti, egyedi támogatásának különböző formái. A Városfejlesztési Koncepció elsődlegesen a kulturális kínálat szélesítésének, gazdagításának érdekében tűz ki átfogó, sokféle szereplőt mozgósítani képes célokat.

5.1. A belváros rehabilitációjának kulturális funkciója

átfogó cél
wider objective

A történeti városmag építészeti értékeihez illeszkedő módon a terület kulturális, kereskedelmi, szórakoztató funkcióját kell erősíteni, amely nyomán vonzó turisztikai célponttá és a város élő részévé válik. A folyamat ösztönzése érdekében a Fővárosnak ösztönöznie kell kis galériák, kiállító- és aukcióhelyek kialakítását, és ezen túlmenően az ilyen gyűjtemények bemutatására szolgáló évenkénti kiállítást, bemutatót. A program főbb elemei az alábbiak lehetnek:

- magángyűjtemények kiállítási helyének (esetleg helyeinek) megteremtése
- kulturális szponzorációs rendszer kiépítése, amelyben a fővárosi kulturális intézmények fenntartását évente egy összeghatáron felül támogatók ezeket az intézményeket az adott évben ingyen látogathatják
- önkéntes kulturális idegenvezetők, művelődésszervezők alkalmazása arra a célra, hogy a város polgárait segítsék egy-egy jelentősebb kiállítás, vagy más kiemelt fontosságú projekt megértéséhez.
- a Közraktárak kulturális, szórakoztató funkcióval való feltöltése, amely képes lenne összekötni – funkcionális értelemben – a Belvárost a Nemzeti Színház körüli kulturális centrummal.

THE CITY OF CULTURE AND LEISURE

Budapest owes its appeal to its cultural diversity and its role as a cultural center. The main objective of the Urban Development Concept for the next 15 years is to turn Budapest into a „must see“ cultural center of the Carpathian Basin and Eastern/South-Eastern Europe.

Owing to its institutional network and cultural patronage, the Municipality of Budapest has played an effective role in shaping the cultural palette of Budapest. The current institution system and funding model is changing and will be further enhanced by project financing and different forms of individual funding of cultural projects. In order to enrich the city's cultural palette, the Urban Development Concept elaborates all-embracing projects that mobilise a range of actors.

The cultural aspect of inner city rehabilitation

It is essential to strengthen the cultural, commercial and entertainment functions of the historic city center in a way that fits into the area's architectural image, thereby turning it into an appealing target for tourists and an organic part of the city. In order to induce this process, Budapest should promote the establishment of small galleries, exhibition and auction areas, in addition to annual exhibitions where such collections can be presented. The following may serve as the program's main elements:

- establishing exhibition area(s) for private collections;
- creating a cultural sponsoring system, where sponsors with contributions exceeding a certain amount may visit the cultural institutions concerned free of charge in the given year;
- employing voluntary cultural guides, cultural managers to help the city's residents appreciate certain significant exhibitions and other high priority projects;
- assigning cultural and entertainment functions to the Közraktár complex, which could functionally link the inner city and the cultural center surrounding the National Theater.

A cultural melting pot

The cultural richness of Budapest is a result of the cultural freedom and independence of previous centuries. It is essential for Budapest to serve as a significant meeting point for intellectuals and those seeking culture and entertainment, where cultural achievements can be presented. The significant elements of this project are the following:

- competing for the title „Cultural Capital of Europe“: for the period of one year the winner is provided with the opportunity to step into the limelight, present its most significant cultural projects and organise a festival embracing European mainstream events. This would induce a series of other projects and could efficiently engage the population;
- securing the invariable presence of traditional Hungarian cultural values as well as the accomplishments of modern and alternative culture on Budapest's cultural palette, by systematically developing urban marketing; elaborating a new distribution method for presenting cultural values;
- presenting and fostering the cultural accomplishments of the Roma community, consciously upholding the renaissance of the Jewish culture in Eastern Europe and Hungary as well as securing suitable platforms;
- presenting the ethno-cultural accomplishments of the Balkanic people, fostering their new efforts, establishing meeting points;
- creating an honorable memorial for the heroes of 1956.

Budapest as one of Europe's musical centers

As a result of conceptional development based on existing traditions, high quality music education and the all-exceeding popularity and continuous presence of music, Budapest could serve as a musical focus. To attain this position, it is essential to launch important development projects:

- building a modern and up-to-date concert hall;
- establishing smaller concert chambers, musical centers in various parts of the city;
- supporting the forums of church music;
- encouraging the development of emerging „alternative music quarters“ with the means of urban renewal – e.g. in the southern part of the inner city, along Krúdy Gyula Street, in Óbuda or in the District 22.

A kulturális olvasztótégely

Budapest kulturális sokszínűsége a korábbi évszázadokban is annak köszönhetően alakult ki, hogy sokféle társadalmi csoport szabadon alakíthatta, művelhette, fejlesztette kultúráját. Cél, hogy Budapest a jövőben is az értelmiségiek, a kulturálódni és szórakozni vágyók számára kikerülhetetlen találkozási pont legyen, ahol a kulturális teljesítmények egymás számára bemutatathatók. Ennek az alábbi fontos, programmá alakítható elemei emelhetők ki:

- Európa Kulturális Fővárosa cím megpályázása: az egyéves időtartamra kijelölt város lehetőséget kap arra, hogy a figyelem középpontjába kerülve Európa számára bemutassa legszínvonalasabb kulturális produkcióit, fesztivál jelleggel egymás mellé helyezze az európai élvonal eseményeit. A rendezvény maga is újabb produkciók sorának létrehozását ösztönzi, ugyanakkor a lakosság bekapcsolásának hatékony eszköze.
- a tradicionális magyar kulturális értékek, valamint a modern és alternatív kultúra eredményeinek állandó jelenléte a város kínálatában a városmarketing szisztematikus kiépítésével, új terjesztési módszer kialakítása a kulturális értékek bemutatására („hegy program“);
- a cigányság kulturális teljesítményeinek bemutatása és ápolása, a kelet-európai és magyarországi zsidó kultúra reneszánszának tudatos folytatása, mindehhez megfelelő új színhelyek biztosítása;
- a balkáni népek etnokulturális eredményeinek bemutatása, új törekvéseinek felkarolása, találkozó és kapcsolatteremtő helyszínek kialakítása;
- nívós 1956-os emlékhely létrehozása.

Budapest, mint Európa egyik zenei központja

Koncepciózus fejlesztéssel Budapest zenei központtá válhat, alapozva az erős tradíciókra, a zenei oktatás magas színvonalára, a zene minden művészeti ágat meghaladó széles népszerűségére és jelenlétére. A zenei központ-szerep eléréséhez fontos fejlesztéseket kell megvalósítani és új helyszíneket is kell teremteni:

- új, korszerű hangversenyterem építése;
- kisebb koncerttermek, zenei központok, kisebb együttesek bemutatkozását szolgáló előadóterem kialakítása a város különböző részein;
- az egyházi zene fórumainak támogatása;

- a városmegújítás eszközeivel is támogatni kell a város egyes pontjain kialakuló „alternatív zenei negyedek” – pl. a Déli Belvárosban vagy a Krúdy Gyula utca környezetében, Óbudán és a XXII. kerületben – történő megerősödését;
- a budapesti művészeti fesztiválok új zenei karakterének megteremtése, igényes világversenyek rendezése, pl. Bartók, Liszt, vagy egy-egy korszak szerepére alapozva.

5.4. Szabadidő-szórakozás

A budapesti lakosság életszínvonal-emelkedésével párhuzamosan fokozottan előtérbe kerül a szabadidő eltöltésének kérdése. Az átfogó cél, hogy lehetőség nyíljen a jelenleg ki nem használt városi területek (pl. a Hajógyári Sziget vagy a „rozsdaovezet”) jobb integrálására a város „vérkeringésébe”.

• A Duna-menti térség szabadidős/kulturális funkcióinak erősítése: a dunai rakpartok, a szigetek, a zöld-partok szinte minden szakaszon lehetőséget adnak a szabadidős helyszínek kialakítására, a meglévők rekonstrukciójára, új funkciók meghonosítására. A pesti és a budai korzó szórakoztató és kulturális jelentőségének visszaadásával kerülhet sor turisztikai szerepének erősítésére az állandó és szezonális kulturális funkciók kialakításának, például a műkereskedelem, könyvkereskedelem, támogatásával. Az Óbudai Sziget a már kialakult tömegrendezvény karakter erősítésével válhat az év legtöbb szakaszában meghatározó helyszínné. Itt és a többi zöldparton a sportfunkciók erősítése is kedvező lehetőség. A vállalkozói tőke bevonásával új helyszíneken a budapesti fürdőváros karaktert „élményfürdő”, „vízi vidámpark” kialakításával lehetne gazdagítani.

• A tömegsport helyszíneinek és rendezvények gyarapítása: a városlakók sportlehetőségeinek gyarapítása a meglévő sportterületek megőrzését, az átmeneti zónában felszabaduló újabb területeken sportlétesítmények elhelyezését teszi szükségessé. A létesítményekhez hasonlóan fontos – és ebben a mára kialakult gyakorlat további megerősítést vár – a tömegrendezvények megszervezése, városi támogatása. A nemzetközi sportrendezvényekre való felkészülés közben gondolni kell a létesítmények tömegsport számára történő elő és utóhasznosítására.

- creating a new image for the art festivals of Budapest based on the role of Bartók, Liszt or a certain era, organising high standard international competitions,

Leisure and entertainment

Parallel to the improvement of living standards in Budapest, the need for entertainment and leisure facilities arises. The general objective is to successfully integrate currently unused urban areas (e.g. Hajógyári Island or the brownfield zone) into the city's circulation.

• strengthening the cultural/entertainment functions of the Danube region: Nearly every section of the embankment, islands and riverside serves as an ideal location for establishing leisure facilities, reconstructing existing or introducing new functions. By restoring the cultural and entertainment significance of Buda's promenades, that is establishing permanent and seasonal functions - e.g. book and art trade -, their touristic role could be strengthened. By strengthening its mass-entertainment character, Óbuda Island could house significant events almost all year round. This and other green riversides could serve as ideal locations for establishing sports functions. Investing in „waterparks” could help to enrich the „bathing resort” character of the city.

• increasing the number of sports locations and events: increasing sport opportunities requires the preservation of existing sport areas and the establishment of new facilities in the unexploited areas of the transitional zone. In addition to this, it is essential to organise and support large events. During the preparation for international sport events, it is essential to consider the prior and subsequent utilisation of the facilities concerned for the purposes of mass sports.

Budapest and the information society

The municipality must support the exploitation of advantages resulting from the local concentration of the knowledge industry.

• developing the network of the Szabó Ervin Library of Budapest: the great success of the Szabó Ervin Library's renovated central building shows, that owing to the renewal of the library network, the establishment of multifunctional libraries and internet access, the library network will remain a key element of cultural life. This justifies the establishment of a new library center in North Buda.

- *the smart city concept: the modernisation of the information network in national and local government institutions must enable residents to manage their official matters via internet and attain administrative information with minimal effort. Besides establishing 20-25 public information points, the Information Management Program of Budapest provides 4-6 public centers, where education on information systems and continuous internet access is made possible. With special support, the program also brings challenged and disabled people within reach of computers.*

Supporting creative forms of education and training

The education development plan of Budapest expresses the need for creating a school system that develops skills, focuses on knowledge as well as competences and provides students with convertible knowledge and an up-to-date background. In compliance with the agreement between the Municipality of Budapest and the district councils, the strategic development concept of Budapest can only be implemented based on this consensus.

- *partial alteration of the knowledge based education process with an education method that is based on creativity and improves skills and problem solving abilities,*

- *besides the general development of communicative competence, it is essential to elaborate educational programs that focus on acquiring foreign languages and information technology, develop a suitable infrastructure, secure their material conditions – hardware and software – as well as elaborate and apply special and differentiated programs designed to meet the needs of each school.*

Az infosztráda budapesti kapcsolódása

A városnak saját eszközeivel támogatnia kell a Budapesten koncentráció tudás-ipar jelenlétéből fakadó előnyök hasznosítását.

- a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatának fejlesztése: a felújított FSZEK központi épületének közönségikere azt mutatja, hogy a könyvtárhálózat megújítása, többfunkciós könyvtárak kiépítése, az internetkapcsolat lehetővé tétele a könyvtárhálózatot az elkövetkező években is a kulturális élet fontos elemeként őrizheti meg. Ezért is indokolt egy új könyvtárközpont építése Észak-Budán.

- az „intelligens város” eszméje: a Fővárosnak, az állami és kerületi intézményeknek az informatikai rendszerek korszerűsítése során lehetővé kell tenniük, hogy a város lakói hivatalos ügyeiket is egyre jelentősebb körben interneten keresztül intézhessék, a közigazgatási információkat minimális utánajárással megszerezhessek. A Budapesti Információgazdálkodási Program 20-25 közterületi információs pont felállítása mellett a szociálisan rászorulóknak számára 4-6 helyszínen közösségi központ kínálja az informatikai rendszerek megismerését, a folyamatos internet hozzáférést. A program külön támogatással biztosítja, hogy a fogyatékosok számítógéphez jussanak.

5.5.

átfogó cél
wider objective

Kreatív oktatási és képzési formák támogatása

A főváros közoktatás-fejlesztési terve egy képességfejlesztő, az ismeretek mellett a kompetenciákat középpontba állító, konvertálható tudást és korszerű felkészültséget biztosító iskolarendszer kialakításának szükségességét fogalmazza meg. A fővárosi és a fővárosi kerületi önkormányzatok között létrejött megállapodás értelmében a fővárosi stratégiai fejlesztési koncepció csakis a kerületi önkormányzatokkal kialakított konszenzus alapján valósítható meg:

- a tudásalapú és ismeretközpontú oktatási folyamat részleges felváltása a képességfejlesztő, kreativitásra épülő, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő oktatással;

- a kommunikációs képességek általános fejlesztése mellett az idegennyelv-tudásnak és az informatikának kiemelt szerepet biztosító pedagógiai programok, és a programoknak megfelelő infrastruktúra kialakítása, a tárgyi feltételek – hardver és szoftver – biztosítása, speciális és differenciált, iskolára szabott fejlesztő programok kidolgozása és alkalmazása.

5.6.

átfogó cél
wider objective

6. A FENNTARTHATÓ TÁRSADALOM ÉS A KÖZÖSSÉGI GONDOSKODÁS

stratégiai cél
strategic goal

A Városfejlesztési Konceptió szociális programjának célja a mindenki számára egyformán használható város megteremtése. A városnak a szolidaritás elvén a lehető legtágabban értelmezett hozzáférés esélyegyenlőségét kell szolgálnia valamennyi ittlakó számára, kortól, nemtől, egészségi állapottól, társadalmi helyzetétől függetlenül. A helyi társadalom felelősségvállalása a közösségi gondoskodás modelljének kiépítésével valósul meg, amely tágabb kereteket ad a szociális intézményhálózat budapesti (kerületi, fővárosi) fejlesztésénél, reformlépéseinél. A távlati cél a kiépült piacgazdaság jóléti-védelmi eszközrendszerének megteremtése, szoros együttműködésben a kerületekkel, a civil és a piaci szférával. Ez annyit jelent, hogy az ellátás, a szolgáltatás át nem hárítható felelőssége a fővárosé, ám a lakosság-közeli, humánus és a személyes élethelyzetre reagáló intézményi válaszokat – a Budapesti Szociális Chartára alapozott – érdemi fővárosi koordináció mellett mindig a szolgáltatókkal közösen kell biztosítani.

A szociális és egészségügyi szektorban az állam, a főváros, a kerületek között mára kialakult feladatmegosztás nem észszerű, gazdaságtalan és a fejlődés ellen hat. Miközben jól látható, hogy az ellátások iránti igény az elkövetkező 15 évben érdemben nem fog csökkenni, a jelenlegi irracionális megoldások magát az ellátás lehetőségét veszélyeztetik. Mivel a jóléti szférában megindult piaci verseny elsősorban a jobban fizető kliensekért és szolgáltatási lehetőségeikért folyik, féltő, hogy a verseny eredményeként a legrosszabb helyzetű, marginális csoportok ellátása tartósan a közszférára marad. Ezért is kiemelten fontos alkalmazni a koordinált közösségi gondoskodás eszközrendszerét. A továbblépés érdekében a Főváros koordinációs, érdekegyeztető és szolgáltatás-szervező szerepét mindenképp erősíteni kell.

A fővárosi jóléti szféra intézményrendszere többnyire kiépült, működőképességének megtartása eredményesnek mondható, fejlesztési elgondolásai korszerűek és perspektivikusak. Eközben azonban az esélyteremtő folyamatok, eljárások még nem érvényesülnek kellő hangsúllyal sem a tervezési, sem az ellátási gyakorlatban.

A Konceptió célja, hogy behozza a ma létező, rendkívül nagy lemaradásokat a napközbeni ellátásokban, a halmozottan fogyatékosok, vagy a drog- és szenvedély-

SUSTAINABLE SOCIETY AND SOCIAL WELFARE

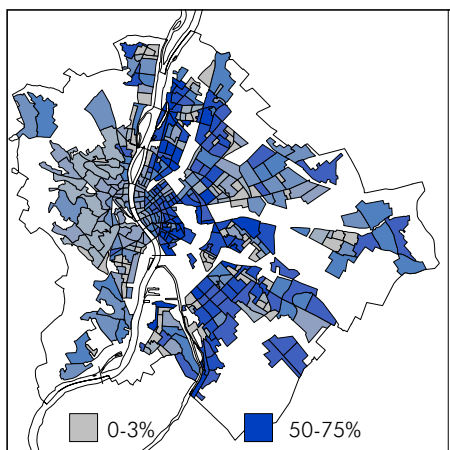
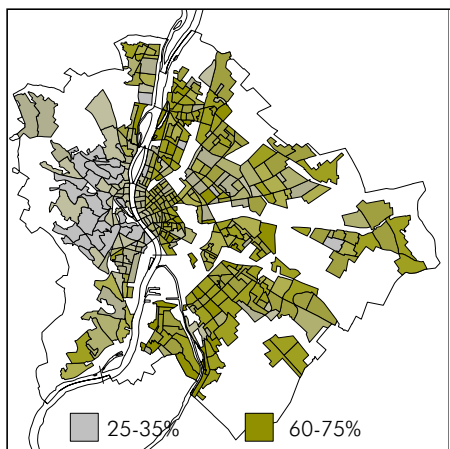
The social program of the Urban Development Concept aims for creating a city equally suitable for everyone. Based on the principal of solidarity, the city has to grant general access to its residents regardless of age, sex, health condition or social status. As a result of the development of the social welfare model, the local society will take responsibility, thus extending the boundaries of the development and reform project of Budapest's institution network. The long-term goal is to establish the welfare protection system of the existing market economy, requiring close cooperation between districts, civil organisations and market sector. In other words, Budapest is solely responsible for provision and service, yet institutional solutions for resident-oriented, humanitarian and personal situations should always be elaborated in cooperation with service companies, but based on the Social Charta of Budapest.

In social and health questions, the existing role of the state, the Municipality of Budapest and its districts reflects an irrational, uneconomical system and hinders further development. Although the demand for provision will probably not decrease significantly in the next 15 years, the current irrational solutions are threatening provision. Market competition in the welfare sector is primarily aimed at better paying clients and service possibilities, thereby possibly shifting the long-term provision of marginal groups to the public sector. Therefore, it is extremely important to apply the means of coordinated social welfare. Progress requires the strengthening of the city's role in coordination, negotiation and service organisation.

The institution network of the city's welfare sector is mostly developed, with relatively efficient functionality, up-to-date and long-term development projects. The procedures against social exclusion have yet to prove

effective in the planning and provision process as well. The Concept's aim is to make up for its existing extreme shortcomings in day-care provision, in the provision of the multiply challenged or addicts and in nursing home projects.

Budapest should take on an initiative role in protecting those dropping out of the social provision network. Its main tasks enclose crisis intervention, halting the increase of spatial differentiation of social groups in the urban

alacsony végzettségű csoportok elhelyezkedése Budapesten / rate of social groups with lower education level

alacsony komfortfokozatú lakások elhelyezkedése budapesten rate of substandard flats in Budapest

environment, mainly due to intervention aimed at lowest quality areas and disadvantaged social groups. All this requires the cooperation of the other actors as well.

Urban renewal with social priorities

The serious and intensifying social problems of inner city areas should be handled with the means of welfare and complex social rehabilitation. The social rehabilitation program is asserted in the most run-down areas of the city. This requires financially based architectural and social concepts, which should be tested with experimental programs.

- social rehabilitation model experiment: it is essential to launch a rehabilitation program in the most run-down sections of the city, that would aim to retain the majority of the area's population and partially renew, revitalise the environment with the residents' active cooperation.

- development of public institutions: development of public areas, establishment of new public institutions in run-down areas, in order to project values and encourage residents and entrepreneurs to take part in the urban rehabilitation process.

betegség ellátásában, valamint a lakóotthoni ápolási programokban.

A Fővárosnak kezdeményezően kell fellépnie a szociális ellátórendszerekből kiesők védelmében. Feladatai közé tartozik a krízisintervenció, a városon belüli társadalmi térbeli differenciálódás növekedésének megállítása, többek között a legleromlottabb területekre és a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportokra koncentrált célzott beavatkozások segítségével. Mindezekhez meg kell szereznie a többi szereplő együttműködését.

Szociális városrehabilitáció

A belső városrészekre koncentrálódó súlyos és egyre növekvő szociális problémákat a célzott szociálpolitikai eszközökön felül a komplex értelemben vett szociális városrehabilitációval lehet kezelni. A szociális városrehabilitációs programot a város legleromlottabb területein kell alkalmazni. Mindehhez pénzügyi értelemben is meg-alapozott építészeti és szociális elképzelések kelljenek. Az elképzelések tesztelésére kísérleti programokat kell indítani:

- szociális rehabilitációs modellkísérlet megindítása: a belső városrészek legleromlottabb területeiből kiválasztott akcióterületen olyan városrehabilitációs program megindítása, amely kifejezetten az ott élő lakosság nagyobb részének megtartására törekszik, és a lakosság aktív bekapcsolásával kísérli meg a környezet részleges felújítását, felfrissítését elérni.

- a közösségi létesítmények fejlesztése: a közterületek fejlesztése, új közösségi intézményeket létrehozása a legleromlottabb területeken, annak érdekében, hogy ezek kisugárzó hatással legyenek környezetükre, és segítsék a lakosság és a magánfejlesztők bekapcsolódását a városrehabilitációs folyamatba.

- a felújítási programok kitágítása: a belső városrészek rehabilitációja mellett integrált beavatkozásokra kerül sor a legrosszabb adottságú paneles lakótelepeken, az átmeneti és a külső övezet zárványterületein elsősorban a környezet megváltoztatásával, közterület-fejlesztéssel, a tömegközlekedési kapcsolatok javításával.

A közösségi gondoskodás modelljének kialakítása

A szociális védelem legáltalánosabb célja, hogy a jövedelmi, lakhatási problémákkal küszködő családok lehetőleg a specializált szociális intézményrendszer igény-bevétele nélkül tudják kezelni problémáikat. A Városfejlesztési Koncepció az egységes fővárosi lakhatási/lakásfenntartási támogatás kialakítását, az esélykiegyenlítő alapok (díjhátralék, lakásfenntartási, szolidaritási) folyamatos további működtetését szorgalmazza. Felvetődik az érintett hivatalok hatáskörének, illetékességének újraszabályozása is. Különösen fontos a mára kialakult civil szervezeti támogatási rendszer összefogása és koordinációja.

6.1.

átfogó cél
wider objective

6.2.

átfogó cél
wider objective

A közösségi gondoskodási modell legfőbb elemei az alábbiak:

- A kerületek szerint differenciálódó szociális támogatási rendszerek egységesítése: célra orientált, nem intézményekre, hanem feladatokra, programokra koncentrálnó fővárosi pénzalapokon, az ezek menedzselésére létrehozott Programirodák pályázati rendszerén keresztül. Kívánatos a lakhatási támogatási rendszerek budapesti szintű egységesítése egy fővárosi normatívákra alapuló egységes támogatási rendszer kialakításával;

- A közösségi gondoskodás modellintézményeinek megteremtése: közös fenntartású, kisméretű szakmai de-centrumok formájában (elsősorban a hajléktalan-ellátás koordinálásában, a hátrányos helyzetűek foglalkoztatásában, vagy a fogyatékosok Támogató Szolgálatának biztosításában), melyek elsősorban a hiány és a krízisterületeken szolgálnak, bizonyítva az újszerű működési, finanszírozási, menedzselési stb. gyakorlat életképességét;

- A szociális intézményhálózat korszerűsítése és bővítése: az intézményhálózat hatékonyabb és korszerűbb működtetése érdekében kívánatos az időotthonok rendszerének átalakítása, egy korszerű lakóotthonos ellátástípus megjelenése a fogyatékosok, a pszichiátriai betegek, az idősek ellátásában. A hajléktalan-ellátás intézményhálózatának megújításával az ellátás térbeli rendszerét is korrigálni kell;

- A hiányzó ellátások kialakítása: a pszichiátriai, illetve szenvedélybetegek és a fogyatékosok rehabilitációs intézményének, az átmeneti elhelyezést nyújtó intézmények közül az időskorúak és a fogyatékosok gondozóházáinak kiépítése, a szenvedélybetegek (alkohol, drog) rehabilitációs és foglalkoztató intézetének, a fogyatékosok rehabilitációs intézetének (lakóotthon jellegű) kialakítása, illetve a már működő intézmények bázisán egy-egy kisebb kapacitás kialakításával időskorúak és fogyatékosok átmeneti otthonának létrehozása;

- A magas szociális kockázatú csoportok esélyeinek növelése: kísérleti programokat kell indítani a foglalkoztatáspolitikai szempontból hátrányos helyzetűek reintegrációjának érdekében, bővíteni kell a fogyatékos-ellátások rendszerét. Foglalkoztatáspolitikai eszközöket kell találni a munkaerőpiacon hátrányos helyzetűek (pl. tartósan munkanélküliek, megváltozott munkaképességűek, roma kisebbséghez tartozók, hajléktalanok, állami gondozottak, a hosszabb idejű otthonlét után a munkába visszatérni kívánó nők) munkavállalásának támogatása érdekében.

- *expansion of renewal programs: besides rehabilitating inner areas, integrated intervention is needed in the lowest quality housing estate areas as well as in the secluded areas of the transitional and outer zones, primarily by landscape reorganisation, public area development and improvement of public transport connections.*

Developing the social welfare model

The universal goal of social welfare is to enable families to solve their financial and residential problems possibly without the help of the specialised social institution network. The Urban Development Concept urges the development of standardised residential/housing maintenance support and the continuous operation of equal opportunity funds (arrears, residential, solidarity). It may be advisable to reorganise the official functions and responsibilities of departments concerned. It is extremely important to coordinate the existing civil institutional support system. The main elements of the social welfare model are the following:

- *integrating social support systems differentiated by districts: goal oriented, established through funds of Budapest, which concentrate on tasks, programs and the tender system of Program Offices established to manage them. It is desirable to merge residential support systems on a higher level by creating a standardised support system based on city standards;*

- *establishing the model institutions of social welfare: in the form of joint maintenance, small scale professional sub-centres (coordination of homeless provision, employment of the disadvantaged, Support Service for the challenged), with services primarily concentrated on deficiency and crisis areas, thereby proving the viability of the new functional, financial, management etc. practice;*

- *modernising and expanding the social institutional network: in order to attain a more efficient and up-to-date institutional network, it is desirable to reorganise the network of homes for the elderly and introduce a modern residential provision form for the challenged, people in psychiatric care and the elderly. It is necessary to renew the institutional network of homeless provision and correct its spatial structure;*

- *developing provision forms still required: establishment of rehabilitation centers for the*

challenged, psychiatric patients and addicts, as well as temporary nursing homes for the elderly or challenged, development of rehabilitation and employment institutes for addicts (drugs, alcohol) and rehabilitation institutes for the challenged (nursing homes), establishment of smaller capacity temporary homes for the elderly and challenged on the basis of existing institutions;

- increasing the chances of high risk social groups: experimental projects should be launched to reintegrate citizens disprivileged by employment policy, it is essential to extend the provision network of the challenged. Employment policy actions should be found to support the employment of the disadvantaged (e.g. the permanently unemployed, people with a reduced ability to work, the roma minority, the homeless, people under state care, women returning to work after a longer period of time).

Increasing the chances of high risk social groups

It is essential for Budapest to serve as an initiator in supporting those excluded from the social welfare system. Its tasks include crisis intervention, halting the increasing social segregation process within the city primarily by projects aimed at the most run-down areas and disadvantaged social groups. Possible elements:

- homeless provision: correcting the structure and certain functional aspects of this service; spatially concentrated social intervention in the ghettoising transit zones and gradually in certain housing estate areas as well; managing the elaboration of such interventions with the support of financial funds and know-how and by initiating the cooperation between districts and non-state organisations;

- dismantling the barriers of the labor market: supporting the permanently disadvantaged – the permanently unemployed, people with a reduced ability to work, the Roma minority, the homeless, people under state care, women returning after a longer period of time – by launching employment policy model experiments;

- integrating the challenged: within the framework of creating a city equally suitable for everyone it is necessary to secure general accessibility and compensate institutional deficiencies as well as generalise the practice of integrated education; it is also essential for players to participate in a self-helping and caritative manner, thus serving the social and welfare provision of those concerned.

A magas szociális kockázatú csoportok esélyeinek növelése

6.3.

A Fővárosnak kezdeményezően kell fellépnie a szociális ellátórendszerekből kiesők védelmében. Feladatai közé tartozik a krízisintervenció, a városon belüli társadalmi térbeli differenciálódás növekedésének megállítása, többek között a legleromlottabb területekre és a leghátrányosabb helyzetű társadalmi csoportokra koncentrált célzott beavatkozások segítségével. Ezek az alábbi elemekből állhatnak:

- a hajléktalan-ellátás: a szolgáltatás struktúrájának és egyes működési jellemzőinek korrekciója; térben koncentrált szociális beavatkozás a gettósodó átmeneti övezeti területek mellett lassan egyes lakótelepek esetében is; az ilyen beavatkozások kidolgozásának irányítása, know-how és speciális pénzalapok felajánlásával, a kerülettel és nem állami szervezetekkel való együttműködés kezdeményezésével;

- munkaerőpiaci korlátok oldása: a tartós hátrányokkal küzdő személyek – tartósan munkanélküliek, megváltozott munkaképességűek, roma kisebbséghez tartozók, hajléktalanok, állami gondozottak, a gyestről, gyedről, hosszabb idejű otthoni munkából visszatérni akaró nők – munkaerőpiaci korlátjainak oldása foglalkoztatáspolitikai modellkísérletek segítségével;

- a fogyatékos emberek integrációja: a mindenki számára egyformán használható város megteremtésének keretei között a teljeskörű akadálymentesítés és az intézményi hiányok pótlása, az érintettek szociális és jóléti ellátása érdekében sok szereplő érdekvédelmi, önszolgáltató és karitatív részvétele, az integrált nevelés gyakorlatának kiterjesztése.

Az oktatási rendszer esélyegyenlőtlenségeinek mérséklése

6.4.

Az elmúlt évtizedekben a magyar közoktatásban, s a fővárosban kiemelten, egyre erőteljesebben érvényesülő egy nemkívánatos szegregációs tendencia. E tendenciát erősíti a teljes struktúrát átható felvételi rendszer, valamint a szerkezetváltó iskolák (a 6 és 8 évfolyamos gimnáziumok) számának növekedése. Az általános iskolák kiüresedésének veszélye különösképpen fenyegeti a lakótelepi iskolákat, míg egyes kerületekben a tanulók összetételében bekövetkező változások teremtenek új és megoldandó nevelési-pedagógiai helyzetet. A szociális

átrendeződés olyan feladatok elé állítja az iskolákat, amelyek megoldására nincsenek felkészülve. Mindez elengedhetetlenné teszi az iskolák pedagógiai programjainak folyamatos korrekcióját éppúgy, mint a pedagógusok célirányos továbbképzését, felkészítését a kialakuló helyzet pedagógiai kezelésére. A főváros stratégiai programjait a kerületekkel kialakított konszenzusos megállapodás alapján lehet megvalósítani;

- az iskolaszervezet változásának kezelése: az általános iskoláknak olyan vonzó, versenyképes általános iskolai felső tagozat kialakításával, illetve azt kiegészítve olyan meghatározott célcsoportokra szabott programok kidolgozásával, amelyek kezelhetővé teszik a nyolcosztályos általános iskolai képzésben maradó differenciált s egyben hatékony oktatását. Szükséges a tanulók felkészítése a négyosztályos középiskolákba vezető felvételi vizsgákon való eredményes részvételre, középfokú tanulmányaik folytatására.

- differenciálás, hátránykompenzáció: az intézményrendszerből kiszoruló tanulók segítése a differenciálás és felzárkóztatás korszerű eszközeivel, a pedagógusok felkészítése speciális továbbképzésekkel a nehezebb feladatokra (cigány tanulók, bevándorlók gyermekei, pszichésen sérült gyermekek stb. problémái) – amelyek száma a főváros viszonylatában erőteljesen növekedni fog –, az iskolák támogatása különböző humánerőforrás-bővítési lehetőségekkel.

Moderating the disadvantages within the educational system

In Hungary's public education system – primarily in Budapest – the undesirable tendency of segregation has gradually increased in the past decades. This process is strengthened by a pervasive entrance exam system and an increase in the number of structure changing schools (6- and 8-year high schools). The threat of abandoned elementary schools particularly jeopardises the future of schools in housing estate areas, while in some districts, the changes in the social mixture of the students generate new and yet unsolved educational situations. As a result of this social rearrangement, schools must deal with problems they are not yet prepared for. All this necessitates the continuous correction of school education programs as well as conscious and suitable training for teachers in order to properly handle this emerging problem. Budapest's strategic projects can only be implemented based on the consensus between the city and its district councils.

- *handling the changing school structure: it is essential to create appealing and competitive upper grades in elementary schools, complemented with special programs targeting specific groups that ensure the differentiated and efficient education of those staying in the 8-year elementary school system. It is essential to properly prepare students for further education.*

- *differentiation, compensating disadvantages: supporting those excluded from the institution system with the help of differentiation and remedial actions, in the form of special training programs preparing teachers for more difficult tasks (Roma students, children of immigrant families, traumatic children) which is likely to increase significantly in the capital. It is necessary to support schools with the help of human resources management.*

6.5. Az egészségügyi ellátás fejlesztése

Az egészségpolitika követendő céljait és alapelveit a 2002-ben elfogadott „A Fővárosi Önkormányzat egészségpolitikai cselekvési programja” foglalja össze. Ennek értelmében az új fővárosi egészségpolitika legfontosabb céljai a következők:

átfogó cél
wider objective

- Regionális vezető kórházak kialakítása: hat ellátási térségben nyolc kórház regionális kórházként fog működni, amelyek a legkorszerűbb szakmai követelményeknek megfelelő 24 órás folyamatos ellátást biztosítanak. Egyidejűleg a regionális kórházakra koncentrálnak a szakellátó decentrum-programok;

- Budapesti Népegészségügyi Prevenációs program: csatlakozva az Egészséges Nemzetért Népegészségügyi Programhoz, a főváros 10 éven keresztül évi 250 millió forint ráfordításával támogatja a budapesti sajátosságoknak megfelelő szűréseket, továbbá a gyermek-és ifjúsági korosztályra koncentrálnak iskola-egészségügyi, egész-

Development of health care

The „Health Care Policy of the Municipality of Budapest”, approved in 2002, embraces the aims and principles of health care. Along this line, the most important objectives of Budapest's health care policy are the following:

- *development of leading regional hospitals: eight regional hospitals for six provision areas, securing highest level 24-hour care, meeting up-to-date professional standards and implementing out-patient care programs for local residents;*

- *National Health Prevention Program of Budapest: by joining the National Health Program for a Healthy Nation, over the course of the next 10 years the Municipality of Budapest will assign 250 million forints annually to locally specified check-ups and launch school health and health education projects concentrating on children and adolescents, in order to awaken health consciousness in the next generation;*

- *Experimental and service modernisation programs: Budapest creates the framework for health reform projects and prepares its institutions for modernisation. This involves the establishment of a residential health monitoring and service system, the Health Care Development Fund, which supports the modernisation of basic health care and out-patient service. Experimental programs will be launched to establish new forms of management, home care and background expert institutions. Monitored health care experiments affecting 250-500 000 residents will be launched if the government provides the financial support necessary.*

Improving public safety

Due to its influence on resident's general condition, the attractiveness of the city, the economic and touristic situation, the improvement of public safety is a primary interest of Budapest. For this reason, the city should handle this problem with special care. Budapest should aim for defining the areas, where the improvement of public safety is possible by taking on a coordinating and initiating role.

- *long-term social development programs: based on the educational and school child protection system, individual projects should be launched to increase the integration of children and adolescents into the society.*

- *24-hour city: avoiding the emergence of monofunctional quarters (sleeping cities, suburban neighbourhoods, business districts) by reorganising the city structure, developing multifunctional areas to ensure the continuous use of the city, thereby improving public safety.*

- *surveillance system: experiences shows that the surveillance system increases pedestrians' feeling of safety and contributes to crime prevention. It is also justified to allocate emergency phones, provide better illumination of roads and increased protection of touristic areas.*

ségnevelési projekteket indít el a következő generáció egészségtudatos magatartása érdekében;

- **Kísérleti és szolgáltatás-modernizációs programok:** A főváros megalapozza az egészségügyi reform budapesti kereteit és felkészíti intézményeit a modernizációs változásokra. Ennek keretében létrejön a lakossági állapotvizsgáló és szolgáltató rendszer, az Egészségfejlesztési Alap támogatja az alapellátás és a járóbeteg szakellátás szolgáltatásainak modernizációját. Kísérleti programok indulnak új gazdálkodási formák, az otthon-ápolás vagy a szakértői háttérintézmény kialakítása érdekében. A szükséges kormányzati támogatás esetén megkezdődik egy 250-500 ezer lakost érintő irányított betegellátási kísérlet is.

A közbiztonság erősítése

A közbiztonság javulása Budapest számára fontos kérdés, mert az itt lakók mindennapi közérzetén túlmenően befolyásolja a város népességmegtartó képességét, gazdasági és turisztikai pozíciójának alakulását. A Fővárosnak éppen ezért a közbiztonság kérdését olyan kiemelt feladatként kell kezelnie, ahol a szigorúan vett feladatain túl kell lépnie. Törekednie kell azoknak a területeknek a meghatározására, ahol a főváros koordináló vagy kezdeményező szerep betöltésével elő tudja mozdítani a közbiztonság javulását.

- **Hosszú távú társadalomfejlesztési programok beindítása:** az oktatási és az iskolai gyermekvédelmi rendszerre alapozva a gyermek- és fiatalok integrációjának erősítésére önálló programot kell indítani.

- **Az „éjjel-nappal” működő város kialakulásának elősegítése:** a városszerkezet alakításával a monofunkcionális negyedek (alvárosok, tisztán üzleti negyedek) kialakulásának elkerülése, a sokfunkciós területek kialakítása lehetővé teszi a város folyamatos használatát, ezzel is javítja a közbiztonságot.

- **A térfigyelő rendszer tovább építése:** a kedvező tapasztalatok szerint a térfigyelő rendszer javítja a járókelők biztonságérzetét, jelentős segítséget ad a bűnmegelőzés számára, ezért kiépítését folytatni kell. Emellett indokolt a közutak jobb kivilágítása, a veszélyes zónákban segélytelefonok elhelyezése, a turisztikai szempontból fontos területek kiemelt védelme.

6.6.

A fővárosnak éppen ezért a közbiztonság kérdését olyan kiemelt feladatként kell kezelnie, ahol a szigorúan vett feladatain túl kell lépnie. Törekednie kell azoknak a területeknek a meghatározására, ahol a főváros koordináló vagy kezdeményező szerep betöltésével elő tudja mozdítani a közbiztonság javulását.

7. VÁROS ÉS KÖRNYÉKE TÉRSÉGI INTEGRÁCIÓJA

stratégiai cél
strategic goal

Budapest, akárcsak Európa többi nagyvárosa, szoros kapcsolatban él a városkörnyék, az agglomeráció településeivel. A városfejlődés jelen szakaszában erős szuburbanizációs folyamat megy végbe, a városkörnyék településein korábban nem látott mértékű lakóterületi, munkahelyi, kereskedelmi fejlesztések zajlanak. A területhasználatot, a városi funkciók megosztását megváltoztató folyamatok a független önkormányzatok önálló döntései alapján zajlanak, a folyamatban semmilyen koordináció nem tapasztalható, a térségi együttműködés mértéke csekély.

A negatív folyamatok fékezése, a kölcsönös előnyök kihasználása érdekében a jövőben a települések közötti együttműködést javítani kell. Budapest célja az, hogy a Közép-Magyarországi Régió fejlesztése során a kihívásokra dinamikus válaszok legyenek adhatók, az egész régió szempontjából optimális módon, a közigazgatási határookra való tekintet nélkül. A sikeres térségi együttműködés legfőbb feltétele a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének parlamenti elfogadása, egy nagyváros-környéki szabályozás törvényi erejű bevezetése, amely szabályozza a térségi szereplők egymás közötti érdekkonfliktusainak megoldási módját, alkufolyamatát, a döntési és feljebbviteli eljárásrendet. Ilyen felsőbb szintű kötelező szabályozások hiányában csak gyengébb hatású kooperációs lépések lehetségesek.

7.1. A város és városkörnyék integrált közlekedési rendszerének létrehozása

átfogó cél
wider objective

A térség együttműködésének, és „kohéziójának” egyik legfontosabb előfeltétele egy arányosan fejlett belső közlekedési rendszer megteremtése. A városkörnyék közlekedési hálózatának egyaránt biztosítania kell a régió külső kapcsolatait, tranzitforgalmát és a régióon belüli, elsősorban a sugárirányú kapcsolatokat. A terület-felhasználással összehangolt integrált hálózatfejlesztés a város és környéke együttműködésének, a régió fenntartható fejlesztésének egyik kulcsa. Ezen belül is cél a közúti forgalom növekedésének ellensúlyozása, a tömegközlekedés szerepének erősítése. Kívánatos, hogy jelentősebb új ingatlanfejlesztésekre elsősorban a meglévő köztöppályás tömegközlekedési hálózatok, a MÁV és HÉV vonalak körzetében kerüljön sor. A növekvő feladat ellátásához természetesen korszerűsíteni kell a szolgáltatást: a pályák, az állomások, a járművek színvonalának javítása mellett a kapcsolódó funkciók infrastruktúráját – P+R, kedvező átszállási lehetőségek stb. – is ki kell építeni.

A tömegközlekedési rendszer ésszerűsítése, vonzerejének növelése és megőrzése érdekében meg kell valósítani a szolgáltatók közötti együttműködést, a Budapesti Közlekedési Szövetséget. A BKV, a MÁV és a Volánbusz részvételével első lépésben az egységes viteldíjrendszer

SPATIAL INTEGRATION OF THE CITY AND ITS VICINITY

Similarly to other big cities in Europe, Budapest lives closely intertwined with its conurbation, the settlements of its conurbation. In the current phase of urban development, an intensive suburbanisation process is underway. This process includes residential, business and service development. Decisions regarding land use and the division of urban functions are solely in the hands of independent councils, with negligible regional cooperation and lacking every form of coordination.

In order to halt this negative process and exploit mutual advantages, it is essential to increase the cooperation between the settlements in the future. Budapest's aim is to find dynamic answers to the challenges of development in the Central Hungarian Region, which optimally serve the entire area, regardless of administrative boundaries. The prerequisite of an efficient regional cooperation is the legislative approval of the Regulatory Plan of the Conurbation of Budapest, which would regulate the following: possible resolutions of conflicts of interest between actors of the region, negotiations, procedure of decision making and appeal. Without such higher-level, legally binding regulations, only less efficient cooperation is possible.

Creation of an integrated regional transport system

One of the prerequisites of regional cooperation and „cohesion” is the establishment of a well-balanced internal transport system. The transport system has to secure external connections, transit traffic, internal and radial connections alike. Land use in accordance with integrated network development is the key to sustainable regional development and cooperation between the city and its vicinity. An important aim is to counterbalance increasing road traffic and strengthen the role of public transport. It is desirable to launch real estate development projects primarily in areas served by suburban railways. This requires the modernisation of services: improving lines, stations, or the rolling stock and establishing the infrastructure of attached functions – P+R, suitable exchange-stops etc.

In order to rationalise, increase and retain the appeal of the public transport system, it is essential to establish a cooperation between service companies, the Budapest Transport Association. With the participation of the companies, the following goals can be attained: standardised fare system (zone tickets, passes), schedule harmonisation, network and business organisation (elimination of parallel lines, common stops, etc.). Development of public transport on a regional level could positively influence the condition of not only Budapest, but the entire region as well.

Creation of common development programs of the city and the surrounding municipalities

Joint establishment of the public utility network requires regional cooperation. A primary concern of Budapest is the preservation of the existing water resources – between Kisoroszi and Csepel Island– and this requires building restrictions in the area. The capacity of future waste-management plants in Budapest would enable the establishment of a regional cleaning plant, which would result in a decrease of service costs and exploitation of larger network capacity. Development of regional waste dumps requires similar cooperation.

Environment protection is a mutual interest of the area's settlements, yet the establishment of green belts results in limited development opportunities. Apart from the regulations of the regulatory plan, that determine the land-use structure of the conurbation, hinder the adhesion of settlements and limit their sprawl, it would be justified to establish a Green Area Compensation Fund that counterbalances local disadvantages. It is essential to develop the green areas of the vicinity, secure suitable conditions for woodlands, further develop and maintain a high-standard touristic infrastructure.

Creation of negotiation forums of regional integration

The existing regional planning and control system generates tension, that hinders the standardised, well-balanced development of the area. The Municipality of Budapest must aim for altering legal regulations, creating a means of

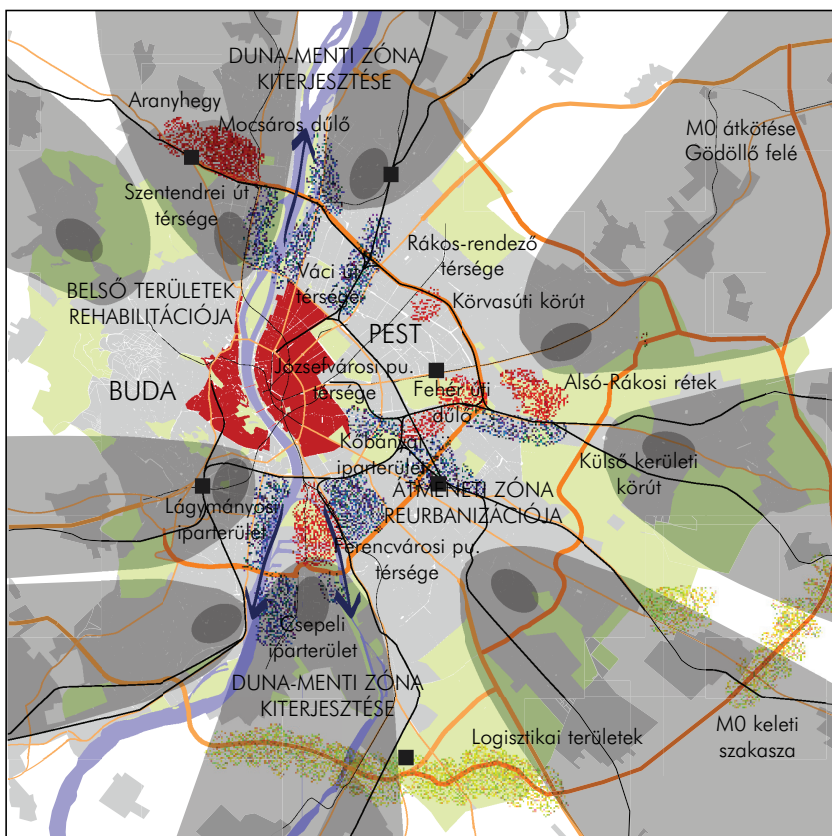
(közös zónás jegyek, bérletek), később a menetrendi-harmonizáció, majd az összehangolt hálózat- és üzemszervezés (párhuzamos járatok megszüntetése, közös megállóhelyek, stb.) valósítható meg. A közösségi közlekedés regionális szintű szervezése nemcsak a város, de az egész térség környezeti állapotát pozitívan befolyásolhatja.

A város és térsége közös fejlesztési programjának kialakítása

A térség értékteremtő együttműködésének további lehetősége a közműhálózatok közös kialakítása. A Főváros alapvetően érdekelt az agglomerációs településeken – Kisorosztól a Csepel szigetig – kiépített ivóvízbázis védelmében, ami a településeken építési korlátozásokat igényel. Ugyanakkor a Budapesten kiépülő szennyvíztisztító kapacitások lehetővé teszik a regionális szennyvízkezelési rendszer megvalósítását, ami a nagyobb hálózat révén a kapacitások jobb kihasználását, a szolgáltatások költségeinek csökkentését teszi lehetővé. Hasonló együttműködésre adódik lehetőség a regionális hulladéklerakók működtetése során is.

A régió településeinek közös érdeke a természeti környezet védelme, ami azonban a zöldgyűrű kialakításával érintett települések számára a fejlesztési lehetőségek korlátozását jelenti. A budapesti agglomeráció térszerkezet alakítását meghatározó, a települések összenövését megakadályozó, a belterületbe vonásokat korlátozó törvényi szintű területrendezési tervének előírásai mellett ezért indokolt létrehozni egy kompenzációs rendszert, a Zöldterületi Kompenzációs Alapot. Ennek működtetése a

7.2.

a budapesti agglomeráció szerkezete, lakóterületei
the structure and the residential areas of the agglomeration

településeket érő hátrányokat valamelyest ellensúlyozni tudná. Szükséges a városkörnyék zöldfelületeinek fejlesztése, a jóléti erdők sajátos követelményeknek megfelelő fenntartása, a turisztikai infrastruktúra továbbfejlesztése és színvonalas működtetése is.

7.3. A térségi integráció egyeztetési fórumainak kialakítása

átfogó cél
wider objective

A jelenlegi regionális tervezési és irányítási rendszer feszültségei nagyon megnehezítik a régió egységes, egyetértésben történő fejlesztését. A Fővárosi Önkormányzatnak törekednie kell a törvényi szabályozás megváltoztatására, ezen túlmenően pedig arra, hogy saját eszközeivel is elérje a párbeszédet és a tervezési folyamat minél szélesebb körű társadalmi megerősítését is.

A térségi egyeztetés kialakulásához a Budapesti Agglomeráció Területrendezési Tervének parlamenti elfogadása mellett elkerülhetetlenül szükség van a magasabb szintű szabályozás megváltoztatására, új adminisztratív eszközökre, mint például térségi közös adónemek, kötelező társulások, vagy a rendezési terv módosításakor esedékes térségi egyeztetési kényszer bevezetésével. A Fővárosnak aktívan kell fellépnie annak érdekében, hogy a térségi együttműködés szempontjából fontos adminisztratív előírások a törvényt módosítások révén néhány éven belül megszülessenek.

A felsőbb szintű törvényi szabályozás kialakulásáig a Főváros előkészítheti a később már kötelező szakmai és politikai egyeztetéseket azáltal, hogy fórumot biztosít a megbeszéléseknek, és azokban partnernek mutatkozik. Folyamatos egyeztetéseket biztosító tárgyalási mechanizmusok kialakítására van szükség, ahol a Főváros és a környező települések egyenrangú partnerekként egyeztetethetik álláspontjaikat és kereshetik a kompromisszumos megoldásokat. Budapestnek preferálnia kell azokat a funkciókat, amelyek elsősorban a saját területén belül valósíthatók meg (pl. pénzügyi szolgáltatás, felsőfokú oktatás, kulturális turizmus), és a térséggel való kapcsolat megfelelő alakulása esetén elősegíteni azt, hogy más funkciók a régióon belül a lehető legkedvezőbb helyen telepedjenek meg. Vannak olyan tevékenységek, amelyek térben szétszórtnak, de kapcsolataikban egymásra épülve, egymást elősegítve kell hogy megerősödjének, például a turizmus, logisztika.

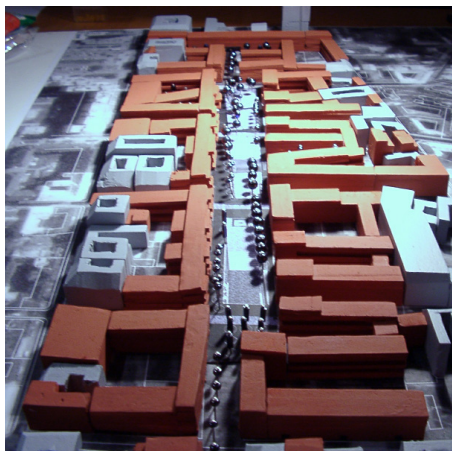
A feladatok megosztásához minimálisan egy elfogadott regionális fejlesztési koncepcióra és egy regionális gazdaságfejlesztési tervre van szükség. Ezek kidolgozása és végrehajtása a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Tanács feladata, Budapest kezdeményező szerepe azonban nélkülözhetetlen mindaddig, amíg a politikai körülmények, a pénzügyi eszközök és az intézményi feltételek alkalmassá nem teszik a tanácsot a regionális érdekek összehangolására és érvényesítésére.

communication and attaining widespread social support for the development process.

Besides the legislative approval of the regulatory plan of the Conurbation of Budapest, regional negotiation also requires the alteration of higher-level regulations and new administrative tools – e.g. common regional taxation, mandatory associations, obligatory regional negotiation, should the need arise to modify land-use plans. Budapest has to actively intervene in order to induce the establishment of administrative regulations and amendments ensuring regional cooperation.

Pending the enactment of higher-level legally binding regulations, Budapest could prepare professional and political negotiations by creating a forum for conciliation and serving as an active partner. It is essential to establish mechanisms ensuring continuous negotiations, where the city and its vicinity can reconcile their views as equal partners and search for compromises. Budapest should prefer functions, that can be implemented in its own area (e.g. financial service, higher education, cultural tourism) and find suitable locations for other functions if local relations make it possible. Some functions require spatial dispersion, but mutual assistance and joint enhancement as well – e.g. tourism, logistics.

An approved regional development and economic concept is absolutely essential for sharing the tasks. The Central Hungarian Regional Development Council is responsible for elaborating and executing its projects, yet Budapest's initiative role is indispensable until political circumstances, financial means and institutional conditions enable the harmonisation and assertion of regional interests.

DEVELOPING THE SPATIAL STRUCTURE

The main objective of the Urban Development Concept is to determine the development of the spatial structure of the city for the next 15 years and on the long run, define its main principles, strategic goals and programs as well, as to present a proposal for the main projects that will influence the city structure in a positive way. Although the Municipality of Budapest cannot take part in every aspect of city planning, with its structural plans, its real estate and enterprise policy and by building the main elements of the city's infrastructure, it may play a major role in shaping the urban structure. In order to influence the development of the urban structure more efficiently, Budapest has to take a more active part in organising and supervising the process. By implementing the so-called master projects it can create a new standard and launch a new development process. This more prominent and active role as well as its responding provisions should be chosen in accordance with the nature of the different tasks.

The policy of the urban structure development process is the maintenance and extension of the previously mentioned principles:

- compactness and clear boundaries of the built-up area: meaning that a relatively sharp line divides the urban city from the rural, open spaces and that the proper density referring to its urban character does not allow the city to sprawl out excessively across the landscape. In its current state, Budapest is considered as a relatively compact and well-structured city, despite unbalanced density regarding urban development, workplaces and population. With regards to the infrastructural system of the city, low density results in a relatively low efficiency that is difficult to increase. In the next 15-year period the Urban Development Concept does not reckon with too much locally concentrated development of great significance that would lead to a radical rearrangement in the density profile. For this reason it is necessary to concentrate on developing the infrastructural system, meaning mainly railway based public transportation and complementary systems in a way that efficiently serves the inner districts of the city and the surrounding, medium- and low-

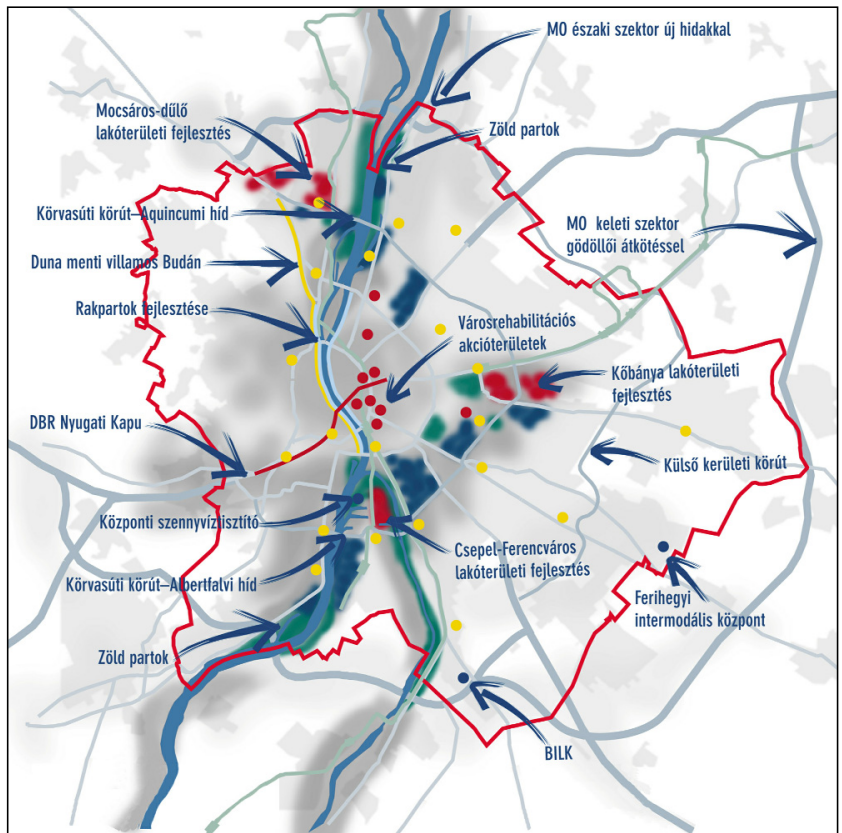
A VÁROSI TÉRSZERKEZET FEJLESZTÉSE

A Városfejlesztési Konceptió kiemelt feladata, hogy 15 éves távlatban és nagytávon is meghatározza a város térszerkezetének alakulását, fejlesztésének fő elveit, stratégiai céljait, programjait, és javaslatot adjon azokra a fő projektekre, amelyek a város terének alakítását egy kedvezőnek tekinthető jövőkép irányában vezérlik, befolyásolják. A Fővárosi Önkormányzat természetesen nem vehet részt a városépítés minden folyamatában, de szabályozási terveivel, az infrastruktúra-rendszerek fő elemeinek megépítésével, ingatlanpolitikájával és vállalkozási politikájával, meghatározó szerepet játszhat a térszerkezet alakításában. Annak érdekében, hogy a Főváros a jelenleginél hatékonyabban tudja irányítani a térszerkezet fejlesztését, befolyásoló, szervező aktivitását mindenképpen növelnie kell. Az ún. vezér-projektek megvalósításával mintát adhat, egy hosszabb fejlődési folyamatot indíthat be. E megnövelt szerepvállalását a feladatok eltérő jellege szerint kell alakítania, s azzal összefüggésben kell kiválasztania az alkalmazandó eszközöket is.

A város térszerkezet-alakítása alapelveinek a már korábban is felemlített értékek megtartásának és kiterjesztésének kell lennie:

- kompaktság és tagoltság: a kompaktság elve egyszerre jelenti azt, hogy a beépített várostest viszonylag éles határokkal válik el a beépítetlen, szabad területek zöld környezetétől és azt is, hogy a megfelelő sűrűségű beépítés mellett nem jön létre a város túlzott szétterülése a tájban. A budapesti várostest jelenlegi állapotában még viszonylag kompaktnak és tagoltnak tekinthető, kedvezőtlen adottsága azonban a város és agglomerációja kiegyensúlyozatlan beépítési, munkahely- és lakosság eloszlása. Ez utóbbi legfontosabb következménye az, hogy a nagy infrastrukturális rendszerek működési hatékonysága viszonylag alacsony és csak nehezen növelhető. A Konceptió a 15 éves időtávlatban csak kevés olyan kiemelkedő nagyságrendű és helyileg koncentrált fejlesztéssel számol, aminek eredményeként a sűrűség-eloszlás radikálisan átrendeződne. Emiatt a nagy infrastrukturális rendszerek – elsősorban a kötőpályás közcélú közlekedés és a kiegészítő hálózatok – olyan fejlesztésre kell törekedni, amely hatékonyan szolgálja a város belső területeit, ugyanakkor kiegyensúlyozottan szolgálja a lazán beépített külső városrészeket is. Budapest esetében a kompaktság elősegítésének leglényegesebb

- restrukturálendő ipari terület
brownfield area to be restructured
- lakóterületi fejlesztés
residential development
- alközpontok, fejlődési pólusok
subcentres
- zöldterületi fejlesztés
development of green areas

a városi térszerkezetet alakító beavatkozások

interventions on the spatial structure

eszköze az átmeneti zóna kiemelt fejlesztése ill. a zónában elhelyezkedő területek városias átalakulásának elősegítése.

- vegyes területhasználat: Budapest területi fejlődése során – a kertvárosi építkezések révén, később a lakótelep-építkezések miatt – nagy kiterjedésű, egyfunkciós városrészek jöttek létre, lemondva ezzel a történeti város vegyes területhasználatának előnyeiről: a kisebb utazási igényekről, a szolgáltatások, a szabadidő eltöltés helyeinek jobb megközelíthetőségéről, a városi élet nagyobb információgazdagságáról az „alvótelepülés” jellegű vagy a kizárólag munkahelyeket tartalmazó városrészekkel szemben. A térszerkezet alakítását azonban csak hosszabb távon lehet elérni. Ennek ellenére már rövidebb távon törekedni kell arra, hogy az ilyen jellegű funkcionális elkülönülés a jövőben ne fokozódjon, hogy a most átalakuló területeken – pl. a korábbi ipari zónákban – vegyes területhasználat jöjjön létre. Kívánatos, hogy érvényesüljenek a fejlesztés során a hagyományos városi struktúrák előnyei: a funkciók finom kevertsége, intézmények, bevásárló utcák, terek, parkok szerves beépülése a lakóterületek szövetébe. A nagyobb összefüggő fejlesztési területeken (pl. Mocsáros-dűlő, Észak-Csepel) olyan fejlesztési kereteket kell kialakítani, amelyek eldöntik a terület általános karakterét, meghatározzák a területhasználat kevertségét, s lehetővé teszik az egymást kiegészítő funkciók értelmes egymás mellett élését.

- több központú város: Budapest történeti városközpontja a várostörténet folyamán túlsúlyossá vált. Bár évtizedek óta megfogalmazott cél a városi alközpontok létrehozása, amelyek szolgáltatásaikkal, városi funkcióikkal egy-egy városnegyed szervező elemévé válhatnak, ezek

density areas as well. In the case of Budapest this means distinguished development of the transitional zone and promotion of urban transformation within this zone.

- mixed land use: due to suburban construction in garden cities and the ensuing housing estate projects, vast, monofunctional city sections emerged in the course of Budapest's territorial development surrendering the advantages of traditional mixed land use: smaller travel demands, easily accessible places of service, leisure and pleasure, stimulating urban life as opposed to the „sleeping cities” or business districts. Although the objective of altering an urban structure can only be achieved on the long run, this tendency of functional isolation must not be allowed to increase in the near future, in order to ensure mixed land use in the currently changing areas, (e.g. former industrial zones). It would be most desirable for the advantages of the traditional structures to be apparent in the development process: meaning functional richness; institutions, shopping streets, squares and parks serving as organic elements of the residential area's urban texture. In the case of vast and coherent development areas (e.g. Mocsáros-dűlő, North-Csepel), a suitable concept is necessary to determine their general character, the dimensions of mixed land use, and to enable the coexistence of complementary functions.

- multi-centered city: the historical center of Budapest has gained prevalence over the years. Although the main aim of the past few decades has been the establishment of several subcenters, with services and urban functions that would allow them to become organising elements in various sections of the city, some

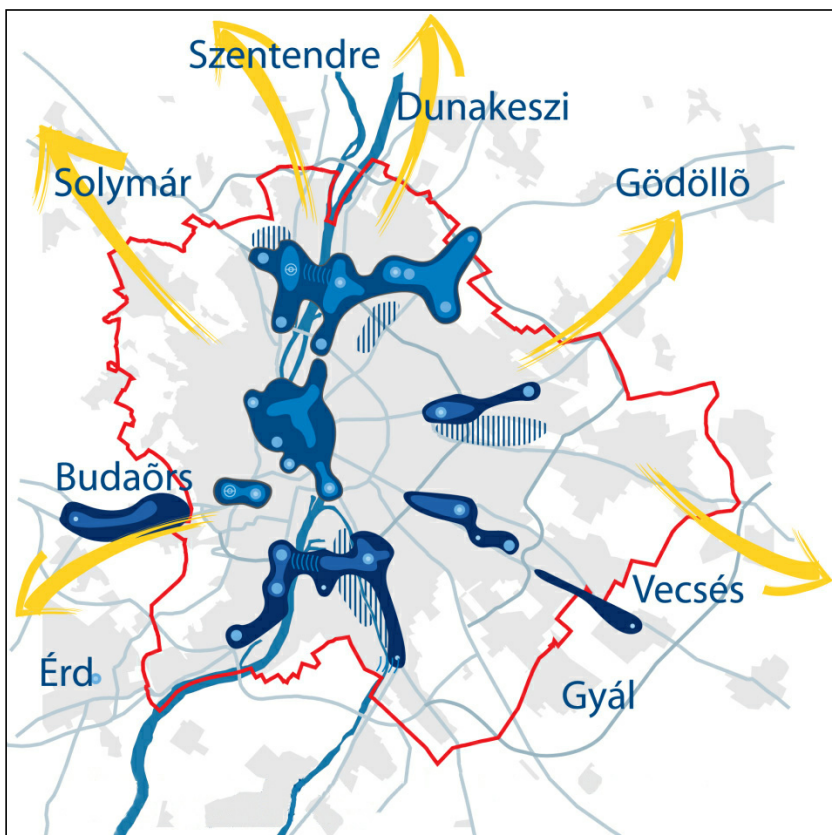

have yet to be formed. In many cases, these spontaneously formed subcenters become deranged by the traffic network, especially in the outer districts, where they fall victim to total redevelopment. With the several shopping centers emerging in the last few years these new elements cannot entirely meet the demands of the traditional city center. This takes us to one of the most important, but rather complex elements of the Urban Development Concept, namely the development of the subcenter system. With regard to the functional and spatial aspects and by strengthening the traditional subcenters, the aim is to fulfil the local residents' demands.

- *development of public spaces: the network of liveable public spaces, open areas could help in achieving a higher quality of life and affirming their central role. Although this principle should be applied mainly in the inner areas of the city and in the traditional centers of the outer areas – in accordance with the principles of compact urban structure –, the network of still vacant areas and open spaces also deserves attention. The improvement of the network of public spaces is considered an important project in many sections of the city. In the central districts around the downtown the main aim is to improve the quality and the maintenance of the pedestrian zones and smaller green areas. One of the main projects could be the complete renovation of the Kiskörút. The reorganisation of multifunctional spaces (e.g. Moszkva tér, Móricz Zs. körtér), should be tended to with special care, due to the difficulties of counterbalancing between traffic and „agora“ functions of the public areas.*

kialakulása vagy kialakítása nem mindenhol ment végbe. A spontán kialakuló alközpontokat sok helyen a forgalmi funkciók zilálják szét, a külsőbb kerületek tradicionális központjai pedig sok helyen a teljes átépítés áldozatává váltak. A legutóbbi években ugyanakkor újabb központképző elemek, a bevásárlóközpontok együttese jelennek meg, amelyek a hagyományos városközponti funkcióknak csak egy részét képesek magukba foglalni. Emiatt a Városfejlesztési Kon koncepció egyik legfontosabb, de igen bonyolult elemét éppen a központrendszer fejlesztésére irányuló program képezi. A feladat a funkcionális és térbeli viszonylatok rendezésének elősegítése, ezzel a különböző hagyományos kerületi alközpontok erejének növelése, hogy a helyi központok az ott lakók városi szolgáltatásokkal szembeni igényeit teljes körűen kielégíthessék.

- *közterületek rendszerének fejlesztése: a belakható közterek, szabad területek – a „jó helyek“ – megléte, folytonos hálózataik főként az életminőség javítás és a központi szerep erősítése stratégiai céljainak megvalósítását segíthetik elő. Az alapelv főként a város belső területein és a külső területek hagyományos központjaiban érvényesítendő, de – a kompaktság és tagoltság tárgyalt elveivel összhangban – a be nem épített és zöldterületek, nagy zöldfelületi intézmények folytonos rendszereinek megvalósítására is ugyanígy törekedni kell. A köztéri hálózatok fejlesztése, feljavítása a város számos területén jelent feladatot. A kompaktnak tekinthető várostestben a „jó helyek“ összefüggő hálózatának létrehozására célszerű törekedni. A Belvárosban és a Belvároshoz csatlakozó területeken a gyalogosterületek, kisebb zöldterületek minőségének és fenntartási színvonalának növelésére kell*

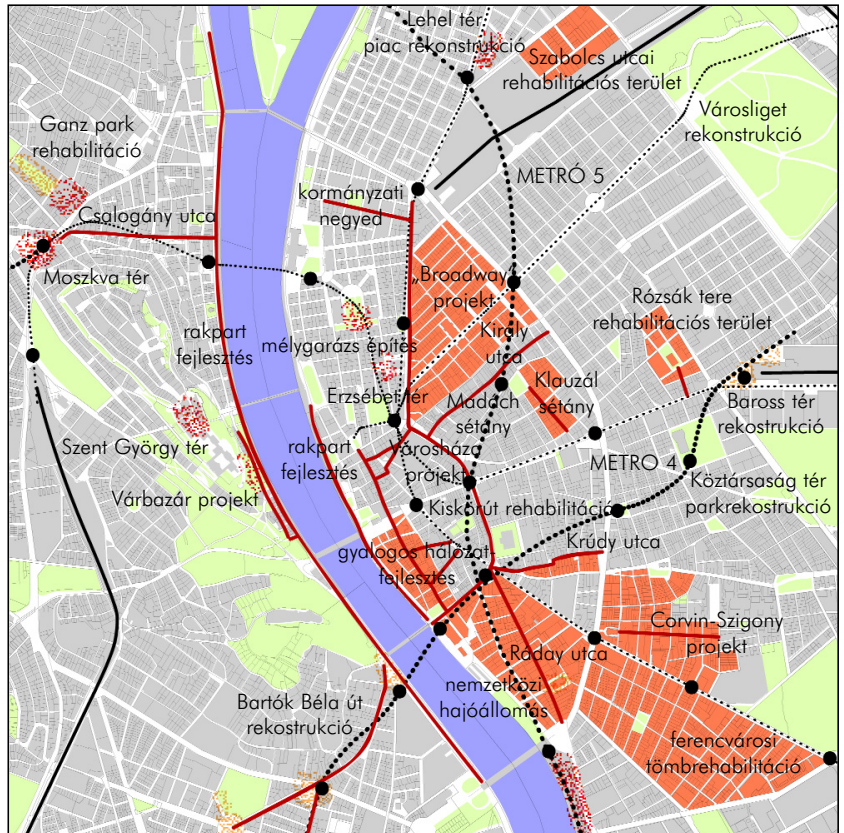

- szuburbánus növekedés
sprawl of suburbs
- központok hatásterülete
subcentres and their surroundings
- új városias lakóterületek
new urban residential areas

a városi központrendszer
magjai
cores of the urban
subcentres

a belső városrészek fejlesztését szolgáló elemek: az új metróvonalak, a koncentrált városrehabilitáció akcióterületei, a gyalogterületek hálózata

the development tools of the inner city area: new underground lines, target areas of concentrated urban renewal, network of pedestrian areas

sorot keríteni, aminek kiemelt programja lehet a Kiskörút általános megújítása. Külön figyelmet kell fordítani a többfunkciós terek átrendezésére (pl. Moskva tér, Móricz Zs. körtér), ahol a forgalmi és a köztéri „agora” funkciók közötti egyensúly megteremtése a feladat.

Complex renewal of the inner city

The complete rehabilitation of the inner city areas ranges over the improvement of public areas, building stock and the general townscape, improvement of quality commercial, entertainment, cultural and touristic functions, reduction of traffic load. Keeping in mind the importance of mixed land use, it is necessary to concentrate on enhancing the functional richness of each area as well as on retaining the residential function and improving the environmental condition.

In order to attain an optimal city structure the current rehabilitation support program in Budapest are to be developed as follows:

- significant retail development, more heritage conservation programs, parking programs and image improvement / face lift in the centrally located and most valuable city sections (e.g. Belváros, Lipótváros, Bel-Buda, Duna-mente, Andrásy út);
- less retail development, enhanced preservation of the architectural heritage, more public area and parking programs, several significant environment improvement in the districts connected to the city center (inner Terézváros, Erzsébetváros, Józsefváros and Ferencváros);
- preservation, public area programs, individual but concentrated renovation programs, micro-level interventions in the densely built outer city sections (the sections of Terézváros and Erzsébetváros outside Nagykörút);
- complex, sporadically even „gentrifying” renovation and housing programs in the low-density, externally situated areas (certain parts of Józsefváros and Ferencváros outside Nagykörút);

8.1. A belső városrészek komplex rehabilitációja

A belső városi területek komplex rehabilitációjának együttesen kell kiterjednie a városkép, az épületállomány átfogó cél és a közterületek állapotjavítására, a minőségi kereskedelmi, vendéglátási és kulturális/idegenforgalmi funkciók erősítésére, a közlekedési terhelés csökkentésére. A területhasználat vegyes jellegének szem előtt tartása mellett területileg differenciáltan kell törekedni a funkciógazdagság növelésére, illetve a lakófunkció megtartására, a lakóterületek környezeti adottságainak javítására.

A működő fővárosi rehabilitáció-támogatási program a térszerkezet optimális alakítása érdekében az alábbiak szerint fejlesztendő tovább:

- a legértékesebb központi fekvésű városrészekben (pl. Belváros, Lipótváros, Bel-Buda, Duna-mente, Andrásy út) jelentősebb üzleti fejlesztések, értékvédelem, közterületi és parkolási programok, arculat-javítás;
- a Belvároshoz kapcsolódó városrészekben (Belső Teréz- és Erzsébet-, József- és Ferencváros) kevesebb üzleti fejlesztés, több értékvédelem, közterületi és parkolási programok, néhány jelentősebb környezetjavító beavatkozás;
- a tömör beépítésű külsőbb fekvésű városrészekben (Teréz- és Erzsébetváros Nagykörúton kívül fekvő részei) értékmentés, kevesebb közterületi program, egyedi, de

- *social rehabilitation in the areas with the poorest quality housing stock (certain outer parts of Ferencváros and Józsefváros).*

The regeneration of the transitional zone

In its current state, the transitional zone does not exploit the advantages of its optimal position in the city structure. Without public intervention, the spontaneous renewal of the area would hardly be possible: restructuring only occurs in the zone's easily accessible parts (e.g. along the Danube, along certain roads leading out of the city, in the area surrounding Hungária ringroad). The area's integration into the city structure would guarantee many advantages: use of territorial reserves, increase of the city's compactness due to residential development, new open city spaces and leisure facilities.

In order to launch these projects it is necessary to evaluate their current state of utilisation and determine the necessary and possible areas of intervention in the abandoned industrial and service areas of the transit zone. By developing the local infrastructure, the Körvasút project will result in unsecluded and easily accessible areas. It is important to launch new regulations in structural planning to stimulate the restructuring of this area. An active real estate policy, preparing and launching well-defined projects can help support the development of the area.

területenként koncentrált épület felújítás, mikro-szintű környezetjavítások;

- a lazább beépítésű külsőbb fekvésű városrészekben (József- és Ferencváros Nagykörúton kívüli egyes részei) komplex, helyenként a presztízst is növelő „dzsentifikációs” jellegű felújítási/lakásépítési programok
- a leggyengébb lakásállományú ún. „bérkaszárnyas” részeken (Ferenc- és Józsefváros egyes külső részei) szociális rehabilitáció.

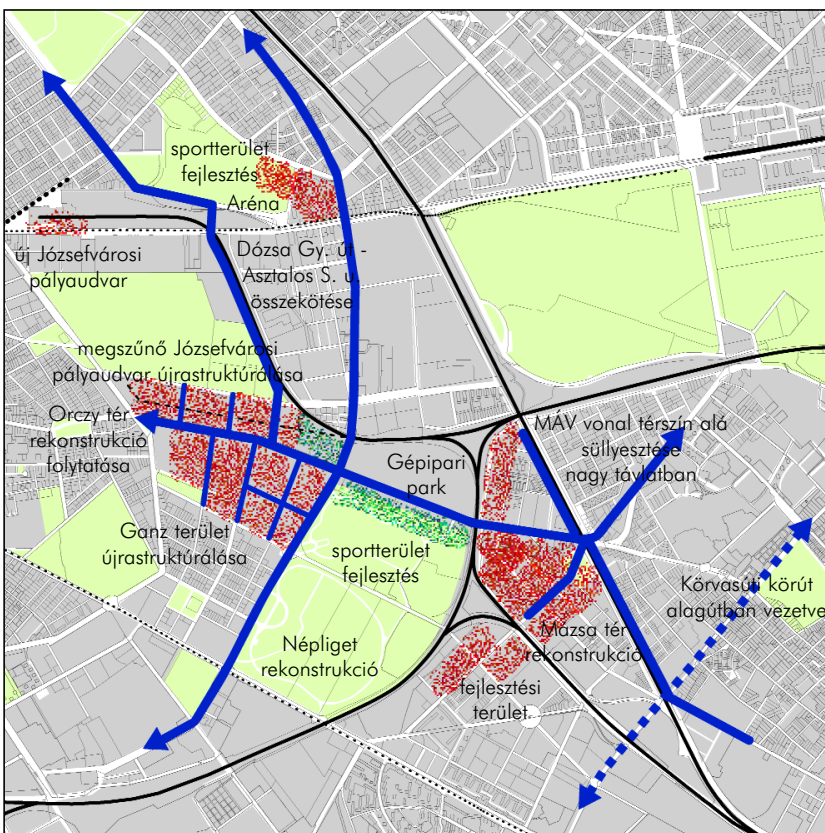
Az átmeneti zóna területi tartalékainak feltárása

8.2.

Az átmeneti zóna mai állapotában nem használja ki a kedvező térszerkezeti helyzetből fakadó előnyöket. Közhatalmi beavatkozás nélkül azonban a zóna egésze ön-
magában megújulásra alig képes, az átstrukturálódás-
csak a zóna legjobban megközelíthető helyein a (Duna-
mentén, egyes sugárirányú kivezető utak, a Hungária-
gyűrű közelében) indul meg spontán módon. Az átmeneti-
zóna kedvezőbb térszerkezeti „helyzetbe hozása” szá-
mos előnnyel jár: hasznosítja a területi tartalékokat, la-
kásépítési területei révén erősíti a város kompaktságát,
új városi zöldterületeknek és szabadidős létesítmények-
nek adhat helyet.

A változások megindításához szükséges az átmeneti zóna felhagyott ipari és közlekedési területein a jelenlegi használati viszonyok, folyamatok értékelése, a szükséges és lehetséges beavatkozási területek meghatározása. A Főváros mindenekelőtt a területek zárványjellegének oldását, a megközelítés lehetőségének javítását szolgáló infrastruktúra kiépítését kezdi meg a Körvasúti körút el-

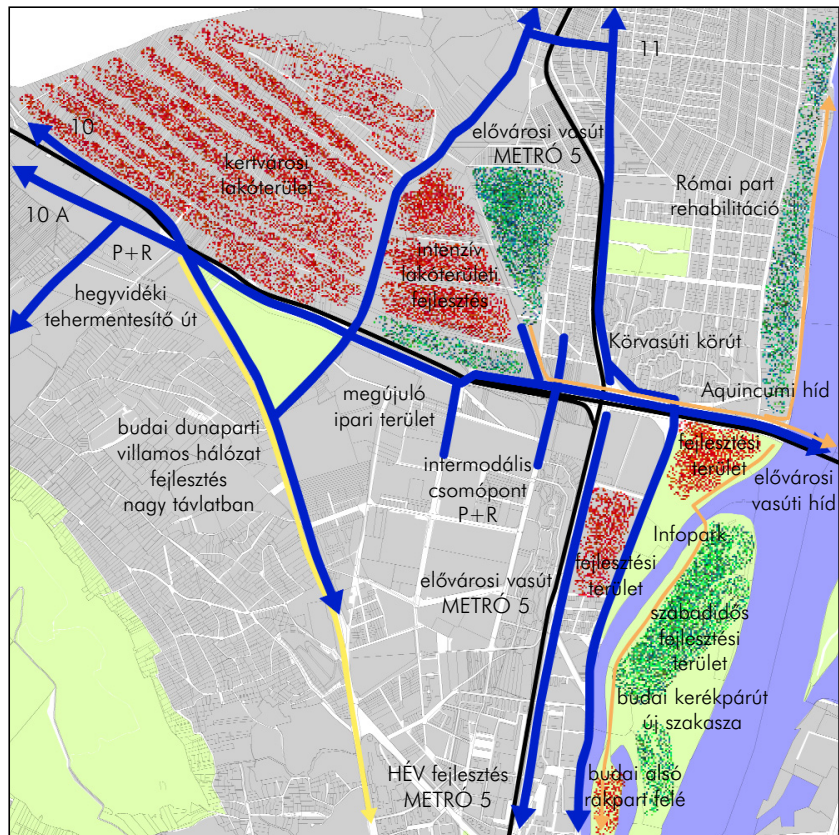
átfogó cél
wider objective

a Kőbányai út térségének alakuló szerkezete

restructuring of the Kőbányai út area

az Aquincumi híd és a Körvasúti körút térsége a budai oldalon

the neighbourhood of the Aquincum bridge and the Körvasút ringroad on the Buda side

ső, majd további ütemeinek megvalósításával. Lényeges a jogi háttér olyan megváltoztatása, amely a szabályozási tervekben az átstrukturálódást ösztönző előírásokat léptet életbe. Néhány területen aktív ingatlanpolitikával, konkrét projektek előkészítésével és beindításával segíthető a területsáv fejlődése.

Development of the Danube area, as the main-street of the city

Development and reorganisation of the Danube area is one of the most evident directions of city growth. The former industrial and storage functions situated along the Danube are gradually giving way to higher standard urban functions. From the 1990s, the reorganisation and development of the following areas have already commenced: freight depot at Boráros Square, Info-park in the Lágymányos area, dockyards of Óbuda and Angyalföld, gas-works of Óbuda, prefab plant in Aquincum. Besides re-zoning, it is essential to properly develop the expanding city's infrastructure. The following may serve as target development areas in the not so distant future:

- northwest: further revitalisation of the dockyard area to the benefit of tertiary sector workplaces, development of leisure and entertainment facilities on Óbuda Island, functional reorganisation in the Szentendrei út/Aquincum region, i.e. further development of Graphisoft Park;
- northeast: functional reorganisation, meaning establishment of residential and institutional functions in the following areas: the Danube bank north of the line of Rákos Stream and along Váci út in Újpest with the preservation of its green belt, industrial zones of Népsziget;
- southwest: further expansion of the Info Park of Lágymányos, functional reorganisation in certain sections of the Lágymányos industrial area (along Budafoki út and Hunyadi J. út, in the Kopaszi-gát area) and restructuring in others, stressing the importance of the industrial areas in Budafok (e.g. logistic functions);

8.3. A Duna, mint várostengely és a parti zóna kiemelt fejlesztése

A város terjeszkedésének egyik legkézenfekvőbb iránya a Duna-menti sáv fejlődése, átalakulása. A folyó mellé települt ipari, raktározási funkciók fokozatosan átadják helyüket a magas igényű városi funkcióknak: a 90-es évek során indult meg a Boráros téri teherpályaudvar, a lágymányosi Info-park, az óbudai és az angyalföldi hajógyár, az Óbudai Gázgyár és az aquincumi házgyár területének funkcióváltása, átalakulása. A városfejlesztés programja e folyamatot tudatosan segíti. Az egyes területek keretövezeti átsorolásán, a területek előkészítésén túlmenően elkerülhetetlen a széthúzó város infrastruktúrájának megfelelő fejlesztése is.

Már középtávon az alábbi fejlesztési területek jelölhetők meg fejlesztési programok céljaira:

- észak-nyugaton: az Óbudai Hajógyár területének további revitalizációja a tercier szektor munkahelyei számára, az Óbudai sziget szabadidős/rekreációs funkcióinak fejlesztése, a Szentendrei út/Aquincum térségének funkcióváltása (Graphisoft park további fejlesztése);
- észak-keleten: a Rákos-patak torkolatától északra az ún. FOKA öböl, a nagy méretű Meder utcai terület, a

- southeast: establishment of a new sub-center with cultural and residential functions south of Boráros Square, establishment of a new public park at the tip of Csepel Island, allocation of the central sewage plant. (The international port and the industrial area of Csepel will prospectively retain their function, but the railway connection between them may hinder the urbanisation of this area.)

- the Danube-branch along Csepel Island: quality residential rehabilitation of the inner green field areas on the tip of Csepel Island and in the brown field industrial areas of Ferencváros, recreational green areas in the remaining riverside area.

Main elements of the infrastructural development program for the Danube area:

- new northern bridge: the city's interest is to complete the Aquincum Bridge and the adjoining sections of Körvasút ringroad which would improve the accessibility of the surrounding areas.

- new southern bridges: the section of the new boulevard crossing Csepel Island entails the construction of two bridges. The Albertfalvi Bridge will radically improve Csepel's accessibility and will practically serve as a prerequisite for the development of Northern Csepel.

- public transport: extension of tram nr.1 to reach southern Buda, developing the Buda tram line running along the Danube (from Lágymányosi Bridge to Óbuda), developing the suburban express railway system – as underground nr.5 –, establishing new water transport facilities by new piers.

- road traffic: northward extension and improvement of the lower embankment road both on the Buda and Pest side, improvement of the

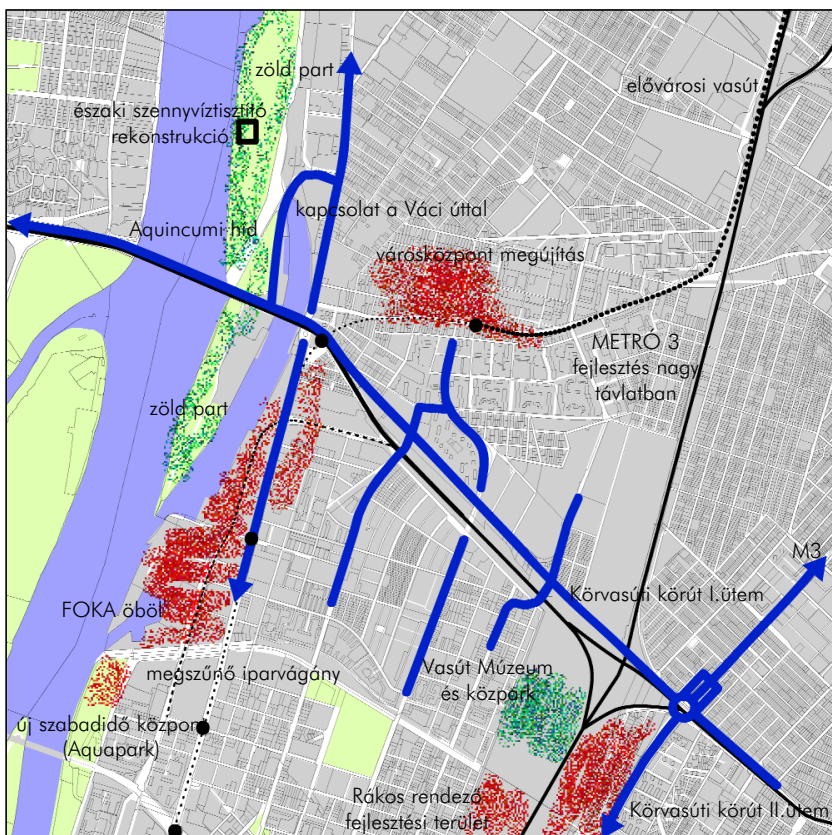
Népsziget ipari területeinek teljes funkcióváltása lakóterületi és intézményi funkciókkal, Újpesten a Váci úti iparterület funkcióváltása a zöldpartok megőrzésével;

- dél-nyugaton: a Lágymányosi Információs Központ további kiépülése, a Lágymányosi iparterület egyes részeinek funkcióváltása (Budafoki út/Hunyadi J. út mentén, a Kopaszi-gát körzetében), más részeinek szerkezetváltása, a budafoki iparterületek szerepének erősödése (például logisztikai funkciókkal);

- dél-keleten: a Boráros tértől délre új városközpont kiépülése kulturális és lakófunkciókkal, a Csepel-sziget csúcsánál új városi park létesítése, a központi szennyvíztisztító elhelyezése. (A Csepeli Szabadkikötő és iparterület várhatóan még hosszabb távon fennmarad, vasúti kapcsolata azonban megnehezíti a terület urbanizációját);

- a Soroksári Duna mentén: a Csepel-sziget csúcsának keleti oldalán belső területi zöldmezős módon, a ferencvárosi ipari/vasúti területeken barna-mezős rehabilitáció formájában értékes lakóterületi fejlesztésekre adódik lehetőség, a további partszakaszokon a rekreációs zöldpartok kiépítése a feladat.

az Aquincumi híd és a Körvasúti körút térsége a pesti oldalon

the neighbourhood of the Aquincum bridge and the Körvasút ringroad on the Pest side

A Duna-menti infrastruktúra fejlesztés főbb programjai a következők:

- új északi híd: a város fontos érdeke, hogy északon elkészüljön az Aquincumi híd és a Körvasúti körút két csatlakozó szakasza. Ez a csatlakozó területek feltárását is lehetővé teszi.
- új déli hidak: az új körút Csepel szigetét átszelő szakasza két híd építésével jár. Az Albertfalvi híd alapvetően javítja Csepel megközelíthetőségét, s voltaképpen előfeltétele Észak-Csepel fejlesztésének.
- a tömegközlekedés kapcsán: az 1-es villamos délbudai átvezetése, a budai rakparti villamos (Lágymányosi híd-Óbuda) kiépítése, hosszabb távon a regionális gyorsvasúti rendszer – az 5-ös metró – kiépítése, a vízi közlekedés és létesítményei, pl. új kikötők építése, s azok parti ellátásának biztosítása.
- közúti közlekedés kapcsán: mind a pesti, mind a budai alsórakparti út kapcsolatainak fejlesztése és északi irányú meghosszabbítása, a felső rakpartok és a Duna kapcsolatainak javítása, a Duna hídfők városépítészeti kialakítása.
- közmű infrastruktúra kapcsán: a budai rakparti főgyűjtő kiépítése (Zsigmond tér-Lágymányos), a központi szennyvíztisztító kiépítése (Csepel észak), a szennyvíztisztítók korszerűsítése (Újpest, Soroksár)

A városrendezési szabályozás és a fejlesztési folyamat koordinálásának eszközeivel el kell érni, hogy a Duna-partok építészeti minősége felvegye a versenyt a 19. sz-i alkotók eredményeivel, hiszen a város arculatának meghatározó elemeiről van szó. Ennek kapcsán különös figyelmet érdemel az arculatot meghatározó beépítés, a parti sávok közterületi jellege, az új nemzetközi hajókikötő kialakítása, a szigetek és zöldpartok karakterének megőrzésére.

8.4. A külső városrészek fejlesztése

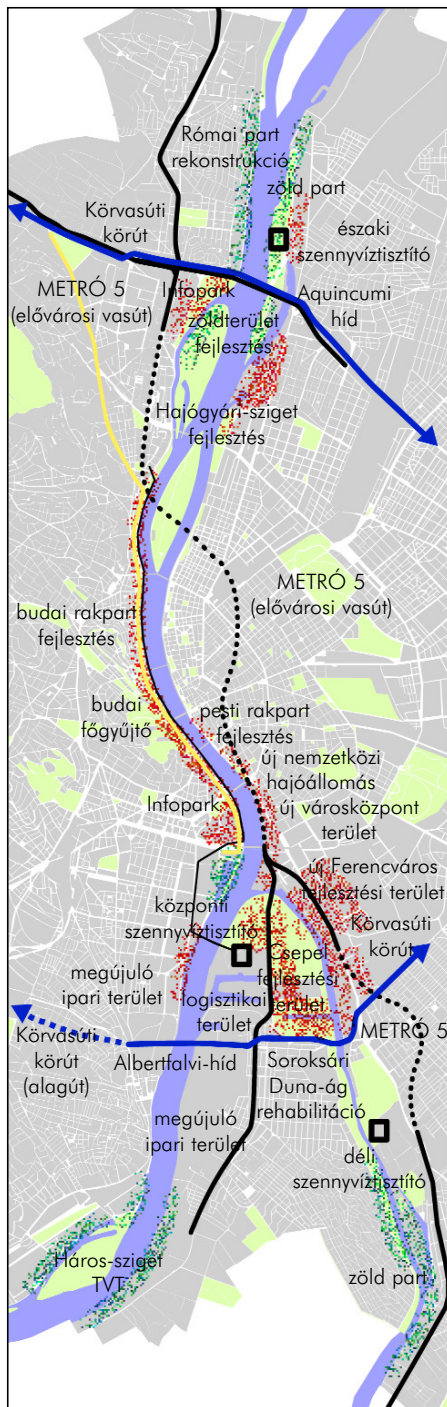
A külső kerületek fejlesztése mindenekelőtt az infrastruktúra hálózatok fejlesztését igényli. Ezek legfontosabb elemei az alábbiak:

- közlekedési infrastruktúra fejlesztés: a Körvasúti körút mellett hosszabb távon a Külső kerületi körút megépítése is kívánatos, a gyorsvasúti hálózat (5-ös metró) fejlesztése mellett a MÁV elővárosi vonalak városon belüli igénybevétele javíthatja a külső lakóterületek elérését;
- lakóterületek: az utcák szilárd burkolatának teljes körű kiépítése;

a dunamenti zóna fejlesztési elemei, az észak-déli kapcsolatok javítása

development tools of the danube zone, improvement of North-South connections

connection between the upper embankments and the Danube, redesign of bridge heads on the Danube.

- public utility system: construction of the main sewage on the Buda embankment (between Zsigmond Square and Lágymányos) and the central sewage plant (Northern Csepel), modernising the sewage plants (Újpest, Soroksár).

As regards the architectural quality of the Danube area, the extremely high level of the 19th century accomplishments must be acquired by

coordinating the elements of its development process. Along this line, image defining urban development, the character of riverside areas and the new international port all have to be tended to with special care.

Developing outer districts

Development projects in outer districts are based mainly upon infrastructural development programs:

- transport infrastructure: besides developing the Körvasút Boulevard, on the long run it is desirable to create another ringroad as well; besides developing the suburban express railway system (subway nr.5) the use of the national railway's suburban lines may also improve the accessibility of outer residential areas,

- residential areas: overall street improvement,
- public utility systems: extension of the sewer system.

It is necessary to solve the area's most typical problems:

- revival of local subcenters mainly by improvement of public spaces and green areas and supporting smaller scale, high quality residential and commercial projects;

- low cost renewal projects in cooperation with local residents of housing estates;

Development of urban subcenters

The development of development of the subcentres can provide a balanced spatial structure both in functional terms and in terms of the urban identity:

- intermodal junctions: junctions of the public transport system could serve as funda-

- közműrendszerek: a csatorna ellátottság további bővítése.

A terület jellegzetes problémái kapcsán az alábbi feladatok megoldását kell célként kitűzni:

- „a helyi belvárosok“ felélesztése, ingatlanfejlesztési programokkal, közterület javítással, zöldterületi beavatkozásokkal, lakásépítési és intézménytelepítési akciókkal;

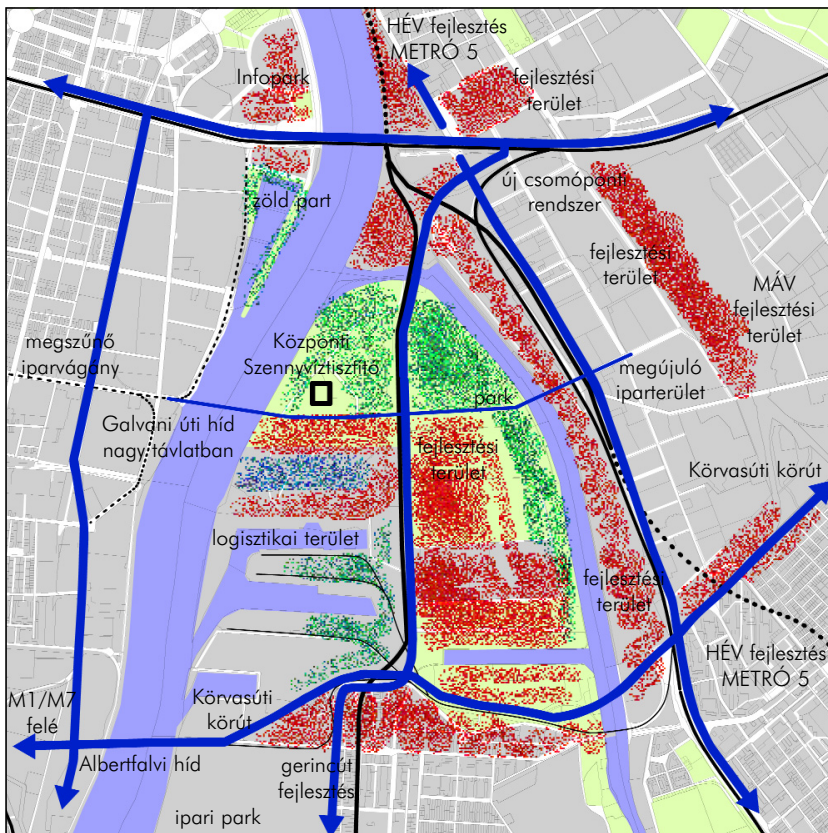
- a lakótelepeken költségtakarékos, de érzékelhető javulást hozó, a lakosság kezdeményezőkézségére is építő zöldfelületi, környezetjavítási beavatkozások.

A városi központrendszer fejlesztése

8.5.

A központrendszer fejlesztésének elsődleges célja, hogy a városi alközpontok mind funkcionális értelemben, mind az érintett városrészek identitásának meghatározó elemeként hozzájáruljanak a kiegyensúlyozott térszerkezet kialakulásához:

- intermodális csomópontok: a közlekedési vonalak találkozásának, az ebből fakadó jó megközelíthetőségnek köszönhetően nagy vonzerővel rendelkeznek a szolgáltató és az irodai létesítmények szempontjából is. Az átszállási pontok jelentős városközpont-képző erővel is bírnak, így a közlekedési infrastruktúra fejlesztését (P+R parkolók, kerékpártárolók, mozgólépcsők/járdák, információs rendszerek) össze kell hangolni a területre vonzó jelentősebb fejlesztésekkel. A csomópontok megépítése az alapfunkciók tekintetében a közszférára hárul, a kapcsolódó funkciókat a magánszféra magára vállalja. Ilyen intermodális csomópont tudatos kialakítására alkalmas terület az Etele tér környéke - MÁV, VOLÁN, P+R, 4-es

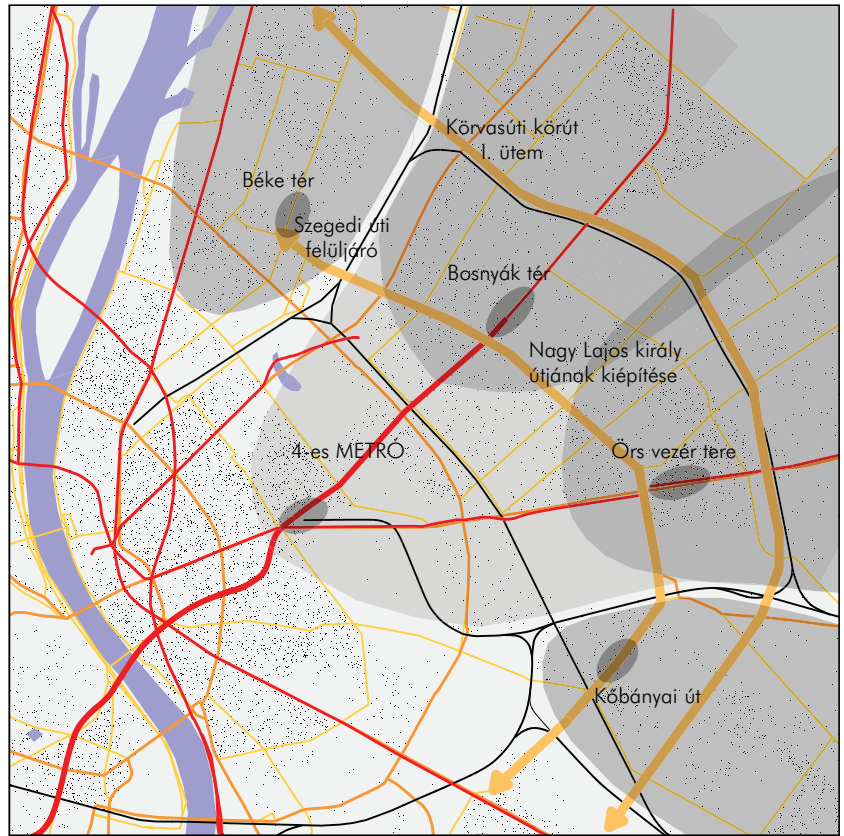

a Csepel-sziget és a Ferencváros fejlesztési területei

development areas of Csepel island and Ferencváros

a Nagy Lajos király útja
melletti városrészközpontok
fejlesztése

development of subcenters
on the line of Nagy Lajos
király útja

metró, villamos és buszvonalak találkozása –, Rákospalota-Újpest vagy Kőbánya-Kispest környezete.

- nagyléptékű ingatlanfejlesztési projektek, bevásárlóközpontok: a kereskedelmi fejlesztések tapasztalata, hogy azok jelentős városközponti szerepeket is ellátnak. A város érdeke, hogy ezek sokfunkciós városi együttes formájában jöjjenek létre, mert ezzel hozzájárulnak a városszerkezet kiegyensúlyozásához. Amennyiben a munkahelyi és lakófunkciók többé-kevésbé egyensúlyban vannak, csökken, vagy legalábbis időben megoszlik a monofunkcionális területek közötti forgalom.

- nagyobb városi terek, bevásárlóutcaik fejlesztése: a város jelentősebb tereinek és utcáinak felújítása új, a korábnál magasabb értékű funkciók megtelepedését ösztönözheti. A terek átépítése során meg kell oldani a közlekedési és a gyalogos funkciók harmonikus egymás melletti telepítését.

- „helyi belvárosok”: a volt peremvárosi központok felújításának fő célja minőségi fejlesztésekkel az elvesztett otthonosság újbóli megteremtése, a helyi társadalom kötődésének elősegítése.

mental elements of subcenter development due to their ideal position in the traffic network thus attracting service and business establishments. To enable efficient functioning, it is essential not only to improve the circulation facilities (i.e. P+R garages and bicycle racks, escalators and information system), but to harmonize with the significant center forming development projects yet to be attracted to the area. In these developments, the private sector will take over only joint functions leaving the public sector entirely responsible for the development of their basic functions. The following examples are areas suited for housing intermodal junctions: Etele Square region - railway, suburban and in-town bus lines, P+R, underground line nr.4, intercrossing tram lines -, Rákospalota-Újpest or Kőbánya-Kispest.

- large scale real estate development projects, shopping centres: commercial development projects also serve as center forming elements. In the city's interest, they must materialise in the form of multifunctional urban complexes, thus balancing the city structure. The harmony between business and residential functions could lead to a decrease in the circulation between monofunctional areas.

- development of main squares and shopping streets: the renewal of the most important public areas can encourage the arrival of new functions on the area. Restructuring the public space, it is necessary to find a new balance between traffic and pedestrian functions.

- „local downtowns”: the aim of renewal of centres of former downtowns is the revival of long lost homeliness due to quality development, encouragement of bonding between city sections and their local society.

APPENDIX: THE SYSTEM OF THE STRATEGIC GOALS

The following table contains the strategic goals, comprehensive goals and the specific objectives for the next 15 years:

1. Exploiting the geopolitical situation, increasing the efficiency of Budapest's economy

1.1. Elaborating Budapest's role as the EU's gateway:

- establishing close cooperation between Budapest and the capitals of neighbouring and south/south-eastern European non-EU countries;
- improving relations between the Central Hungarian Region and metropolitan regions of current and future EU member nations;
- Budapest as initiator for participating in existing euroregions and establishing a new euroregion.

1.2. Strengthening Budapest's role in the region, increasing its accessibility:

- developing MÁV's main network, railway stations, terminals and providing tracks for express railways;
- exploiting the advantages of the Danube as an international waterway, developing the navigational infrastructure;
- constructing the section of the M0 ringroad between M1 and M3;
- developing Ferihegy airport, providing higher level land connections;
- exploiting the advantages of the international port in Csepel;
- establishing the Intermodal Logistic Center of Budapest.

1.3. Creating an efficient economic structure:

- City Marketing Program of Budapest;
- Incubator Program of Budapest;
- strengthening Budapest's tourism;
- supporting the formation of clusters in the knowledge industry.

1.4. Strengthening the environment-friendly character of the economy:

- better use of resources – energy, water –, reduction of waste emission and its costs;
- supporting the acquisition of the ISO 140 001 international quality certificate;
- reducing carbon-dioxide emission in production.

1.5. Services of tourism and commerce: high priority sectors of the economy of Budapest

- supporting retail in down-town area;
- well-balanced development of the center system;
- developing the information network and improving city promotion;
- organising and supporting significant cultural events;

A táblázat a 15 éves időtávlatban megvalósítandó stratégiai célokat, átfogó célokat és azokon belüli specifikus célokat tartalmazza:

1. A geopolitikai helyzet kihasználása, a fővárosi gazdaság hatékonyságának elősegítése

1.1. Budapest EU-határfőváros szerepeinek kiépítése:

- intenzív együttműködés kiépítése Budapest és a még nem EU-tag szomszédos, illetve dél-délkelet európai országok fővárosai között;
- kapcsolatok fejlesztése a Közép-Magyarországi Régió és a tagországok, illetve a később csatlakozó országok nagyvárosi/fővárosi régiói között;
- Budapest kezdeményezése eurorégió(k)ban való részvételre, illetve új eurorégió kialakítására.

1.2. Budapest térszervező szerepének, elérhetőségének erősítése:

- a MÁV főhálózat, pályaudvarok, terminálok fejlesztése a nagysebességű vasút átvezetéséhez nyomvonal biztosítása;
- a Duna, mint nemzetközi vízi út lehetőségeinek kihasználása, a hajózási infrastruktúra fejlesztése;
- az M0 környéű M1-M3 közötti szakaszának megépítése;
- a Ferihegyi repülőtér fejlesztése, földi kapcsolatainak megfelelő szintre hozatala;
- a Csepeli Szabadkikötő adottságainak kihasználása;
- a Budapesti Intermodális Logisztikai Központ megépítése.

1.3. A hatékony gazdasági térszerkezet kialakítása:

- Budapesti Városmarketing Program;
- Budapesti Inkubátor Program;
- Budapest idegenforgalmának erősítése;
- tudásipari klaszterek kialakulásának elősegítése.

1.4. A gazdaság környezet-barát jellegének erősítése:

- az erőforrások – energia, víz – jobb kihasználása, a hulladék kibocsátás és költségeinek csökkentése;
- az ISO 140 001 nemzetközi minőségi bizonyítvány megszerzésének támogatása;
- a termelés széndioxid kibocsátásának csökkentése.

1.5. Kereskedelmi és idegenforgalmi szolgáltatások: a budapesti gazdaság kiemelt ágazatai:

- a nagy forgalmú belvárosi utakon elhelyezkedő üzlet-sorok támogatása;
- a központrendszer kiegyensúlyozott fejlesztése;
- az információs rendszer és a város-promóció fejlesztése;
- nagyobb jelentőségű rendezvények megszervezése és támogatása.

1.6. A lakosság foglalkoztatása és színvonalas ellátása:

- monitoring rendszer kiépítése;
- mikrohitel program – a Fővárosi Önkormányzat, a BVA, a BKIK és a PHARE közös támogatásával;
- az iparűzési adó átgondolt differenciálása;
- elsősorban a KKV kört segítő beszállítói program;
- a Fővárosi Önkormányzat segítsége információnyújtásban, kiállítások, szakmai rendezvények szervezésében;
- információközpontok, inkubátorházak építése együttműködéssel.

1.7. A fővárosi szakképzés és a munkaerő-piaci igények harmonizálása:

- a régió szakképzési hálózatának összehangolása;
- a szakképzés munkaerő-piaci harmonizációja;
- korszerű felnőttképzés.

2. A közlekedési rendszer fejlesztése

2.1. A környezetbarát közlekedés elősegítése:

- a közlekedés káros hatásainak csökkentése;
- a csillapított forgalmú zónák elterjesztése;
- a gyalogosközlekedés körülményeinek javítása;
- a kerékpáros közlekedés infrastruktúrájának fejlesztése.

2.2. A különböző közlekedési módok együttes használata:

- az intermodalitás eszközrendszerének és csomópontjainak kialakítása;
- a forgalomáramlás és irányítás információs rendszerének megteremtése.

2.3. A közösségi közlekedés fejlesztése:

- a közösségi közlekedés színvonalának fejlesztése;
- kiemelt jelentőségű gyorsvasúti vonalak fejlesztése;
- a villamoshálózat (közúti vasúti hálózat).

2.4. Parkolás-gazdálkodás, parkolás-szabályozás:

- a Belváros komplex parkolás-gazdálkodásának megvalósítása;
- a P+R parkolás rendszerének végleges kiépítése;
- a parkolás intézményi és finanszírozási rendszerének javítása.

2.5. A közúthálózat fejlesztése, forgalomcsillapítás:

- a közúti főhálózat fejlesztése;
- a gyűjtő- és mellékhálózat fejlesztése;
- a dunai átkelőkapacitások bővítése;
- a szintbeni vasúti-közúti keresztezések részleges megszüntetése.

3. Az épített környezet állapotának javítása

3.1. Városmegújítás, a történeti városrészek komplex megújítása:

- akcióterületi városrehabilitáció;
- a parkolási rendszer fejlesztése;

1.6. *Employment and high quality provision of the local population:*

- *establishing the monitoring system;*
- *microcredit program – with the joint support of the Municipality of Budapest, the BEDF, the BCCI and PHARE;*
- *rational differentiation of local taxes;*
- *launching a supplier program primarily serving SME-s;*
- *support by the Municipality of Budapest regarding the organisation of professional events, exhibitions and providing information;*
- *establishment of information centers, incubator houses in partnerships.*

1.7. *Harmonising labour market demands and vocational training in Budapest:*

- *harmonising the vocational training system of the region;*
- *harmonising vocational training on the labour market;*
- *up-to-date adult education.*

2. Developing the transport system

2.1. *Promoting environment-friendly transport:*

- *reducing the harmful effects of transport;*
- *expanding zones with reduced traffic load;*
- *improving the conditions of pedestrian traffic;*
- *developing the infrastructure of bicycle traffic.*

2.2. *Joint use of different forms of transport:*

- *developing the means and junctions of intermodality;*
- *establishing the information system of traffic circulation and control.*

2.3. *Developing public transport:*

- *improving the general level of public transport;*
- *developing high priority express railways;*
- *developing of the tramway network.*

2.4. *Parking management and regulation:*

- *developing the complex parking management system of the inner city;*
- *finalised development of the P+R parking system;*
- *improving the institutional and financing system of parking.*

2.5. *Developing the public road network, reducing the traffic load:*

- *developing the primary public road network;*
- *developing the collective and secondary road network;*
- *increasing the capacity of crossings-places over the Danube;*
- *partial termination of level railroad-crossings*

3. Improving the quality of the built environment

3.1. *Urban renewal, complex renewal of historical neighbourhoods:*

- *urban rehabilitation in action areas;*
- *developing the parking system;*

- rehabilitation of housing estates;
- high quality image defining development of local subcenters.

3.2. Renewal of public areas:

- expanding pedestrian areas in compliance with the rehabilitation of inner areas, developing a street network with reduced traffic load;
- surface reorganisation attached to the construction of underground nr. 4 (Móricz Zsigmond körtér, Kiskörút area, Baross tér);
- rehabilitation of certain high priority, image defining, yet currently run-down areas;
- high quality public area development along the Danube, due to its significant position in the city structure;
- high quality development of public areas in local subcenters of outer districts.

3.3. Transformation of the industrial brownfield zone, using of its territorial resources:

- developing the Körvasút ringroad and its adjoining areas;
- restructuring certain parts of the transitional zone by adding new functions;
- re-utilisation and organisation of army and railway areas;
- supporting the decontamination of polluted areas.

3.4. Residential areas for housing projects:

- promoting urban forms of housing projects;
- supporting the establishment of a new non-profit, state-owned residential sector.

4. Protecting the environment

4.1. Development of public services:

- developing the water supply, sewage disposal, sewage purification;
- preserving the district-heating system;
- handling the problems of waste management;
- developing public sanitation/hygiene.

4.2. Environmental protection in urban areas:

- implementing the Environmental Protection Program;
- expanding biologically active areas, protecting the existing green areas and significantly raising their standards;
- increasing the cleaning standards of public areas, generally reducing dust-pollution;
- granting the terms of complex waste management, establishing its network in a territorially differentiated manner.

4.3. Development of green areas and surface elements:

- regional green area development;
- transforming the transitional zone into a multifunctional „parkcity“;
- renewing existing forests and parks;
- establishing new urban parks, decreasing building density;
- carrying on with the park and playground reconstruction program.

- lakótelepek rehabilitációja;
- a külső városrészközpontok identitást erősítő minőségi fejlesztés.

3.2. Közterületek megújítása:

- a belső területi rehabilitációhoz kapcsolódóan a gyalogos területek bővítése, csillapított forgalmú lakó-utca-hálózat kialakítása;
- a 4-es metróhoz kapcsolódóan a felszín rendezése (Móricz Zsigmond körtér, Kiskörút térsége, Baross tér);
- egyes kiemelt fontosságú, a város arculatát alapvetően meghatározó, leromlott területek rehabilitációja;
- a rakpartok vonalában, ezek városképi jelentősége miatt minőségi közterület-fejlesztések;
- a külső kerületekben kialakuló alközpontok közterületeinek minőségi fejlesztése.

3.3. Az ipari rozsdazóna átalakítása, területi tartalékok feltárása:

- a Körvasúti körút és a csatlakozó területek kiépítése;
- az átmeneti övezet egyes részeinek átstrukturálása új funkciók kialakításával;
- vasúti, honvédségi területek rendezése, hasznosítása;
- környezeti károk felszámolásának támogatása.

3.4. Lakóterületek városi lakások számára:

- az új lakásépítés városias formáinak elősegítése;
- egy új non-profit bérlakás-szektor kialakulásának elősegítése.

4. A környezet védelme

4.1. A közösségi szolgáltatások fejlesztése:

- a vízellátás, szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlesztése
- a távfűtési rendszer megőrzése
- a hulladékgyűjtés problémájának kezelése
- a köztisztaság fejlesztése

4.2. Települési környezetvédelem:

- a Fővárosi Környezetvédelmi Program végrehajtása;
- a biológiailag aktív felületek arányának növelése, a meglévő zöldfelületek védelme, színvonalának jelentős emelése;
- a közterületek tisztaságának fokozása, általában a porszennyezés csökkentése;
- a komplex hulladék-gazdálkodás feltételeinek megteremtése, a rendszer megvalósítása; ezen túl területileg differenciált módon.

4.3. A zöldterületek és zöldfelületi elemek fejlesztése:

- térségi zöldövezet-fejlesztés;
- az átmeneti zóna átalakítása sajátos funkciógazdag „parkvárossá“;
- a meglévő erdők és parkok megújítása;
- új városi park(ok) kialakítása, a sűrű beépítések lazítása;
- a park- és játszótér rekonstrukciós program folytatása.

5. A kultúra és a szabadidő városa

5.1. A belváros rehabilitációjának kulturális funkciója

- magángyűjtemények kiállítási helyének megteremtése;
- kulturális szponzorációs rendszer kiépítése;
- önkéntes kulturális idegenvezetők, művelődésszervezők alkalmazása;
- képzőművészeti programok továbbfejlesztése;
- a Közraktarak kulturális, szórakoztató funkcióval való feltöltése.

5.2. A kulturális olvasztótégely:

- az Európa Kulturális Fővárosa cím megpályázása;
- a környező népek kulturális eredményeinek, illetve új törekvéseinek bemutatása;
- agora-program, „Hegy-program“ beindítása;
- 1956-os emlékhely kialakítása;
- a városmarketing szisztematikus kiépítése;
- a cigányság kulturális teljesítményeinek bemutatása.

5.3. Budapest, mint Európa egyik zenei központja:

- korszerű hangversenyerem építése;
- a „Hegy-program“ zenei változatának kidolgozása;
- zenei központ, zenebolt az Írók Könyvesboltjához hasonlóan;
- kamarakoncertek megrendezésére alkalmas terek kialakítása a város egyes régióiban;
- a budapesti művészeti fesztiválok új zenei karakterének megteremtése;
- igényes zenei, jelentős pénzdíjjal járó világversenyek, bemutakozások fejlesztése;
- a közterület-megújító programokban az utcai zenélés, az örömmzene formáinak kiépítése, támogatása;
- a templomi zene fórumainak megteremtése;
- a helyi városközpontok „sűrűsödési pontjainak“ támogatása, újak kialakulásának segítése.

5.4. Szabadidő-szórakozás:

- a Hajógyári sziget kiépítése „Élmény Szigetté“;
- a Duna zöldpartjai és a rekreációs területek minőségének javítása;
- tömegsport helyszínek és rendezvények támogatása;
- a pesti és budai rakpart kiépítése, a korzó szórakoztató és kulturális jelentőségének visszaadásával.

5.5. Az információs társadalom:

- a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár hálózatának kiépítése és működtetése többfunkciós könyvtárrendszeré;
- új, eligazító-orientáló „városkapuk“ építése az M0-s minden bejáratánál és a vasúti intermodális csomópontoknál;
- az „intelligens város“ eszméje, a Budapesti Információgazdálkodási Program.

5.6. Kreatív oktatási és képzési formák támogatása:

- a konvertálható tudás megszerzésének biztosítása az oktatás minden szintjén;
- az idegennyelv tudás és az informatika fejlesztése.

5. City of culture and entertainment

5.1. The cultural function of the inner city's rehabilitation:

- establishing locations for presenting private collections;
- developing the cultural sponsoring network;
- employing volunteer cultural guides and organisers;
- further development of fine arts programs;
- reviving Közraktarak by adding cultural and entertainment functions.

5.2. A cultural melting pot:

- competing for the title Cultural Capital of Europe;
- presenting cultural achievements and efforts of neighbouring nations;
- launching the agora-program;
- establishing a memorial place for the heroes of 1956;
- systematic development of urban marketing;
- presenting the cultural achievements of the roma minority;
- launching the „mountain program“.

5.3. Budapest as one of Europe's musical centers

- creating a modern concert hall;
- elaborating the musical version of the „mountain program“;
- creating a music center, music store comparable to the Writer's Bookshop;
- establishing spaces suitable for chamber concerts in certain areas of the city;
- defining the new musical image of art festivals in Budapest;
- organising international music competitions and performances of high standards with significant money awards;
- supporting street musicians and organising jam sessions within the framework of public area renewal programs;
- establishing forums for church music;
- supporting focal points of local subcenters and promoting the emergence of new ones.

5.4. Leisure time – entertainment:

- transforming Hajógyári Island into „Adventure Island“;
- improving the quality of the recreational and green areas of the Danube;
- supporting mass sports events and locations;
- developing the embankments of Buda and Pest by restoring their entertainment and cultural significance.

5.5. The information society:

- developing and maintaining the multi-functional character of the Szabó Ervin Library Network of Budapest;
- setting up new orientation points at every entrance of M0 and at railway intermodal junctions;
- elaborating the „smart city“ concept, the Information Management Program of Budapest.

5.6. *Supporting creative educating and training methods:*

- *securing the acquisition of convertible knowledge on every level of education;*
- *developing informatics and foreign language acquisition.*

6. Social welfare, a sustainable society

6.1. *Developing the social welfare model:*

- *modernising and expanding the social welfare system;*
- *developing the provision forms still required;*
- *decreasing the inequalities of the support system with the help of goal-oriented city resources;*
- *establishing the model institutes of social welfare.*

6.2. *Increasing the chances of high risk social groups:*

- *residential problems and homeless provision;*
- *employment policy model experiments;*
- *welfare aspects of the development of a city equally suitable for everyone.*

6.3. *Reducing of inequalities in the education system:*

- *compensating for the changes in school structure;*
- *differentiating, compensating disadvantages.*

6.4. *Development of health care:*

- *establishing/defining regional leading hospitals;*
- *provision subcentre program;*
- *National Health Care Program for Budapest;*
- *residential health check and service system;*
- *service modernisation through the Health Development Fund;*
- *elaboration and implementation of the decision supporting IT sector project;*
- *launching experimental programs: new production forms, home care, a professional background institution.*

6.5. *Social urban rehabilitation:*

- *launching the „social rehabilitation“ model experiment;*
- *developing the regional model of urban rehabilitation;*
- *development of public institutions in crisis areas;*
- *integrated intervention in areas that are in the state of depression;*
- *dispersion of cultural functions.*

6.6. *Improvement of public safety:*

- *launching long-term social development programs to increase the integration of children and adolescents;*
- *promoting the establishment of a 24-hour city, high priority protection of touristic areas;*
- *further development of the surveillance system, increasing pedestrians' subjective feeling of safety.*

6. Társadalmi gondoskodás, fenntartható társadalom

6.1. A közösségi gondoskodás modelljének kialakítása:

- a szociális intézményhálózat korszerűsítése és bővítése;
- hiányzó ellátások kialakítása;
- a támogatási rendszer egyenlőtlenségeinek csökkentése célra orientált fővárosi alapokkal;
- a közösségi gondoskodás modellintézményeinek megteremtése.

6.2. A magas szociális kockázatú csoportok esélyeinek növelése:

- a lakástalanság problémája és a hajléktalan-ellátás;
- foglalkoztatáspolitikai modellkísérletek;
- a mindenki számára egyformán használható város megteremtésének kiemelt jóléti vonatkozásai.

6.3. Az oktatási rendszer esély-egyenlőtlenségeinek mérséklése:

- az iskolaszervezet változásának kompenzációja;
- differenciálás, hátránykompenzáció.

6.4. Az egészségügyi ellátás fejlesztése:

- regionális vezető kórházak kialakítása;
- szakellátó decentrum-program;
- Budapesti Népegészségügyi Program;
- lakossági állapotvizsgáló és szolgáltató rendszer;
- szolgáltatásmodernizáció az Egészségfejlesztési Alap útján;
- döntéstámogató ágazati IT projekt elindítása és kiépítése;
- kísérleti programok indítása: új gazdálkodási formák, otthon-ápolás, szakértői háttérintézmény.

6.5. Szociális városrehabilitáció:

- „szociális rehabilitációs“ modellkísérlet megindítása;
- a városrehabilitáció térségi modelljének kidolgozása;
- közösségi létesítmények fejlesztése krízistérségekben;
- integrált beavatkozás a depressziós városrészekben;
- kulturális funkciók széttelepítése.

6.6. A közbiztonság erősítése:

- hosszú távú társadalomfejlesztési programok beindítása a gyermek- és fiatalkorúak integrációjának erősítésére;
- az „éjjel-nappal“ működő város kialakulásának elősegítése, a turisztikai szempontból fontos területek kiemelt védelme;
- a térfigyelő rendszer további kiépítése, a járókelők szubjektív biztonságérzetének növelése.

7. A város és környéke térségi integrációjának fejlesztése

7.1. Egységes regionális közlekedési rendszer:

- a kötöttpályás tömegközlekedési hálózat fejlesztése;
- a régió közúthálózatának fejlesztése;
- a Budapesti Közlekedési Szövetség létrehozása.

7.2. A város és térsége közös közműrendszere, környezet-védelmi programja:

- regionális szennyvízprogram;
- vízbázisvédelem;
- zöldgyűrű kialakítása, a települési összenövések megakadályozása;
- Budapest és térsége közös EU-társfinanszírozású programjainak kialakítása.

7.3. A térségi integráció egyeztetési fórumainak kialakítása:

- területrendezési egyeztetési fórum felállítása;
- Zöldterületi Kompenzációs Alap felállításának kezdeményezése.

8. A városi térszerkezet fejlesztése

8.1. A belső városrészek komplex rehabilitációja:

- rehabilitáció;
- közterületek fejlesztése;
- forgalomcsillapítás és parkolás.

8.2. Az átmeneti zóna területtartalékainak feltárása:

- iparterületi rehabilitáció;
- közlekedési kapcsolatok kiépítése;
- zöldterületek fejlesztése.

8.3. A Duna, mint várostengely és a parti zóna kiemelt fejlesztése:

- hidak-utak;
- partszakaszok szabályozása

8.4. Külső kerületek – helyi belvárosok:

- helyi belvárosok;
- haránt irányú kapcsolatok;
- infrastruktúra fejlesztés.

8.5. A városi központrendszer kiegyensúlyozott fejlesztése:

- intermodális csomópontok;
- nagyobb városi terek, mint alközpontok, közterek;
- nagy ingatlanfejlesztési projektek, mint új központ-képző elemek;
- nagyobb bevásárlóközpontok, mint központképző elemek;
- hagyományos kerületi központok – „helyi belvárosok“.

7. Developing the regional integration of the city and its agglomeration area

7.1. Development of a standardised regional transport system:

- developing the network of railway based public transport;
- developing the public road network of the region;
- establishing the Budapest Transport Association.

7.2. Joint public utility system and environment protection program in the city and its vicinity:

- regional sewage program;
- water supply protection;
- creating a green belt, hindering the adhesion of settlements;
- establishing joint programs, partly funded by the EU, in Budapest and its vicinity.

7.3. Development of negotiation forums for regional integration:

- establishing a negotiation forum for area development;
- initiating the establishment of a Green Area Compensation Fund.

8. Developing the spatial structure

8.1. Complex rehabilitation of inner city sections:

- rehabilitation;
- developing public areas;
- decreasing the traffic load, parking.

8.2. Using of the transitional zone's territorial resources:

- rehabilitation of former industrial areas;
- developing transport connections;
- developing green areas.

8.3. The Danube as the city's axis, high priority development of the riverside:

- bridges-roads;
- regulating the riverside;

8.4. Outer districts – local subcenters:

- local subcenters;
- transversal connections;
- infrastructure development.

8.5. Well-balanced development of the city's center system:

- intermodal junctions;
- larger urban spaces as local subcenters, public spaces;
- large scale real estate development projects as new center forming elements;
- larger shopping centers as center forming elements;
- traditional district centers – „local subcenters“.